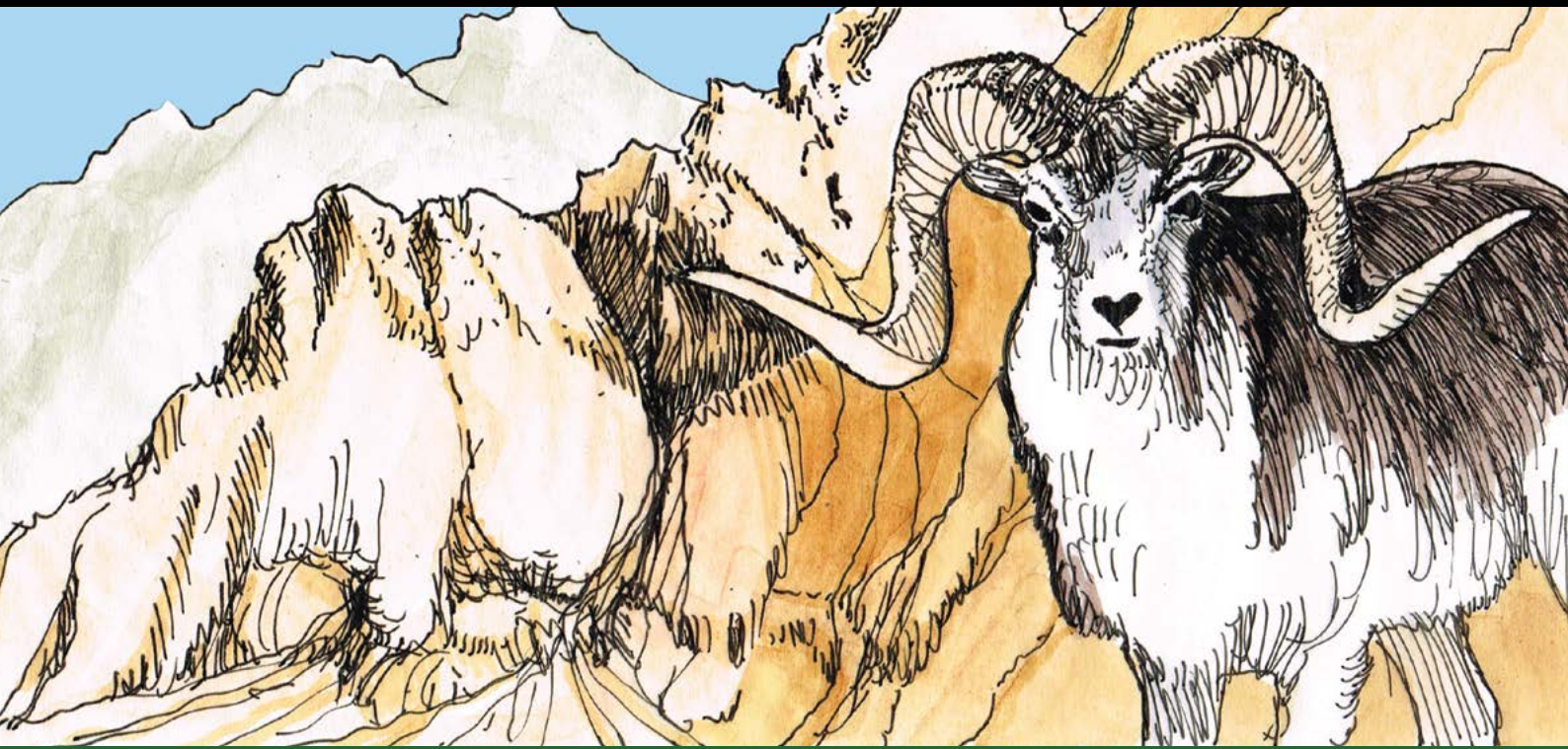

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

پنجمین گزارش ملی افغانستان به کنوانسیون تنوع بیولوژیکی ملل متحد

Submitted by the
National Environmental Protection Agency,
31 March 2014

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

...the ...

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

پنجمین گزارش ملی افغانستان
به کنوانسیون تنوع بیولوژیکی ملل متحد

ترتیب کننده:

اداره ملی حفاظت محیط زیست

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

Building Environmental Resilience

تقویت تاب آوری محیط زیستی

سپاسگزاری ها

این گزارش توسط یک تیم از اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) دولت جمهوری اسلامی افغانستان تحت رهبری جلالتمآب محترم مصطفی ظاهر، رئیس عمومی و محترم غلام محمد ملکیار، معین تخنیکي NEPA، تهیه گردیده است.

خیلی از دوست ها اعم از شرکاء دولتی و غیر دولتی در این گزارش سهم گرفته اند که تعداد آنها آنقدر زیاد است که ذکر نام هر یک آنها در اینجا مقدور نیست، اما سپاس گزاری ویژه از محترم عزت الله صدیقی رئیس دفتر، و ریاست تحفظ میراث طبیعی اداره ملی حفاظت محیط زیست، که مرحله ویرایش را با شکیبایی هماهنگ نمودند، و سپاسگزاری از ریاست تنظیم منابع طبیعی در وزارت زراعت، آبیاری و مالداري که مسؤولیت مدیریت برنامه های تنوع بیولوژیکی در دولت را به عهده دارد.

کمک مالی برای این پروژه توسط صندوق وجهی برای فعالیت های توانمند سازی تحت پروژه تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) ” تسوید پنجمین گزارش ملی به CBD و تجدید ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل افغانستان (NBSAP)“، به همراه کمک های اداره انکشاف بین المللی کشور انگلستان/بخش مدیریت حوادث بعد از جنگ پروگرام محیط زیست ملل متحد (UNEP) برای ”ایجاد تاب آوری/تحمل پذیری محیط زیستی در افغانستان“، فراهم گردیده است.

پیشگفتار

منحیث رئیس عمومی اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) دولت جمهوری اسلامی افغانستان، افتخار سروی انواع مختلف و ایکو سیستم های افغانستان را شخصاً بدوش داشتم. این تجربه در ساحه، عشق و علاقه دیرینه ام را با تنوع بیولوژیکی و منابع سرشار طبیعی افغانستان، نیروی مزید بخشیده است.

تنوع بیولوژیکی طیف وسیعی از نباتات، حیوانات و سایر مواد که برای امرار حیات ما خیلی مهم اند، فراهم می نماید. مزید بر آن، تنوع بیولوژیکی سکتور های حیاتی، مانند زراعت، را تقویت می نماید و با فراهم نمودن بنیاد برای خدمات ایکوسیستم، زمین ها و دریا های ما را تحفظ و خطرات حوادث طبیعی را کاهش می دهد.

بلند بردن سطح آگاهی در مورد مسائل تنوع بیولوژیکی برای دستیابی به اهداف جلوگیری از تخریب مزید تنوع بیولوژیکی و تحفظ ایکوسیستم کشور ما، یک قدم اساسی به شمار می رود. اگر بتوانیم طرف های ذیدخل کلیدی خویش اعم از دهقانان و سکتور تجارت و مردم عام را از پیوند در بین تنوع بیولوژیکی و خدمات، که همه ما به آن اتکاء داریم، آگاه بسازیم، ما موفقیت فعالیت های خویش را که جهت تحفظ تنوع بیولوژیکی کشور انجام می دهیم، بهبود خواهیم بخشید. بنا برآن، افزایش آگاهی، بخصوص از جوانان و اطفال، خیلی مهم می باشد، زیرا اینها اند که این پیام ها را در طول حیات خویش با خود حمل نموده به خانواده های خود و نسل های آینده، انتقال می دهند.

حفاظت محیط زیست طبیعی ما، بویژه با در نظر داشت اولویت های پر چالش دیگر در افغانستان امروزی، کار آسان نمی باشد. معلومات کنونی که ما در دسترس داریم، نشان می دهد که ایکوسیستم های کشور همواره در حال تخریب و تعداد انواع رو به کاهش است. به هر حال، برای تغییر دادن این گرایش ها تلاش های زیادی صورت گرفته است که ما را به آینده درخشان امید وار می سازد. با افزایش مضامین جدید در بخش مدیریت محیط زیستی در پوهنتون ها، آموزش دهی های جدید تخنیکی برای جوانان، رهبران حفاظت، پالیسی سازان و دست اندر کاران حفاظت محیط زیست، و شهروندان ما، به محیط زیست بحیث کل، علاقمندی و دلچسپی فزاینده به مشاهده می رسد اینجاست که ما با برداشتن گام های استوارتر و پر اعتماد، به جلو می رویم.

پنجمین گزارش ملی به کنوانسیون تنوع بیولوژیکی ملل متحد، یک تجدید مهم در تلاش های ملی ما در تحفظ تنوع بیولوژیکی بیش بهای کشور، می باشد. طوریکه از این گزارش هویداست، برای دستیابی به اهداف کشور خود ما و همچنین اهداف تنوع بیولوژیکی جهانی آی چی، راه طویل را در پیشرو داریم که باید پیمود؛ با وجود این همه چالش ها، یک نور نوین تحفظ بر افغانستان در حال تابیدن است، و اداره ملی حفاظت محیط زیست در همکاری با شرکاء کلیدی خویش برای مطرح نمودن حفاظت تنوع بیولوژیکی در سطوح بلند و شمولیت آن در اجندا های ملی و محلی، به تلاش های خویش ادامه خواهد داد.

با راه اندازی این گزارش مسرت دارم و از تمام آنهای که این گزارش را می خوانند و از آن در حمایت امر مهم و حیاتی تحفظ و مدیریت تنوع بیولوژیکی فوق العاده کشور، استفاده می نمایند، انتظار داریم تا از نظریات خویش ما را آگاه سازند.

مصطفی ظاهر - رئیس عمومی
اداره ملی حفاظت محیط زیست
جمهوری اسلامی افغانستان

فهرست مطالب

۳	پیشگفتار
۶	خلاصه
۷	فشار های اصلی بالای محیط زیست و محرکات تغییر بالای تنوع بیولوژیکی (مستقیم و غیر مستقیم)
۷	اقدامات جهت بهبود بخشیدن تطبیق کنوانسیون تنوع بیولوژیکی

[۱] تجدید در مورد وضعیت تنوع بیولوژیکی، گرایش ها، تهدید ها و پی آمد ها

۲۱-۱۰	برای رفاه انسانی
۱۱	تنوع بیولوژیکی برای افغانستان چرا مهم است؟
۱۲	در وضعیت و گرایش های تنوع بیولوژیکی در افغانستان کدام تغییرات عمده رونما گردیده اند؟
۱۴	تهدید های عمده در برابر تنوع بیولوژیکی کدام ها اند؟
۱۸	اثرات تغییر در تنوع بیولوژیکی برای خدمات ایکوسیستم و پیآمد های اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی این اثرات، کدام ها اند؟

[۲] استراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل، تطبیق آن، و شامل سازی

۳۰-۲۲	تنوع بیولوژیکی
۲۳	اهداف تنوع بیولوژیکی را که افغانستان تعیین نموده، کدام اند؟
۲۶	استراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل برای گنجاندن این اهداف چگونه تجدید صورت گرفته تا تنوع بیولوژیکی منحصیث یک وسیله مؤثر عمل نماید؟
۲۶	از چهارمین گزارش به بعد، افغانستان جهت تطبیق کنوانسیون کدام اقدامات نموده است و نتایج این اقدامات چه بوده اند؟
۳۰	تنوع بیولوژیکی در استراتژی ها، پلانها و برنامه های مرتبط به سکتوری و بین- سکتوری، تا کدام حد بطور مؤثر شامل ساخته شده است؟
۳۰	استراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل تا کدام حد درست و بطور کامل تطبیق گردیده است؟

[۳] پیشرفت در مورد اهداف تنوع بیولوژیکی آی چی ۲۰۲۰ و همکاری ها/

کمک های مرتبط با مقاصد و اهداف انکشافی هزار ساله ۲۰۱۵

۴۲-۳۱

در بخش تطبیق پلان استراتژیکی برای تنوع بیولوژیکی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ و اهداف تنوع
بیولوژیکی آی چی آن، افغانستان تا کدام حد پیشرفت نموده است؟

۳۲

سهم اقدامات در تطبیق کنوانسیون جهت حصول مقاصد مرتبط اهداف انکشافی هزار ساله ۲۰۱۵
در افغانستان به کدام اندازه بوده است؟

۳۵

از تطبیق کنوانسیون در افغانستان، کدام درس ها آموخته شده اند؟

۴۰

۴۴

ضمیمه I:

۴۵

ضمیمه II:

خلاصه

جامعه افغانی دایماً با محیط زیست رابطه عمیق داشته است.

© James Gordon

افغانستان یکی از مراکز مهم سرچشمه و انکشاف گیاه های محصولات زراعتی در جهان می باشد. در حال حاضر، انواع متعدد گندم و سایر محصولات زراعتی مورد استفاده کشاورزان قرار دارد. تخمیناً ۲۰٪ زمین زراعتی افغانستان در حال حاضر تحت آبیاری و بقیه خشک و للمی می باشد. در افغانستان سه منطقه ایکو سیستم "جهانی ۲۰۰" وجود دارد که همه آنها در مناطق کوهستانی شمال شرق کشور می باشد. از جمله این مناطق ایکوسیستم، ۳۸٪ ساحات زمین در معرض تهدید و ۶۱٪ آن آسیب پذیر و تنها ۱٪ آن ثابت دسته بندی گردیده است. مناطق ایکوسیستم ایکه از همه بیشتر در معرض تهدید قرار دارند، در ساحات کوهستانی کشور و اطراف ساحات مذکور موقعیت دارد که بر جنگلزار های بسته و باز مشتمل می باشد و تخمیناً $49,124 \text{ km}^2$ یا ۸٪ مساحت کشور را احتوا میکند. صندوق جهانی برای طبیعت، (WWF) ۷۰٪ این بایوم (زیست بوم) را در معرض تهدید جهانی، ۲۶٪ را آسیب پذیر و ۴٪ را ثابت دسته بندی نموده است. جنگل های بسته اکنون تنها ۳٪ از پوشش جنگل اصلی نمایندگی میکند که ۰،۲۵٪ کل ساحه کشور را نشان میدهد. تصاویر ماهواره ای اخیر توانسته است موجودیت جنگل را تنها در دو ولایت نشان دهد و گذارش نموده است که دوامپذیری جنگل های باز منحصیث یک ایکوسیستم، در بیشتر بخش های کشور در معرض تهدید شدید قرار دارد. با افزایش سریع جمعیت، چرا گاه های نزدیک ساحات مسکونی از پوشش گیاهی برهنه میگردد، چون بته ها و مدفوع حیوانی (سرگین) در ساحات روستایی منبع سوخت بیشتر مردم را تشکیل میدهد. الی سال ۲۰۱۳، پیرامون گرایش ها و میزان خسارات زیستگاه های طبیعی افغانستان، معلومات اندکی در دست است، اما یک پروژه جدید وزارت زراعت، آبیاری و مالداری در مورد پوشش زمین در نشان دادن تغییرات و تنوع، توقع می رود که هرور زمان، فوق العاده ارزشمند باشد.

در افغانستان ۹ نوع گوسفند و ۸ نوع حیوانات اهلی (مواشی) و ۷ نوع بز، پرورده می شود. همچنان ۱۳۷-۱۵۰ نوع پستانداران، ۴۲۸-۵۱۵ نوع پرنده، ۹۲-۱۱۲ نوع خزنده، ۶-۸ نوع ذو حیاتین، ۱۰۱-۱۳۹ نوع ماهی، ۲۴۵ نوع پروانه و ۳۵۰۰-۴۰۰۰ نوع گیاه های رگدار بومی، افغانستان می باشند. درجه بندی های ارقام فوق در مورد هر یک از انواع احتمالاً دقیق نبوده و اعتبار برخی از اسناد تحقیقات مزید را ایجاب مینماید. جمعیت بزکوهی سایبریایی (*Capra sibirica*) در دره آجر از تخمیناً ۵۰۰۰ رأس در اواخر سال های ۱۹۷۰، اکنون به کمتر از ۲۵۰ رأس کاهش یافته است. از اواخر سال های ۱۹۷۰ بدینوسیله، تعداد گوسفند مارکوپولو تا حدی ثابت مانده و تعداد ناچیز در پامیر خورد کاهش یافته است و یا سالانه به میزان تقریباً ۵٪ در پامیر بزرگ در حال کاهش است. با آنهم سری های اخیر در واخان نشان میدهد که تعداد آنها تا حدی افزایش یافته است. در مجموع، شواهد حکایتی نشان میدهد که در ۳۰ سال اخیر جمعیت اکثر انواع بطور شگفت انگیز کاهش یافته است اما میزان ضیاع این گونه ها، در سطح ملی واضح نیست. چنان به نظر میرسد که بیشتر انواع و محیط زیست آنها در حال کاهش بوده و میزان این کاهش از آغاز جنگ ها در اپریل سال ۱۹۷۸، افزایش یافته است. اندازه ضیاع بعضی از تنوع بیولوژیکی و تخریب ایکولوژیکی افغانستان تا حدی عمیق و وسیع است که جلوگیری از کاهش مزید و احیاء مجدد تمامیت ایکولوژیکی در کشور، تلاش های گسترده و دراز مدت را ایجاب می نماید.

در مورد تنوع بیولوژیکی سال های ۱۹۷۹-۲۰۰۲ معلومات خیلی اندک وجود دارد و معلومات تنوع بیولوژیکی از آن به بعد، تا حد زیاد به بخش های نسبتاً امن شمال شرق کشور محدود می باشد. در سال ۲۰۱۲/۲۰۱۳ یک سلسله مشاهدات ساحوی بار دیگر آغاز گردیده است و توقع می رود که معلومات جدید الی اواخر سال ۲۰۱۴ آماده گردد. در نتیجه، گرایش ها در تنوع بیولوژیکی را تنها بر بنیاد سنجش های مبتکرانه، سنجش از دور، احصائیه های منتشر شده، توضیحات بدیهی و معلومات حکایتی، میتوان ارزیابی نمود. برای درک بهتر وضعیت های مرتبط به تنوع بیولوژیکی در کشور، به سروی های مزید اساسی بیولوژیکی و کار مشترک نیاز است. گزارش پلان شده وضعیت محیط زیست ۲۰۱۵ و اطلس پوشش زمین سازمان غذا و زراعت ملل متحد (FAO) در این مورد تا حد زیاد ممد خواهند بود.

فشار های اصلی بالای محیط زیست و محرکات تغییر بالای تنوع بیولوژیکی (مستقیم و غیر مستقیم)

تهدید های عمده در برابر تنوع بیولوژیکی افغانستان عبارت از تبدیل نمودن زمین به زراعت و اعمار مساکن، شکار غیر قانونی، جنگل زدایی/قطع جنگلات، چرش بیش از حد، جمع آوری بته ها، زراعت للمی، تغییر دادن مسیر آب و تغییر اقلیم می باشند. تمام این تهدید ها در سه دهه اخیر افزایش یافته اند. بطور مثال، جنگل زدایی (قطع جنگلات) به نظر می رسد که هنوز جریان دارد و تخمین می گردد که تنها جمع آوری چوب سوخت برای مارکیت شهر کابل در هر سال باعث نابودی ۱۰,۰۰۰ هکتار جنگل درخت های بلوط و ۱۵,۰۰۰ هکتار جنگل چوب سرو کوهی از جنگلات ولایات پکتیا و خوست می گردد. صادرات غیر قانونی چوب چارتراش به کشور های همسایه خیلی زیاد است، اما به سبب چالش های امنیتی و عدم دسترسی به ساحات مورد نظر، ثبت مقدار دقیق آن ممکن نمی باشد. مطابق اظهارات کارشناسان ملی، لغزش های تپه کن زمین، لغزش سنگها و سرازیر شدن گل، سیلاب های ناگهانی با بارندگی های بهاری و آب شدن برف ها، اقدامات نا کافی حفاظت پوشش سطح زمین، در پنجاه سال اخیر، فوق العاده افزایش یافته است. طرح/برنامه های آب و خشکسالی های منظم تالاب ها را متأثر و دریا ها باعث تأثیر نامحدود بالای تنوع بیولوژیکی آبزی می گردد. بیابان سازی در افغانستان بیشتر از ۷۵٪ مجموع ساحه زمین را در مناطق شمالی، غربی و جنوبی کشور به سبب چراء مفرط و جنگل زدایی/قطع جنگلات و احتمالاً تغییر اقلیم، از قبل متضرر ساخته است. مطابق مطالعات جهانی UNFCCC و وزارت زراعت ایالات متحده امریکا (USDA) بیشتر افغانستان در کتگوری "خطر خیلی زیاد قطع جنگلات" قرار دارد.

شکار، بدام انداختن و تخریب زیستگاه ها، بزرگترین تهدید در برابر پستانداران بزرگ و پرندگان افغانستان می باشد. در گذشته، شکار پرنده های آبی بطور گسترده صورت می گرفت، در حالیکه شکار پستانداران بزرگ توسط بعضی افراد غیر مسؤول و در بعضی جا ها توسط مردم محل برای ورزش و هم برای خوراک انجام می گرفت. اما در سال های اخیر، حاکمیت قانون و ظرفیت تنفیذ دولت تدریجاً بهبود یافته است، هر چند چالش ها بجای خود باقی اند اما پیشرفت نیز صورت می گیرد که باید به آن اعتراف شود. در حالیکه تعداد پستانداران بزرگ اکنون خیلی کاهش یافته و به سبب کثرت سلاح و شکار غیر قانونی، و آنهم در مناطق بیرون از تسلط قانون محدود شده اند. دسترسی دولت و آگاهی محیط زیستی مردم محل در حال حاضر خیلی افزایش یافته و بیشتر بهبود خواهد یافت. تهدید عمده در برابر تنوع بیولوژیکی موضوع زمان و فوریت اجراء برنامه های حفاظت می باشد، در یک وضعیتی که بیشتر شهروندان کشور برای معیشت و بقاء اقتصادی خویش بالای منابع طبیعی و تنوع بیولوژیکی انکاء دارند. جمعیت انسانی سریعاً رو به افزایش، یک چالش بزرگ دیگری در برابر حفاظت تنوع بیولوژیکی و کیفیت زندگی مردم می باشد. در حالیکه تلاش ها برای بهبودی در وضعیت تنوع بیولوژیکی جریان دارد اما زمان به نفع آن نیست. یک فرمان ریاست جمهوری منع شکار در حال حاضر نافذ است و ضمناً پروسه تدوین قانون مدیریت حیات وحش در آینده نزدیک آغاز خواهد شد.

اقدامات جهت بهبود بخشیدن تطبیق کنوانسیون تنوع بیولوژیکی

تطبیق ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل (NBSAP)

افغانستان برای تهیه نمودن ستراتیژی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل (NBSAP) خویش که بتاريخ ۳۰ اپریل ۲۰۱۲ به کنوانسیون تنوع بیولوژیکی تسلیم نموده، بودجه دریافت نمود. یک پیشنهاد تخصیص GEF 5-STAR برای ۷,۴۰۰,۰۰۰ (هفت میلیون و چهار صد هزار) دالر امریکایی منظور گردیده است و از طرف اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) دولت جمهوری اسلامی افغانستان و UNDP در ۲۰۱۴ - ۲۰۱۷ داده خواهد شد.

یک پروژه دیگر سایز متوسط برای تقویت ظرفیت ملی برای موافقتنامه های چندین جانبه محیط زیستی (MEA) ۲۰۱۴ - ۲۰۱۷، از طرف GEF نیز منظور گردیده است. پروژه مذکور بطور خاص بالای کنوانسیون های ریو، که شامل CBD میباشد، ترکیز مینماید. این پروژه توسط اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) و پروگرام محیط زیست ملل متحد (UNEP) اجراء خواهد گردید. علاوه برآن، تاکنون، برنامه ملی عمل سازگاری (NAPA) و خود-ارزیابی ظرفیت ملی (NCSA) دو پروژه دیگر اند که بطور مشخص برای رسیدگی به CBD اجراء گردیده اند.

اقداماتیکه برای حصول اهداف تنوع بیولوژیکی آی چی ۲۰۲۰ صورت گرفته اند

اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) تجدید ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل (NBSAP) موجوده را رهبری می نماید که شامل اهداف تنوع بیولوژیکی آی چی ۲۰۲۰ نیز خواهد بود. بعضی اقدامات عملی نیز در محل اصلی (in situ) انجام میگردد. اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) با وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) و انجمن تحفظ حیات وحش (WCS) و مقامات دولتی در سطح ولایات و ولسوالی و مردم محل، در ایجاد اولین پارک ملی افغانستان، بند امیر در ولایت بامیان، که در ۲۲ ماه جون سال ۲۰۱۰ اعلان گردیده، با هم کار می نماید. دستاورد ها شامل: فراهم نمودن تعلیمات حفاظتی، اعمار و بازسازی پیاده رو های موجود و مدیریت پارک ملی، می باشد. تقویت معیشت های مردم ۱۴ قریه در / و اطراف ساحه بند امیر جهت کاهش فشار بالای صحرا سازی و جمع آوری بته ها، یک ستراتیژی کلیدی بوده است. در سال ۲۰۰۹، پروگرام محیط زیست ملل متحد (UNEP) در همکاری با اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) و وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) تلاشی را برای ایجاد یک ساحه حفاظت شده در شاه فولادی در سلسله جبال کوه بابا را آغاز نمود. این ساحه حفاظت مجتمع، پلان مرحله مقدماتی پلانگذاری را تکمیل نموده است و تأسیس رسمی آن در ماه جنوری سال ۲۰۱۴، آغاز گردید. ولسوالی واخان در ولایت بدخشان، که یکی از مهمترین منطقه وسیع طبیعی افغانستان است، زیستگاه ۱۷ نوع پستانداران، سم داران و پرندگان می باشد، بتاريخ ۳۰ مارچ ۲۰۱۴، رسماً بطور پارک ملی اعلان گردید و دارای مقررات تحفظ اکثر زیستگاه ها و منطقه طبیعی در سراسر دره های طبیعی مختلف می باشد. اقدامات در جهت حفاظت هدف ۲٪ ساحه مجموعی کشور تا سال ۲۰۱۵ جریان دارد. اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) و وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) در حال شناسایی ساحات احتمالی حفاظت در بقیه ۲۹ ولایت از ۳۴ ولایت کشور، می باشند.

دولت جمهوری اسلامی افغانستان در حال وسعت دادن تمرکز عملی ساحوی در بخش های حفاظت محیط زیست و تنوع بیولوژیکی از طریق برنامه اولویت ملی در مورد حفاظت محیط زیستی و مدیریت منابع طبیعی، می باشد. با درک نیاز به رسیدگی به هر دو: فقر و استفاده از منابع، تعدادی از سازمان های غیر دولتی (NGOs) برنامه های فقر و محیط زیست را تقریباً در تمام ولایات کشور، روی دست گرفته اند. علاوه برآن، اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA)، برنامه های کم هزینه (SGP) مربوط GEF را رهبری/سرپرستی مینماید که هدف آن تقویت سازمان های می باشد که در افغانستان پروژه های محیط زیستی را اجراء مینمایند. اینها شامل برنامه های مدیریت پایدار زمین اند که هدف آن توحید فعالیت های بازسازی آبخیزه های بیو-فزیکی در جهت تقویت ایجاد عواید و فراهم نمودن خدمات زراعتی، می باشد. این برنامه ها اعمار سیستم ذخیره آب و برنامه های اعاده پوشش گیاهی توسط مردم محل در جهت تقویت فعالیت های زراعتی را در بر میگیرد. برنامه های کم هزینه (SGP) مربوط GEF، برای اولین بار سازمان های غیر دولتی داخلی (NGOs) را در جهت پیشبرد فعالیت های حفاظت محیط زیستی و همچنان کار نمودن با مردم محل و ادارات دولتی دخیل نموده است. هدف این کار تشویق و کمک با فعالیت های مدیریت منابع طبیعی در سطح محل است که شامل بخش های تحفظ تنوع بیولوژیکی در آبخیزه های کوچک در ساحات کوهستانات مرکزی و شمال شرق کشور، می باشد.

به حفاظت تنوع بیولوژیکی و تطبیق کنوانسیون تنوع بیولوژیکی (CBD) از طرف دولت جمهوری اسلامی افغانستان، توجه جدی صورت گرفته است، با وجود این حقیقت که بیشتر مردم افغانستان به نسبت حفاظت طبیعت به بقاء خویش نگران اند. مردم روستایی اهمیت آنرا عمیقاً درک مینمایند هرچند، در مورد بلند بردن آگاهی در سراسر کشور هم در سطح محل و هم در سطح دولت، پیشرفت زیادی صورت گرفته است. این کار بشمول تعهد قابل ذکر منابع اضافی، ایجاب مینماید که ادامه یابد و تقویت گردد.

میکانیزم های تقویتی برای تطبیق ملی (قوانین، بودجه، ظرفیت سازی، هماهنگی، شامل سازی)

بزرگترین موفقیت در سال های اخیر، ایجاد/طرح پالیسی های محیط زیستی، قوانین و طرزاعمال ها و طرح پلان های ملی بوده است که بهترین روش ها را بطور مؤثر شامل می نماید. بطور مثال، در هفت سال گذشته، افغانستان قانون محیط زیست را منتشر نموده است که اولین قانون بود که ولسی جرگه منتخب به اتفاق آراء آنرا تصویب نمود. علاوه برآن، قانون جنگلات و مقررده های ارزیابی اثرات محیط زیستی (EIA)، رهنمود ها و طرزاعمال ها و چندین قانون و مقررات دیگر اند که در حال طی مراحل قانونی اند مانند (مقررده ساحات حفاظت شده، قانون مدیریت حیات وحش و قانون چرا گاه) .

در مجموع، پروژه های مرتبط به حفاظت در ۱۴ سال اخیر تخمیناً USD ۷۰,۰۰۰,۰۰۰ (هفتاد میلیون) دالر امریکایی را بدست آوردند و بیشتر از USD ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ (بیست میلیون) دالر امریکایی دیگر توقع میروند فراهم گردد. همچنان در مورد ایجاد یک چارچوب نهادی شایسته که در تطبیق مؤثر کمک میکند، پیشرفت خوبی صورت گرفته است.

قانون اساسی افغانستان به تمام اتباع کشور حقوق کامل عطا مینماید. ماده ۱۵ قانون اساسی چنین تصریح مینماید: "دولت ملکف است در مورد بازسازی و حفظ جنگلات و محیط زیست و تمام جنبه های مرتبط به آن، تدابیر لازم را اتخاذ نماید". نقش تنظیم، پالیسی سازی و نقش تخنیک برای مدیریت منابع طبیعی با اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) در همکاری با وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL)، و سایر طرف های ذیدخل، می باشد.

نیاز به تقویت ظرفیت اداری و تخنیک و تمویل کافی به دولت، تطبیق پالیسی های تنوع بیولوژیکی و برنامه ها در سطح ساحه را برای دولت دشوار ساخته است. نهاد ها و سازمان های غیر دولتی برای پر کردن این خلاء پرداختند اما ، بنا به ضرورت، بیشتر وقت و منابع را در ایجاد ساختار های ذهنی، قانونی و پالیسی که برای تطبیق آینده بنیاد فراهم نماید، صرف نمودند که در حفاظت تنوع بیولوژیکی در سطح ساحه مفقود بوده است.

میکانیزم ها برای نظارت و بازبینی تطبیق

اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) و وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) در تمام ۳۴ ولایت کشور دارای دفاتر می باشند. با پروسه غیر متمرکز سازی که از طریق کمیسیون اصلاحات اداری ادامه دارد، تقویت این دفاتر ولایتی ادامه خواهد داشت. این دفاتر برای نظارت و بازبینی تطبیق پروژه های مرتبط به تنوع بیولوژیکی مانند استراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل، پلان های چرا گاه، پلان ملی جنگلات و استراتژی ملی آب، فرصت های فوق العاده را فراهم می نمایند. علاوه برآن، سیستم پوهنتون ها در سراسر افغانستان با علوم زمین علوم زراعتی و علوم محیط زیستی شریک مهم علمی می باشد. سهم گرفتن پوهنخه ها و محصلین در کار های نظارت و ارزیابی، ضمن آموختن و تریننگ، یک زمینه اضافی می باشد. این به سرمایه گذاری قابل ملاحظه نیاز خواهد داشت چون سیستم پوهنتون ها هنوز در حال تجدید و ارتقاء می باشد.

در سطح پروژه مقرر های ارزیابی اثرات محیط زیستی (EIA) تحت قانون محیط زیست ۲۰۰۷، منظور فراهم نمودن تحفظ محیط زیستی در مراحل ابتدائی ایجاد پروژه در افغانستان می باشد. اینها در مورد تحفظ میراث طبیعی و تنوع بیولوژیکی دارای بخش های قابل ملاحظه می باشد. ارزیابی اثرات محیط زیستی (EIA) و ارزیابی استراتژیکی محیط زیستی اکنون در پلانگذاری انکشافی در افغانستان، تحت رهبری اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) بطور رسمی شامل می گردد.

در بعضی ساحات کشور، نظارت و ارزیابی و دسترسی فزیک، یک چالش مهم می باشد. کارمندان دولتی در جریان سفرهای ساحوی در بعضی مناطق همواره مورد هدف قرار میگیرند، اما مؤثریت و نظم نیروی های ملی امنیتی تدریجاً تقویت میگردد و پروسه های ملی و سیاسی تأمین صلح مثمر واقع میگردد. این گرایش مثبت می باشد و امید است که میکانیزم های کامل ملی برای پیشرفت نظارت در مورد تنوع بیولوژیکی و بازبینی تطبیق استراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و برنامه عمل با در نظر داشت وقت و زمان صورت بگیرد.

تجدید وضعیت تنوع بیولوژیکی،
گرایش ها، تهدید ها و پی آمد ها
برای رفاه انسانی

در حالیکه یک محل تراکم جهانی نیست، تنوع بیولوژیکی در معیشت خیلی از مردم افغانستان، نقش مهمی را ایفاء می نماید

© Anssi Kullberg

چرا تنوع بیولوژیکی برای افغانستان مهم است؟

افغانستان با (۶۵۲,۳۳۰ km^۲) مساحت یک کشور محاط به خشکه و در بین شش کشور همسایه: ایران، ترکمنستان، ازبکستان، تاجکستان، چین و پاکستان، موقعیت دارد. سلسله کوه های هندوکش از شرق بطرف مناطق مرکزی کشور امتداد یافته که زمین های نسبتاً هموار را در شمال شرق و جنوب غرب و دره های آبی محدود میسازد. ارتفاعات در بین ۲۵۸ متر الی ۷۴۸۵ متر متفاوت بوده و بلند ترین قله بنام نو شاخ در شرق دور در نزدیکی های سرحد با چین در کوه های پامیر (که یخچال ها و برف دایمی آنرا پوشانده است) قرار دارد. اقلیم افغانستان نیمه خشک با زمستان های سرد و تابستان های گرم می باشد. تنها ۱۲٪ زمین آن قابل زراعت تخمین گردیده است. جمعیت کشور، مطابق (دفتر مرکزی احصائیة افغانستان) در ماه جولای ۲۰۱۳ در حدود ۲۷ میلیون تخمین شده است که تقریباً دو برابر جمعیت در آغاز جنگها در سال ۱۹۷۸ می باشد. این رقم تخمین پیش بینی جمعیت برای سال ۲۰۰۵ بانک جهانی می باشد که در سال ۱۹۷۸ صورت گرفته بود (Sayer and Van der Zon ۱۹۸۱; p. ۱۳).

بیشتر نفوس افغانستان هنوز روستا نشین بوده اما شهر نشینی سریعاً در حال افزایش است. در سال ۱۹۷۰، تنها ۱۱٪ جمعیت شهر نشین بود. این روند در سال ۲۰۰۳ به ۲۳,۳٪ افزایش یافت و پیش بینی میشود که در سال ۲۰۳۰ به ۴۱,۹٪ برسد (United Nations Population Division, ۲۰۰۶). در مقایسه با رشد جهانی سالانه ۱,۴٪، میزان رشد طبیعی افغانستان، سالانه ۲,۶٪ می باشد (Population Reference Bureau, ۲۰۰۵). علاوه بر آن، ۴۶٪ جمعیت کمتر از ۱۵ سال عمر دارد (دفتر مرکزی احصائیة افغانستان ۲۰۱۳). که میزان رشد سریع در آینده را نشان میدهد. مدت دو برابر شدن جمعیت افغانستان کمتر از ۳۰ سال تخمین گردیده است. از سال ۲۰۰۱ بدینسو، بیشتر از ۳,۵ میلیون مهاجرین به کشور عودت نموده اند در حال حاضر بیشتر از ۲ میلیون مهاجر هنوز در خارج از کشور زندگی میکنند (UNHCR ۲۰۱۳). افزایش در جمعیت فشار بیشتر را بالای منابع طبیعی وارد مینماید، در نتیجه باعث کاهش تنوع بیولوژیکی میگردد. رشد سریع جمعیت، در برابر حفاظت تنوع بیولوژیکی، و در نهایت کیفیت زندگی، یک چالش جدی در افغانستان بشمار میرود. ارزش اساسی تنوع بیولوژیکی برای شهروندان افغانستان، از طریق ایکوسیستم های فعال، کالا و خدمات ملموس فراهم میگردد. واضحترین مثال آن، استفاده مستقیم از اجزاء تنوع بیولوژیکی محصولات متداول زراعتی، میوه ها، چرا، سوخت، چوب تیر، ماهی گیری و شکار می باشد و آنکه کمتر آشکار است عبارت از، "خدمات غیر مستقیم ایکوسیستم" می باشد که تنوع بیولوژیکی فراهم می نماید. این ها شامل: غنمندی خاک، کنترل فرسایش، گرده افشانی محصولات، و ثبات اقلیمی و غیره می باشد. خدمات ایکوسیستم که توسط تنوع بیولوژیکی فراهم میگردد خیلی مهم می باشد و مطالعات بیشتر را ایجاب می نماید.

تنوع بیولوژیکی بنام "ثروت فقراء" یاد گردیده است (World Resources Institute, ۲۰۰۵) چون مردم فقیر اکثراً روستایی بوده و در کنار منابع طبیعی زندگی میکنند و بالای کالا و خدماتی متکی می باشند که تنوع بیولوژیکی فراهم می نماید، بطور مثال، زمین های حاصلخیز و چرا گاه ها، سوخت، مواد ساختمانی، ماهی گیری و شکار وغیره. زمین ایکه از لحاظ تنوع بیولوژیکی غنی باشد، یک نوع ثروت است، هر چند این ثروت به شکل پول اندازه نمی گردد. بدون استفاده از کالا و خدمات اساسی که تنوع بیولوژیکی فراهم می نماید، برای مردم روستایی ممکن نیست که امرار معاش نمایند. اگر افغانستان خواهان انکشاف و از لحاظ اقتصادی یک کشور موصول باشد، باید نخست از همه ضایع تنوع بیولوژیکی خویش را کنترل نماید.

سکتور زراعت و انکشاف دهات برنامه اولویت ملی ۱: برنامه ملی آب و انکشاف منابع طبیعی هدف خویش را «اطمینانی ساختن استفاده مؤثر، با مدیریت شایسته آب و سایر منابع طبیعی موجود برای تسریع و افزایش حاصلات زراعتی و فراهم نمودن آب آشامیدنی پاک و یک محیط زیست سالم، با گزینه های دوامپذیر انرژی برای رفاه مردم روستایی» وضع نموده است (دولت افغانستان ۲۰۱۲). بر مبنای آن، دارای اهداف سه گانه جامع ذیل می باشد:

۱. سیستم بهتر آبیاری که آب را حفظ، زراعت را توسعه، و دسترسی به آب آشامیدنی صحتی را افزایش دهد
۲. احیاء و حفاظت آب، جنگلات و چراگاه از طریق دادن مشوقات و کمک تخنیکي به مردم محل
۳. بهبودی در معیشت روستایی از طریق افزایش دسترسی به انرژی روستایی و مساعد نمودن فرصت ها برای تجارت حاصلات زراعتی جدید جهت ایجاد اشتغال قابل دوام

از طریق جمع آوری و تحلیل معلومات/ارقام موجوده، هدف این پروگرام انکشاف آینده حفاظت و مدیریت محیط زیستی همراه با تقویت میکانیزم های حکومت داری، دیزاین و تطبیق مدیریت منابع طبیعی با مشارکت مردم محل (CBNRM)، حفاظت محیط زیستی و فعالیت های مدیریتی، می باشد. بنا برآن، در نظر دارد که حد اقل ۱۵٪ جنگلات تخریب شده موجوده و ساحات چرا (۱۹۵,۰۰۰ هکتار [۱,۹۵۰ km²]) و ۴,۵ میلیون هکتار (۴۵,۰۰۰ km²) جنگلات یا چراگاه، را اعاده نماید. همچنان توقع میرود که یک افزایش متداوم در شبکه ساحات حفاظت شده، با حد اقل ۸ ساحه حفاظت شده جدید با ساختار های مدیریتی کاملاً فعال و آغاز برنامه های حفاظت تنوع بیولوژیکی، ایجاد گردد (دولت افغانستان ۲۰۱۲).

کدام تغییرات عمده در وضعیت و گرایش های تنوع بیولوژیکی در افغانستان رونما گردیده است؟

افغانستان در سطح جهان یک «محل تراکم» تنوع بیولوژیکی می باشد. Groombridge and Jenkins (۱۹۹۴) یک شاخص مقایسوی تنوع بیولوژیکی را برای تمام کشور ها در ۵,۰۰۰ km² بر بنیاد تعداد پستانداران، پرندگان، خزندگان، ذو حیاتین، نباتات رگدار و انواع بومی، محاسبه نمودند. این شاخص برای توضیح سائز های مختلف کشور ها بکار میرود. یک نمره (صفر) وسط است و نصف کشور ها دارای شاخص بلندتر و نصف دیگر آن شاخص پایین تر دارند. شاخص افغانستان (۰,۲۹۶-) است که نشاندهنده شاخص تنوع بیولوژیکی تا حدی پایینتر از وسط است. شاخص های کشور های همسایه پاکستان (۰,۱۲۱-) و ایران (۰,۱۹۴-) تا حدی بالاتر، اما هنوز پایینتر از وسط می باشد. شاخص ها برای ترکمنستان (۰,۵۷۲-)، تاجکستان (۰,۵۳۶-)، ازبکستان (۰,۴۱۳-) و قزاقستان (۰,۵۸۱-) است که همه آنها پایینتر از شاخص افغانستان می باشد. شاخص نسبتاً پایین افغانستان ناشی از نبود حیوانات فقاریه بومی می باشد.

یکتعداد لست دیتابیس های بین المللی تعداد انواع افغانستان را فهرست نموده اند، اما آنها با همدیگر فرق دارند و اکثراً منبع ارقام آنها نیز واضح نمی باشد. فهرست حیوانات فقاریه خیلی محتاطانه بوده و تنها شامل همان انواع اند که در مورد ساحه موجودیت آنها در افغانستان منبع قابل ذکر وجود دارد. موجودیت انواع زیاد دیگر در افغانستان مشکوک بوده و شواهد قابل اعتماد دست اول نیز معدوم است. این نشان میدهد که ۷۸۹-۹۱۶ نوع حیوانات فقاریه و ۳,۵۰۰ الی ۴,۰۰۰ نوع نباتات رگدار در افغانستان وجود دارد. تلاش های جدید در بهبود بخشیدن و جمع آوری ارقام و گنجاندن در داتابیس، در سال های بعدی به نتایج واقعی منتج خواهد گردید.

تحلیل های اسناد انواع از NEPA/UNEP (۲۰۰۹) نشان میدهد که به تعداد ۱۳۷-۱۵۰ نوع پستاندار، ۴۲۸-۵۱۵ نوع پرنده (بشمول انواع مهاجر)، ۹۲-۱۱۲ نوع خزنده، ۶-۸ نوع حیوانات فقاریه، ۱۰۱-۱۳۹ نوع ماهی، ۲۴۵ نوع پروانه، و ۳,۵۰۰-۴,۰۰۰ نوع نباتات رگدار، بومی افغانستان می باشند. گستره بین تعداد انواع، ناشی از ابهام در رده بندی و صحت و درستی بعضی از این اسناد قابل سؤال است. تنها ۷ نوع از حیوانات فقاریه (پستاندار، هیچ، پرندگان، گنجشک برفی افغانی [Montifringilla theresae]؛ خزنده ها، مارمولک [Asiocolotes levitoni]، Eremias aria، Cyrtopodion voraginosus، بزمنجه خرطوم دار، [Eremias afghanistanica]؛ ذومعشیتین، مارمولک کوه های پغمان [Batrachuperus mustersi]؛ ماهی، نوع (Triphophysa farwelli) بومی افغانستان شناخته شده اند، اما تخمین ها برای گیاه های انواع بومی الی ۳۰٪ بلند می باشد (Breckle ۲۰۰۷). برای درک کافی از تنوع بیولوژیکی کشور به کار های زیاد و تلفیق در بخش سروی اساسی تنوع بیولوژیکی، نیاز است.

پروسه های مختلف وضعیت انواع در افغانستان را بررسی و یک سطح خطر را تعیین می نماید. فهرست سرخ اتحادیه بین المللی حفاظت طبیعت (IUCN)، با استفاده از معیار های کمی، خطر را در سطح جهانی ارزیابی می نماید. افغانستان اخیراً کمیته اجرائیوی حیات وحش (AWEC) را ایجاد نموده که یک بخش علمی مستقل اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) می باشد، تا با استفاده از معیار های منطقوی اتحادیه بین المللی حفاظت طبیعت (IUCN) خطر متوجه به انواع بومی افغانستان را در سطح ملی بررسی نماید. کمیته اجرائیوی حیات وحش (AWEC) به اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) پیشنهاد نمود که آیا انواع مطابق ماده (۳۷) قانون محیط زیست، به طور قانونی در دو کتگوری: قابل جمع آوری برای استفاده و حفاظت شده، باید فهرست گردد یا خیر. کمیته اجرائیوی حیات وحش (AWEC) تاکنون سه فهرست انواع حفاظت شده راه تهیه نموده است و فهرست چهارم قرار است در ماه اپریل ۲۰۱۴، آماده گردد. کنوانسیون بین المللی تجارت انواع در معرض تهدید (CITES) انواعی را در ضمیمه ها فهرست می نماید که در معرض تهدید تجارت بین المللی قرار داشته باشد. پروگرام محیط زیست ملل متحد- مرکز جهانی برای نظارت حفاظت (UNEP-WCMC ۲۰۰۹) یک فهرست انواع افغانستان «انواع آسیب پذیر که باید حفاظت گردد» را فراهم نمود، اما این فهرست خیلی گسترده و معیار برای شامل نمودن در فهرست آنقدر مبهم است که برای مقاصد اولویت بندی، دارای ارزش نمی باشد.

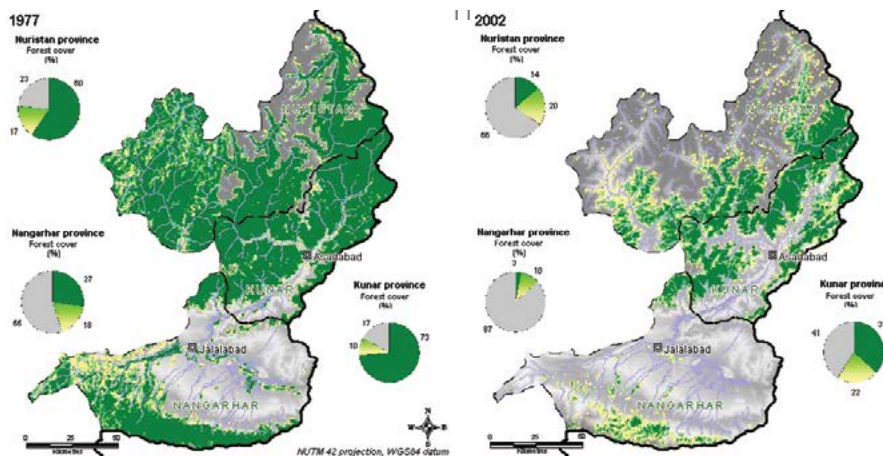
بطور یک نتیجه گیری کلی، تنوع بیولوژیکی چنین به نظر می رسد که در سراسر افغانستان سریعاً در حال کاهش باشد. تحلیل های تصاویر ماهواره ای و بررسی های چوب تجارتي نشان میدهد که جنگلات متراکم و جنگلات کم درخت، به سرعت در حال نابود شدن است. چرای مفرط و جمع آوری بته ها برای سوخت، مواد عضوی گیاهی را بطور قابل ملاحظه کاهش و مجتمعات نباتات مختلف را تغییر میدهد.

تغییر مسیر دادن آب و خشکسالی های پیاپی، تالاب ها و دریا ها را خشک می سازد که اثرات نا مشخص بالای تنوع بیولوژیکی وارد مینماید. موجودیت سلاح های وافر در همه جا، به تعقیب سال های جنگ باعث از بین رفتن پستانداران بزرگ در سراسر کشور گردیده است. تحلیل های نقش پا نشان میدهد که تنوع بیولوژیکی سرانته افغانستان در حال رو به کاهش است. تحلیل های تصاویر ماهواره ای نشان میدهد که تقریباً $8,000 \text{ km}^2$ زمین افغانستان در بین سالهای ۱۹۸۱ و ۲۰۰۳ خیلی تخریب گردیده است.

کوه های شدیداً متفاوت افغانستان و ویژگی های صحرا ها، اقسام متعدد زیستگاه ها را برای انواع مختلف فراهم می نمایند. تغییرات درجه حرارت و بارندگی با تفاوت های قابل ملاحظه ارتفاعات، نیز زیستگاه های متخلف با مجموعه های مختلف انواع سازگار با همان محیط، را فراهم مینماید. کوه های افغانستان همچنان منحصراً موانع بارندگی عمل میکنند که باعث رطوبت زیاد در بخش شرقی کشور، برفباری قابل ملاحظه در ارتفاعات بلند، و باران در شمال شرق می گردد. در نتیجه، انواع مختلف با این حیطه رطوبتی، از صحرا گرفته الی جنگلات مونسون، سازگاری نموده امرار حیات مینمایند.

افغانستان در مرز های زون پلی آرکتیک Palaeartic (یکی از هشت زون ایکوسیستم) قرار دارد. گوسفند مارکوپولو (*Ovis ammon poli*) در ساحات کوهستانی آسیای مرکزی در ارتفاعات بالاتر از ۱,۰۰۰ متر زیست مینماید. گوسفند مارکوپولو یکی از انواع آسیب پذیر می باشد (IUCN، ۲۰۱۳) که به سبب شاخ های خیلی پربه‌ا و نیز به سبب از دست دادن چراگاه گوسفندان اهلی در حیطه هندو مالایی، شدیداً در معرض تهدید شکارچیان قرار دارد. هرچند اکثریت انواع پلی آرکتیکی تبار اند، امکان دارد که انواع هندو مالایی در افغانستان پخش و گسترش یافته باشند، اما شواهد معتبر در این مورد هنوز در دست نیست.

تعداد انواع در یک ایکوسیستم معمولاً در سطوح متوسط حاصلدهی زیاد می باشد، و در ساحات حاصلدهی خیلی پایین یا خیلی بالا، تعداد معدودی از انواع زندگی میکنند. افغانستان یک کشور خشک و در ارتفاع بلند موقعیت دارد که به سبب مزاحمت انسانی دارای حاصلدهی اساسی پایین می باشد. یک کشور قاره ای بدون موانع عمده کوهی در شمال و غرب است که زمینه اختلاط انواع پلی آرکتیک تبار با کشور های همسایه را فراهم می سازد. در نتیجه، افغانستان دارای نسبتاً انواع حیوانات بومی کم می باشد. افغانستان یک کشور محاط به خشکه است بنا برآن، دارای تنوع بیولوژیکی آبی نمی باشد.

شکل ۱.۱. تغییر در پوشش جنگل در ولایات نورستان، کنر و ننگرهار در سال های ۱۹۷۷ و ۲۰۰۲ را نشان میدهد. تصور بر آنست که این گرایش بدون وقفه تاکنون ادامه داشته باشد (ستراتیژی ملی محیط زیستی ۲۰۰۷).

تهدید های عمده در برابر تنوع بیولوژیکی کدام ها اند؟

رشد سریع جمعیت انسانی افغانستان در برابر حفاظت تنوع بیولوژیکی و در نهایت کیفیت زندگی مردم افغانستان، یک چالش جدی می باشد. در افغانستان هیچگاه احصائیه کامل جمعیت صورت نگرفته است بنا برآن تخمین ها وسیعاً با هم متفاوت اند. احصائیه رسمی دولت افغانستان (دفتر مرکزی احصائیه ۲۰۱۳) جمعیت کشور را تقریباً ۲۶,۴ میلیون نشان میدهد. تفاوت ها در این محاسبه ممکن است به سبب مهاجرین ثبت شده و غیر ثبت شده و همچنین کارگران افغانی در کشورهای ایران و پاکستان و جا های دیگر باشد. در حال حاضر میزان رشد طبیعی جمعیت سالانه ۲,۲۹٪ تخمین گردیده است، و میزان واقعی رشد جمعیت با شامل نمودن مهاجرین، سالانه ۳,۸۵٪ تخمین شده است (UN Department of Economic and Social Affairs, Population Division, ۲۰۱۴). رقم اول الذکر، افغانستان را در ردیف بیست و هفتمین کشور های دارای رشد سریع در جهان و اخیرالذکر را در ردیف سوم کشور های دارای سریعترین رشد، قرار میدهد. اوسط سن ۱۸,۱ سال است که پایینترین سن در جهان است و این حاکی از آنست که رشد سریع جمعیت کشور ادامه خواهد یافت. توقع می رود که جمعیت افغانستان در سال ۲۰۵۰، به ۵۶,۱ میلیون افزایش یابد (UN Department of Economic and Social, ۲۰۱۴). مطابق این منابع، بیشتر از ۶۰٪ جمعیت پایتخت از ۲۴ سال عمر دارد. گرایشات جمعیت شناسی پیش بینی می نماید که در مدت زمان ۱۵ سال، ۶۹-۷۲٪ جمعیت کشور تحت سن ۱۸ سال خواهد بود. این بدین معنی است که این کشور دارای جوان ترین جمعیت در جهان خواهد بود. اوسط کنونی تعداد یک خانواده افغان ۷,۳ نفر می باشد. این رقم در ساحات دور دست کشور اندکی بالاتر است و حاشیه اشتباه/غلطی $\pm ۳\%$ حساب شده است.

در کنار رشد سریع جمعیت، سطح نسبتاً پایین انکشاف اقتصادی موجوده نیز یک تهدید جدی برای تنوع بیولوژیکی افغانستان می باشد. افغانستان یکی از فقیر ترین کشورهای جهان است که شاخص انکشاف بشری در میان ۱۸۶ کشور در ردیف ۱۷۵ قرار دارد (UNDP, ۲۰۱۳). حد اوسط استهلاک در بین ۱۵۰ کشور سروری شده در پایین ترین سطح بوده و در بیشتر از ۴۰ سال گذشته کاهش قابل ملاحظه را نشان میدهد. عاید سرانه فی نفر بطور گسترده متفاوت می باشد، اما یک گزارش اخیر نشان میدهد که ۴۲٪ مردم افغانستان روزانه با کمتر از یک دلار امریکایی زندگی میکنند (Chatterjee, ۲۰۰۹). جمعیت مواجه با فقر و نبود تبدیل برای منابع طبیعی، به استفاده نا پایدار از تنوع بیولوژیکی ادامه خواهد داد که این کار در بین استفاده کنندگان از منابع طبیعی به منازعات منتج گردیده باعث تخریب مزید زیستگاه ها، شکار نا پایدار و تجارت غیر قانونی خواهد گردید. تا آنکه به این موضوع بطور مؤثرتر و سریعتر رسیدگی نشود، تنوع بیولوژیکی در افغانستان با آینده خیلی چالش برانگیز مواجه خواهد گردید.

مدیریت عنعنوی منابع دارای یک تاریخچه طویل در افغانستان می باشد که با سیستم های طبیعی در تعادل قرار داشت. پلان ها و شیوه های فوق العاده ایجاد گردیده اند اما به تجدید، پلانگذاری مسلکی و آموزش نیاز خواهد بود. علاوه بر آن نبود مصونیت اجتماعی به تنفیذ و تطبیق قوانین منتج گردیده است. محدودیت های اقتصادی و سایر نگرانی های ملی منجر به فقدان تعلیمات و آگاهی پیرامون تنوع بیولوژیکی و منابع طبیعی در بین مردم عام گردیده است. دسترسی به ساحات روستایی هنوز برای کارمندان دولتی دشوار است بنا بر آن در بین ادارات دولتی هماهنگی محدود وجود دارد. در عین وقت، در مورد نقش رهبران محلی آگاهی رو به افزایش بوده و مجتمعات محلی در مدیریت تنوع بیولوژیکی، با موفقیت زیاد در تعدادی از ولایات که، مردم محل و دولت پلانها و فعالیت های مشترک را ایجاد و پیش میبرند.

علاوه بر تهدید های گسترده که شامل حوادث طبیعی مانند سرازیر شدن سیلابها، خشکسالی و زمستان های ناهنجار می باشد، و از جمله بزرگترین تهدید در برابر تنوع بیولوژیکی افغانستان: شکار بیش از حد، جنگل زدایی/قطع جنگلات، چرای مفرط، جمع آوری بته ها، زراعت لملی، تغییر مسیر دادن آب، تغییر اقلیم و صحرا سازی، می باشد.

شکار، به دام اندازی و تجارت

با وجود افزایش ظرفیت دولت مرکزی و مجتمعات محلی، شکار و به دام انداختن پستانداران بزرگ و پرندۀ ها تا هنوز ادامه دارد. قبل از سال ۱۹۷۹، سلاح ناری در مجموع خیلی کم بودند آنهم کهنه و تفنگ ها دارای قطر کم. بیشتر تفنگ ها یک تکه بودند، معروفترین سلاح ناری مدرن، "تفنگ موش کش" کم نیرو ۲۲ بود. مهمات بطور عام در دسترس مردم طبقه متوسط افغانستان قرار نداشت. با آغاز جنگ روند موجودیت سلاح و مهمات در همه جا عام شد. طوریکه الکوژی (۲۰۱۳) از یک نفر در بدخشان نقل قول می کند که "شمارش گوسفندان در بدخشان شاید مشکل باشد مگر فیر بالای آنها با سلاح مورد پسند، کلشنکوف خیلی آسان است."

در سال های جنگ، حیات وحش از همه بیشتر متضرر شدند چون افراد تا دندان مسلح به سراسر نقاط کشور وسیعاً پراکنده شدند که برای بقاء حیات خویش تا حدی بالای گوشت حیوانات متکی بودند. شکار مرغان آبی، خصوصاً در ماه های زمستان، هنوز ادامه دارد اما شکار پستانداران بزرگ توسط افراد نخبه و گاه گاه توسط مردم محل برای ساعت تیری و گوشت، نیز ادامه دارد. هرچند پستانداران بزرگ الآن خیلی کاهش یافته اند و بیشتر شکاری ها که زمانی در شکار شهرت داشتند، اکنون ترک کرده اند.

تجارت پوستین (حیات وحش) در کابل، مزار شریف و سایر شهر ها هنوز پر رونق می باشد. خیلی ازین پوستین ها که عرضه میگردد، از انواع بومی نبوده بلکه وارد می گردد. اینکه تا کدام تناسب از این انواع بومی افغانستان اند، واضح نیست. یکی از فروشگاه عمده این پوستین ها در مارکیت های داخل پایگاه محفوظ نظامی می باشد. تلاش های مشترک نظامی، وزارت خارجه ایالات متحده و انجمن تحفظ حیات وحش (WCS) در دور نمودن انواع شامل فهرست (CITES) از بیشتر این محل ها موفق بوده است.

در شهر های کابل و مزار شریف و همچنان سایر شهر های افغانستان بازار های فعال فروش پرندگان وجود دارد (Ostrowski et al. b, 2008). در این مارکیت ها انواع مختلف انواع بومی دستگیر شده و انواع نسل های در قید- از بیرون وارد، و فروخته می شود. دستگیری باز ها خیلی با ارزش است که نوع خیلی معروف و مطلوب آن Falco [Falco peregrinus]، شاهین تیزپر، به فروش به دلان در کشور های همسایه به فروش

می رسد که آنها این پرندۀ ها را سپس بالایی بعضی افراد متمول در کشور های خلیج می فروشند. شکار پرندگان در افغانستان با انواع کم بهاء مانند شاهین کوچک (Accipter nissus) انجام میگردد. کبک ها (Alectoris chukar) بطور گسترده برای جنگ اندازی و نمایش توسط تلک/دام گرفته میشود. پرندۀ های کوچک برای خوراک با تور/جالی گرفتار می شود.

بتاریخ ۲۰ مارچ ۲۰۰۵، حامد کرزی رئیس جمهور دولت اسلامی افغانستان ضمن صدور فرمان شماره ۵۳ هر نوع شکار پرندگان را برای پنج سال ممنوع قرار داد. هرچند تدابیر قابل ملاحظه برای انفاذ این فرمان اتخاذ گردیده اما اکثر مردم عام از آن آگاهی ندارند در حالیکه نخبه گان و اشخاص قدرتمند آنرا نادیده میگیرند. مقررۀ منع شکار و حفاظت حیات وحش در حال تدوین است که شکار را کنترل خواهد نمود اما برای تصویب آن از پارلمان (ولسی جرگه) چند سال سپری خواهد گردید تا بطور مؤثر تطبیق گردد.

جنگل زدایی/قطع جنگلات

افغانستان دارای دو نوع اساسی جنگل می باشد: جنگلات متراکم/بسته بلوط و ناجو مخروطی شکل در ساحات متأثره از باران های مونسون در شرق کشور، و جنگلات از هم دور سوانا- مانند، جنگلات باز پسته که در اصل در/ و اطراف ساحات کوهی موقعیت دارد.

جنگلات متراکم/بسته (بدون جمعیت های سرو کوهی شمالی) شاید زمانی ۵۰٪ ساحه کشور یا تقریباً ۳۴,۰۰۰ km² را احتوا می نمود. در سال های ۱۹۷۰ تقریباً از ۳,۶۰۰ km² جنگلات بسته سایبان باقی مانده یعنی تقریباً ۱۱٪ آن پوشش جنگل دست نخورده بود. بر بنیاد تعدادی از مفروضه ها، از سال ۱۹۸۰ به اینطرف، نصف آن از بین رفته و تنها ۱,۸۰۰ km² آن باقی مانده است، هر چند ابهامات زیادی وجود دارد، و در افغانستان اکنون تخمیناً ۵۰٪ پوشش جنگلات دست نخورده باقی مانده که ۲۵٪ از کل ساحه کشور می باشد (UNEP ۲۰۰۹).

جنگلات طبیعی باز افغانستان در ابتداء بر تقریباً ۳۸٪ (۲۵۰,۰۰۰ km²) مشتمل بود. در اواخر سال های ۱۹۷۰، تقریباً ۳۲,۰۰۰ km² باقی مانده بود که ۱۳٪ از جنگلات باز اصلی و ۵٪ از منظره طبیعی افغانستان را تشکیل میداد (UNEP ۲۰۰۹).

چنین به نظر میرسد که جنگل زدایی/قطع جنگلات هنوز ادامه دارد. Wingard et al.

(۲۰۰۸) تخمین نمود که برداشت چوب تنها برای مارکیت شهر کابل، باعث از بین رفتن ۱۰,۰۰۰ هکتار جنگل درخت بلوط و ۱۵,۰۰۰ هزار هکتار جنگل سرو کوهی در ولایات پکتیا و خوست، می گردد. قاچاق چوب چارتراش به پاکستان از طریق ساحات قبایلی خیلی زیاد می باشد، اما به سبب مسائل امنیتی، مقدار آن قابل اندازه گیری نمی باشد. از فرمان ریاست جمهوری در مورد منع قطع جنگلات در سطح ولسوالی ها و محل، آگاهی ندارند یا کاملاً نادیده گرفته میشود.

چرای بیش از حد/مفرط

در چرا گاه های افغانستان، گوسفندان، مواسی، بزها در بیشتر از ۴,۰۰۰ - ۵,۰۰۰ سال به اینطرف می چرند و مجتمعات گیاهی با وضع چرا گاه ها سازگاری نموده اند. علف ها و بته های همیشه سبز خصوصیات را نمایان میسازند مانند گیاه پیاز، ساقه زیر زمین، ریشه های زیر زمینی، تخم های خوابیده، داسه یا ریشک و خاردار. خیلی از انواع پهن برگ یکساله می باشد. بته معمولاً دارای خار و یک ترکیب سمی محافظی بسطح بلند می باشد.

در افغانستان ۹ نوع گوسفند محلی در کنار ۸ نوع مواسی و ۷ نوع بز پروده می شود (Zaher n.d). یک احصائیۀ مفصل حیوانات افغانستان در سال ۲۰۰۲/۲۰۰۳ انجام گردیده بود که ۳,۷ میلیون مواسی، ۸,۸ میلیون گوسفند، ۷,۳ میلیون بز، ۱,۶ میلیون مرکب (الاغ)، ۰,۲ میلیون شتر و ۰,۱ میلیون اسب را در افغانستان نشان داد (FAO، ۲۰۰۸). بر بنیاد این ارقام، میزان استهلاك سالانه برای ۳۰۰,۰۰۰ km² چرا گاه های افغانستان در یکماه در حدود ۰,۱۵ رأس حیوان در فی هکتار (AUMs) می باشد. این یک سطح پایین مقایسه به نسبت محیط زیست مشابه در کشور های دیگر جهان است که کاهش قابل ملاحظه از ۱۸,۴ میلیون گوسفند در سال ۱۹۹۱ گزارش شده، می باشد (FAO، ۲۰۰۸). این ارقام، بشمول عدم افزایش رمه به تعقیب خشکسالی بطور کلی پیشنهاد مینماید که: الف) چرا گاه های افغانستان در نزدیکی ظرفیت قابل تحمل اند، و ب) هزاران سال چرش این ظرفیت تحمل را کاهش داده است. نتیجه ظاهری اینست که حیوانات اهلی/مواسی تقریباً تمام مواد عضوی علف موجوده را استهلاك مینمایند که یک تأثیر عمیق را بالای تنوع بیولوژیکی میگذارد، اما نبود ارقام بیس لاین این تأثیر را دشوار میسازد که مستند گردد.

جمع آوری بته ها

بیشتر ساحات افغانستان را بته های خردار و بالشت مانند پوشانیده است. این مجتمع گیاهی به خودی خود از هزاران سال چرش مواشی در یک ساحه طبیعی که ممکن است در ابتداء بیشتر آن علف بوده باشد، بوجود آمده است. در کنار سرگین خشکیده، بته ها در بیشتر ساحات روستایی افغانستان یک منبع عمده سوخت می باشد. بته را با ریشه از بیخ کنده در نان پزی و پخت و پز های عام استفاده مینمایند. با افزایش سریع جمعیت، ساحات در نزدیکی مناطق رهاشی از پوشش گیاهی بته ها عاری میگردد و جمع کننده های بته ها مجبور میشوند تا جهت جمع آوری بته ها، به فاصله های دورتر بروند. در مورد میزان رشد مجدد بته ها معلومات خیلی اندکی در دست است. از دست دادن پوشش گیاهی و بته ها یک نگرانی مهم می باشد زیرا محیط انبوه و پر از خار این بته ها، تعداد کثیری از انواع گیاه ها و علف را که بیشتر آنها بومی اند، از چرش محافظت مینماید. از دست رفتن پوشش گیاهی همچنان فرسایش خاک توسط باد و آب را افزایش میدهد. مطابق اظهارات بعضی از مردم محل، لغزش زمین و سرازیر شدن سیلاب ها مرتبط با بارندگی های بهاری و آب شدن برفها، در سالهای اخیر خیلی افزایش یافته است.

زراعت للمی

به اساس بعضی تخمین ها، تنها ۲۵٪ زمین زراعتی افغانستان تحت آبیاری می باشد، و باقیمانده آن زمین خشک و یا زمین های زراعت للمی می باشد (بانک جهانی ۲۰۰۷). هر چند سازمان غذا و زراعت ملل متحد (FAO ۲۰۱۳) گزارش میدهد که این رقم ۵۹٪ می باشد. در ساحات خشک و نیمه خشک افغانستان، زراعت للمی اکثراً یک امر پرخطر است که به سبب نیاز و عدم امنیت غذایی انجام میگردد. کشت بار اول در زمین للمی، خیلی پرحاصل می باشد و برای مدت طویل بدون کشت گذاشته میشود، در نتیجه مقدار زیاد زمین حاصلخیز علفچر به زمین های زراعتی تبدیل میشود که دایماً در معرض فرسایش قرار میگیرد.

تغییر دادن مسیر آب و از دست دادن تالاب ها

افغانستان به تناسب کشور های همسایه، دارای جهیل ها، دریاچه ها و تالاب های کمتر بوده، و آنهایکه موجود اند شدیداً در معرض تهدید تغییر دادن مسیر آب و خشکیدن قرار دارند. در مورد تعیین وسعت این تهدید ها، ارقام یا معلومات اندکی در دست است، اما در مورد تالاب های معروف افغانستان، شواهد حکایتی/روایتی وجود دارد.

کول حشمت خان یک تالاب موسمی می باشد که در داخل شهر کابل موقعیت دارد. این یک ساحه مهم توقفگاه مرغان آبری بود و در طول مدت تقریباً ۵۰۰ سال، منحصت یک شکارگاه خانواده های سلطنتی افغانستان استفاده می گردید. تغییر دادن مسیر آب دریای لوگر مقدار آبی را که به این تالاب سرازیر می شد، کاهش داده است، بنا برآن، هر دو: پر شدن و مدت نگهداری آب این تالاب، کاهش یافته اند (Petocz ۲۰۰۶). اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) گزارش میدهد که از آن به بعد این کاهش در هشت سال اخیر بطور مسلسل ادامه داشته است.

بند ها بالای دریای غزنی و گردیز و چاه های عمیق، دوامپذیری آب ایستاده، یک تالاب شور در وسعت ۲۹۰ km² واقع در ولایت غزنی را تهدید می نماید (Khan ۲۰۰۶). آب ایستاده زمانی توقفگاه کلنگ سایبریایی در معرض تهدید شدید (*Grus leucogeranus*) بود؛ اما یک جوره تولید نسل این پرنده برای آخرین بار در سال ۱۹۸۶ مشاهده رسیده بود. جنس نر این پرنده توسط شکاربان کشته شده و از سال ۲۰۰۶ بدینسو، هیچ کلنگ سایبریایی دیده نشده است (G. Archibald, International Crane Foundation, pers. Comm).

هرچند ارقام/معلومات جدید در دست نیست، آب ایستاده زمانی یک ساحه مهم تولید نسل (*Phoenicopterus roseus*) فلامینگو (مرغان آبری پا و گردن دراز) بود. تالاب های سیستان در بین مرز افغانستان و ایران یک ساحه مرغان آبری دارای اهمیت بین المللی می باشد. تمام جهیل های کم عمق در بین سالهای ۲۰۰۰-۲۰۰۴ خشک گردیدند (UNEP Post-Conflict Branch, ۲۰۰۶).

در آینده، اگر افغانستان برای مقاصد آبیاری، ایجاد برق آبی و کنترل سیلاب ها، مسیر آب ها را بیشتر تغییر دهد و اگر آب تالاب ها برای رفع نیازمندی های شهری، استفاده و به سبب تغییر اقلیم خشکسالی ها افزایش یابد، امکان دارد که تالاب ها به سرعت از بین بروند.

تغییر اقلیم و بیابان سازی

اوسط سالانه درجه حرارت در افغانستان از سال ۱۹۶۰ بدینسو، تقریباً ۰٫۱۳°C درجه سنتی گرید در هر ده سال افزایش یافته است. افزایش درجه حرارت بیشتر در فصل خزان با افزایش ۰٫۲۹°C در هر ده سال مشاهده رسیده است. اوسط بارندگی به میزان اوسط ۲٪ در هر ده سال، عمدتاً به سبب کاهش در بارندگی های بهاری، اندکی کاهش یافته است (Savage et al. ۲۰۰۸).

افغانستان از لحاظ تاریخی دوره های اقلیمی تقریباً ۱۵ ساله را سپری نموده است که ۳-۲ آن معمولاً خشکسالی بوده است. هرچند، در سال های اخیر یک گرایش قابل ملاحظه برای این دوران خشکسالی، به تناسب پیش گویی نمونه های تاریخی بیشتر بوده است. از سال ۱۹۶۰ بدینسو، این کشور خشکسالی های شدید را متحمل شده است مانند خشکسالی های ۱۹۰۴-۱۹۰۸، ۱۹۲۳-۱۹۲۷، ۱۹۴۶-۱۹۴۹، ۱۹۶۳-۱۹۶۶، ۱۹۶۷-۱۹۶۷، ۱۹۷۱-۱۹۷۳ و ۱۹۸۷-۲۰۰۶ و در میان این سالها احياناً خشکسالی های جزئی و تا حدی سال ها خشکتر بوده اند. خشکسالی سال های ۱۹۹۸ الی ۲۰۰۶/۲۰۰۵، یکی از طویل ترین و شدید ترین خشکسالی در تاریخ اقلیمی افغانستان بوده است (Shah ۱۹۷۳, ECHO ۲۰۰۶). این افزایش تکرار خشکسالی در سال های اخیر به نظر می رسد که نتیجه افزایش درجه حرارت و کاهش بارندگی های بهاری باشد (Savage et al. ۲۰۰۸).

نمونه سازی که توسط (Savage et al. ۲۰۰۸) گزارش گردیده نشان میدهد که احتمال دارد در سال ۲۰۳۰، با تغییر اندک در بارندگی، اوسط درجه حرارات سالانه تقریباً ۱٫۴°C افزایش یابد. در سال ۲۰۹۰، افزایش احتمالی اوسط درجه حرارت، نظر به سناریو های انتشارات جهانی، از ۲°C-۶ درجه سنتی گرید بالاتر خواهد بود. وضعیت هوا، خصوصاً در فصل بهار با کاهش بارندگی بین ۱۰-۴۰ ملی متر، با وضعیت خشکتر در جنوب، خشکتر خواهد گردید.

مطابق نقشه برداری جهانی وزارت زراعت ایالات متحده امریکا که تهدید صحرا سازی ناشی از فعالیت انسانی را نشان میدهد، خاطر نشان میسازد که بیشتر ساحات افغانستان در کتگوری خطر خیلی بالا خواهد بود. مطابق گزارش ملی سال ۲۰۰۶ وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL)، بیابان سازی در افغانستان بیشتر از ۷۵٪ ساحه زمین در مناطق شمالی، غربی و جنوبی کشور را متضرر ساخته است جاییکه چرا گسترده و بیابان سازی پوشش نباتی

اسکان در شهر

جمعیت رو به افزایش و گرایش شهر نشینی در افغانستان شدیداً باعث از بین رفتن انواع و زیستگاه ها گردیده است. مطابق گزارش ۲۰۱۴ بانک جهانی، میزان شهر نشینی در افغانستان تقریباً در حدود ۳-۵٪ در سال می باشد. تبدیل نمودن زمین های زراعتی در اطراف ساحات شهری، و تقاضا برای چوب، آب و سایر منابع برای ساختمان، سوخت، نیازمندی های اساسی، باعث از بین رفتن جنگلات، تالاب ها، و همچنان سایر زیستگاه های طبیعی و نیمه طبیعی در سراسر کشور گردیده است. در نتیجه، گمان می رود که ایکوسیستم های شکننده کوه ها نیز متضرر شده باشد.

علل همچو مهاجرت ها باعث پیامد های اجتماعی (تلاش برای اشتغال و نا امنی) و طبیعی (سرازیر شدن سیلابها، خشکسالی ها و زلزله ها) قلمداد شده اند. در مورد گرایشات کنونی از بین رفتن زیستگاه ها و استفاده از منابع مرتبط به شهر سازی در افغانستان، ارقام و معلومات در دست نمی باشد، اما گمان می رود که بیسابقه باشند (FMO ۲۰۰۷).

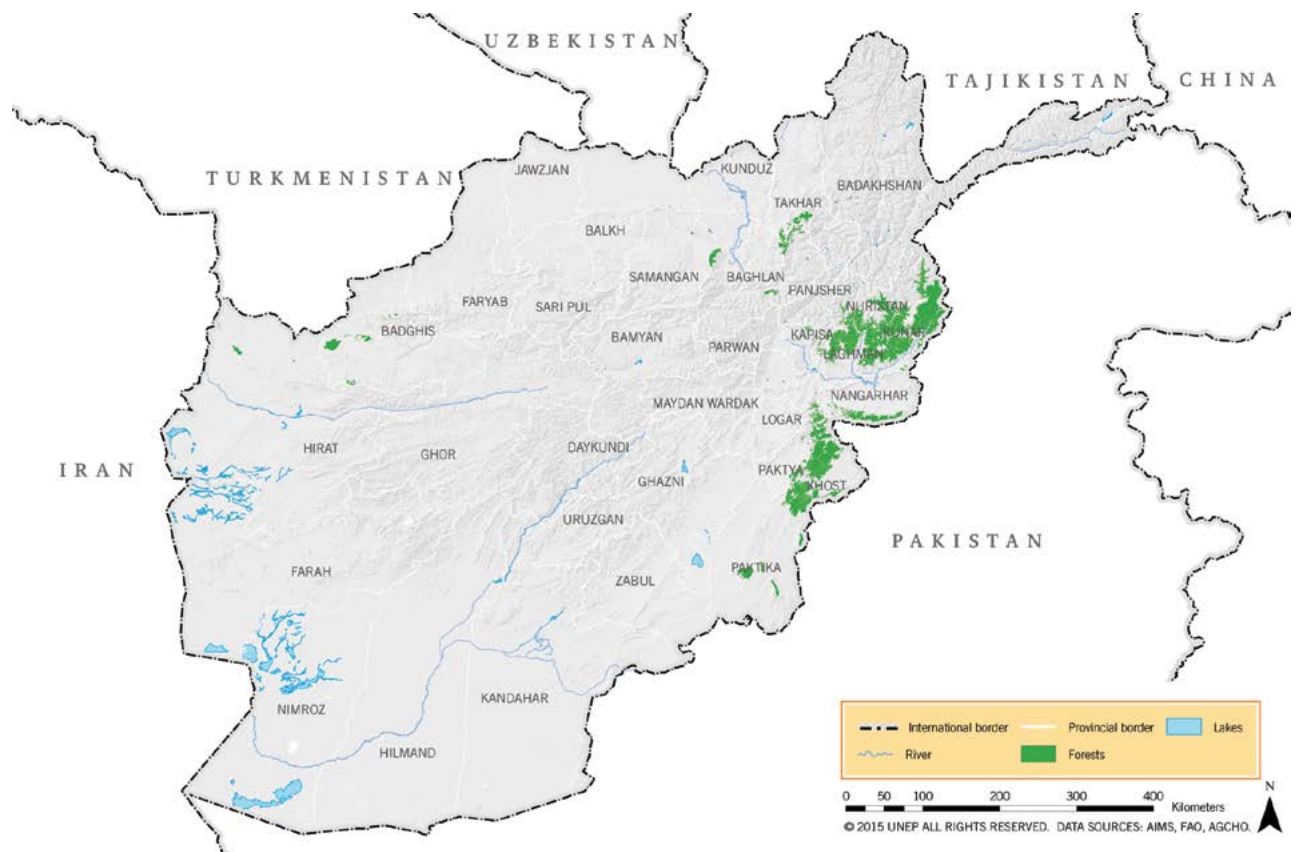
تغییر اقلیم می تواند معیشت های تمام مردم شهری و روستایی افغانستان را شدیداً متأثر سازد. به همین طور، تعدادی از فعالیت های ملی پلانگذاری بشمول پلان عمل ملی سازگاری، خود ارزیابی نیاز مندی های ظرفیت ملی در مورد تغییر اقلیم روی دست گرفته شده اند. در سال ۲۰۱۳، یک پروژه بزرگ سازگاری با تغییر اقلیم به کمک تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) آغاز گردید. این پروژه توسط اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) با وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL)، وزارت احیاء و انکشاف دهات (MRRD)، وزارت انرژی و آب (MEW)، اداره ملی مبارزه با حوادث طبیعی (ANDMA) و اداره هوا شناسی افغانستان (AMA) تطبیق می گردد که هدف آن تطبیق یک روش ایکوسیستم در جهت ایجاد تاب آوری و سازگاری در برابر تغییر اقلیم در پلان ها و فعالیت های ملی در چهار ولایت می باشد. منیجی یکی از اولین برنامه های محیط زیستی از سلسله پروژه های افغانستان که به سطح جهانی تمویل می گردد، توقع می رود که پیوند دادن تغییر اقلیم و تنوع بیولوژیکی منیجی مسائل ملی باهم مرتبط، در آینده، به ایجاد ظرفیت های مهم و نتایج مثبت تنوع بیولوژیکی، منتج گردد.

را کاهش داده باعث تخریب سریع زمین گردیده است.

Savage et al (۲۰۰۸) پیش بینی می نماید که افغانستان با یک سلسله خطرات زیاد اقلیمی مواجه خواهد گردید. این خطر ها اساساً مرتبط به خشکسالی، و ناشی از بیابان سازی گسترده و تخریب زمین خواهد بود. در سال ۲۰۳۰ به احتمال زیاد، خشکسالی یک نورم تلقی خواهد گردید نه منیجی یک رخداد موقت. آنها خاطر نشان می سازند که احتمال دارد اثرات سیلاب ها ناشی از آب شدن سریع برف در بهار و جریان تند آب در کنار تخریب زمین، از بین رفتن پوشش نباتی و مدیریت ناقص زمین، چند برابر افزایش یابد.

تبخیر فزاینده خاک، جریان کم آب ناشی از آب شدن قبل از وقت برف، و بارندگی کم در اوج موسم کاشت، همه اینها، بالای حاصلدهی محصولات زراعتی و مهیا بودن گزینش محصول، تأثیر خواهند گذاشت. کاستی محصولات احتمالاً در ساحات متروکه/ زمین های کشت نشده، بطور مکرر افزایش خواهد یافت. در سال ۲۰۶۰، به سبب نبود سرمایه گذاری قابل ملاحظه در مدیریت آب و آبیاری، زراعت در حاشیه قرار خواهد گرفت (Savage et al ۲۰۰۸).

شکل ۲.۱

اثرات تغییر در تنوع بیولوژیکی برای خدمات ایکوسیستم و پیامد های اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی این اثرات، کدام ها اند؟

منابع طبیعی افغانستان- زمین، آب و جنگلات و ذخایر معدن های افغانستان برای دور های صلح و رفاه آینده کشور خیلی مهم می باشد. تخمیناً ۷۰-۸۰٪ جمعیت افغانستان برای امرار معاش خود بالای زراعت، مالداري و صنایع دستی اتکاء دارند. این کشور برای فراهمی اشتغال، ایجاد عواید و تمویل خدمات اساسی دولت و بلند بردن موقعیت کشور به شاخص انکشاف بشری که در پایتین سطح قرار دارد، باید این ثروت های ملی را بکار اندازد.

از لحاظ عنعنوی، تنوع بیولوژیکی و خدمات ایکوسیستم، با وجود استفاده بی رویه آنها، منبع عمده معیشت مردم روستایی افغانستان می باشد. تخریب و یا از بین رفتن این منابع، برای مردم این کشور میتواند فاجعه آور باشد. در نتیجه، دولت در تلاش است تا یک روش ایکوسیستم را منعیث ابزار برای انکشاف پایدار اقتصادی، اتخاذ نماید.

خدمات اساسی

اقتصاد روستا های افغانستان بیشتر به وسایل امرار حیات متکی بوده و فعالیت های عمده اقتصادی عبارت از کشاورزی آبیاری و للمی و همچنان مالداري می باشد. بناء خدمات اساسی که توسط سیستم فعال ایکوسیستم ها فراهم میگردد، برای رفاه مردم محلی نهایت مهم می باشد. از دست رفتن تنوع بیولوژیکی دسترسی به این خدمات را متأثر می سازد.

جمع آوری چوب و بته ها

جنگلات شاید مهمترین منبع قابل تجدید در افغانستان باشد طوریکه تولیدات جنگلات عبارت اند از (چوب سوخت، چوب ساختمانی، علوفه حیوانات، و محصولات درختها) معیشت میلیون ها نفر را فراهم می نماید. جنگلات طیفی از خدمات ایکوسیستم؛ منبع حیاتی برای انرژی روستایی بوده و ضمناً خطر فرسایش خاک، تخریب و لغزش زمین را نیز کاهش می دهد.

در طی ۳۰ سال گذشته تقریباً جنگ های متواتر و تقاضای روز افزون برای چوب ساختمانی و چوب سوخت باعث کاهش شدید پوشش جنگل گردیده است. در عین وقت، قاچاق چوب چارتراش، هر چند محدود به چند ولایات مشرقی است، در بی امنیتی جاری در این ساحات نقش عمده را ایفاء می نماید. این امر یک اقتصاد پر منفعت متبادل را ایجاد نموده است که الی ساحات وسیع مرزی با پاکستان را احتوا نموده مشوقاتی را به گروه های نیرومند فراهم مینماید که با ادامه بی ثباتی در منطقه از قاچاق چارتراش بهره می برند.

بته ها اکثراً از بیخ کنده می شوند و نمیتوانند مجدداً رشد نماید و جمعیت رو به افزایش نیز بالای وفرت بته ها فشار بیشتر وارد می نماید. با آنها، میتود های متبادل برای جمع آوری بته امکان دارد. در عین حال، صنعت جنگلداری در بخش مشرقی کشور، اگر بصورت معقول و پایدار مدیریت گردد، در ایجاد عواید مورد نیاز برای دولت و ایجاد اشتغال برای جمعیت روستایی، دارای ظرفیت کافی می باشد. بطور عنعنوی، مردم محل گروه محافظین جنگل (جنگلدار) را انتخاب و یا می گمارند تا از جنگلات حفاظت نمایند.

سکتور جنگلداری افغانستان با دو چالش کاملاً متفاوت مواجه می باشد. اول آن کاهش میزان قطع جنگل/ جنگل زدایی برای چوب سوخت (با افزایش تهیه و تدارک از طریق غرس درختان و سهیم ساختن مردم محل در مدیریت جنگلات مربوطه) می باشد. دوم جلوگیری و مبارزه علیه قاچاق چارتراش های دارای کیفیت عالی می باشد. یک طریقه رسیدگی و جلوگیری از قاچاق چوب چارتراش همانا افزایش آگاهی در مورد اثرات سوء قاچاق می باشد. در اقدامات آینده میتواند اجرای یک برنامه توزیع جواز شامل باشد که از طریق آن چوب چارتراش غیر متنازعه را بطور پایدار تولید و به بازار عرضه نماید.

خوراک برای مردم و مواشی

تقریباً ۵۰٪ اقتصاد افغانستان بر زراعت استوار است (بانک جهانی ۲۰۱۴)، ایکوسیستم های زراعتی فعال برای رفاه اقتصادی تمام کشور، خیلی مهم می باشد. بخصوص، از دست رفتن تنوع بیولوژیکی میتواند سالمیت همچو ایکوسیستم ها، و همچنان رفاه و آسایش مجتمعات را که برای رفع نیازمندی های اساسی خویش به آن متکی می باشند، نیز شدیداً متضرر سازد. بطور مثال، در ساحات کوهستانی، زمین زراعتی محدود می باشد و تنها در ساحات تنگ در کنار دره ها وجود دارد (UNEP ۲۰۱۲). محصولات غذایی (گندم و کچالو) و سبزیجات (پیاز، زردک، مولی سرخک) از جمله منابع مهم خوراکی این ساحات می باشد. در حالیکه کچالو منعیث محصول فروشی جهت ایجاد عواید

اکثراً فروخته می شود و سایر محصولات در محل به مصرف می رسند. همچنان، موادی نیز متکی به موجودیت زمین زراعتی در محل میباشد. محصولات علوفوی (بونجه و شیدر) توسط دهقانان کشت و برای ماه های زمستان منحصراً علوفه ذخیره می شود. در ماه های تابستان موادی برای چرا اکثراً به ایلاق های ساحات مرتفع برده می شوند و پوشش نباتی طبیعی در چرا گاه ها برای موادی در این ماه ها خوراک فراهم مینماید. زنان مراقبان اصلی موادی بوده و ماه ها را در ایلاق های سپری می نمایند. هر نوع تهدید در فراهم نمودن این خدمات با از دست دادن تنوع بیولوژیکی احتمال دارد بالای همچو منفعت های اقتصادی و همچنان در ساختار های اجتماعی که در این مجتمعات وجود دارد، شدیداً صدمه وارد نماید.

چرا گاه ها برای چرخ موادی ایکوسیستم های کلیدی می باشد، بالاخص در تابستان، اما تا حدی کم ارزش تلقی میگردد. این چرا گاه در حدود ۳۰ میلیون هکتار ساحه را که تقریباً ۴۵٪ تمام مساحت کشور می شود، احتوا میکند، اما منحصراً زمین غیر قابل کشت یا زمین بی حاصل تلقی میگردد با وجود اینکه برای بیشتر از ۳۵ میلیون موادی و همچنان تعداد زیاد حیوانات وحشی، علوفه فراهم مینماید. هر چند آنها به سبب چرای مفرط که یک مشکل عام است، در وضعیت خوبی قرار ندارند، در حالیکه رقابت در بین مالداران بر استفاده از چرا گاه ها در حال افزایش است (NEPA و UNEP ۲۰۰۸).

آب پاک/آشامیدنی

افغانستان عموماً یک کشور خشک است و تهیه آب پاک آشامیدنی خیلی مهم میباشد. تولیدات زراعتی افغانستان بنا بر اتکاء خیلی زیاد بالای آب ناشی از برف، یخچال ها و باران ها می باشد (NEPA و UNEP، ۲۰۰۸). در نتیجه، حاصل برداری محصولات با در نظر داشت آب و هوا از یکسال به سال دیگر خیلی فرق می کند. بیشتر از ۸۰٪ منابع آبی افغانستان از کوه های هندوکش در ارتفاع ۲۰۰۰ متر سرچشمه میگردد. کوه هندوکش با تراکم برف در ماه های زمستان، آب شدن برف و بارندگی ها در فصل بهار، منحصراً یک ذخیره طبیعی منابع آب عمل نموده آب های منجمد یخچال ها را در فصل تابستان رها مینماید که باعث تداوم جریان آب می شود. حوزه آبی دریای آمو که با کشور تاجیکستان، ازبکستان و ترکمنستان هم مرز است، تقریباً ۱۵٪ زمین افغانستان را پوشش نموده بیشتر از ۵۵٪ منابع آب کشور را فراهم مینماید. این حوزه دریایی دارای بیشترین ظرفیت زراعت آبی و برق آبی می باشد. بر عکس، حوزه آبی هلمند که در حدود ۴۵٪ مساحت کشور را تحت پوشش دارد، تنها ۱۰٪ از مجموع منابع آبی کشور را فراهم مینماید (NEPA و UNEP، ۲۰۰۸).

علاوه برآن، همکاری بهتر بین کشور های همجوار در دو طرف مرز نیاز است تا هر نوع استخراج یا ساختار بالای سیستم دریا ها مجتمعات محلی را در افغانستان یا کشور همجوار متضرر نسازد.

گیاه های طبی و معطر و خوراک وحشی

چرا گاه ها همچنان در ایجاد عواید برای مردم روستایی از طریق گیاه های طبی (مانند، رازیانه، زیره، گل رز)، دارای ظرفیت قابل ملاحظه می باشد، هرچند فشار بالای ایکوسیستم که در بالا فهرست گردیده نیز در این مورد تأثیر منفی دارد (NEPA و UNEP ۲۰۰۸).

یک مثال از کوه بابا اینست که قریب ترین کلینک در فاصله چند کیلومتر از مرکز بامیان موقعیت دارد و دسترسی به کلینک در ماه های زمستان خیلی مشکل می باشد. در نتیجه مردم محل به تعداد زیاد انواع مختلف گیاه های طبی متکی می شوند که برای استفاده خانگی جمع آوری میگردد. خیلی از گیاه های معطر و خوراک وحشی (مانند قارچ یا سمارق) نیز در این ساحات می روید که مردم آنرا برای استفاده خانگی جمع آوری می نمایند. زنان جمع کنندگان عمده این گیاهان اند و اگر بازاری برای فروش میسر شود، گیاهان معطر مانند زیره میتواند یک منبع عاید متبادل برای زنان باشد (UNEP ۲۰۱۲).

تنظیم کردن خدمات

حفاظت خاک:

مطابق ارزیابی جهانی در مورد تخریب زمین (GLASOD) در حدود ۱۶٪ ساحه افغانستان به سبب فعالیت های انسانی شدیداً متضرر گردیده است، در حالیکه آسیب پذیری کشور در برابر بیابان سازی یکی از بلندترین در جهان است (۷۵٪ افغانستان در برابر بیابان سازی آسیب پذیر میباشد) (NEPA و UNEP ۲۰۰۸). مشخصه های بیولوژیکی، توپوگرافیکی و اقلیمی افغانستان، آسیب پذیری کشور را در برابر پروسه فرسایش خاک بطور طبیعی افزایش میدهد، هرچند فعالیت های انسانی از طریق زراعت در ساحات نشیبی، بیابان سازی و تهی سازی زمین از پوشش نباتی و استفاده ناپایدار از بته ها و علفزار ها، وضعیت آنها را بدتر میسازد.

در ساحات مختلف کوه بابا، فرسایش خاک یک موضوع مهم می باشد. چراء مفراط، روش های جمع آوری بی رویه بته ها و زراعت للمی در نشیب ها باعث فرسایش خیلی زیاد خاک گردیده است. زراعت للمی برای حفظ و نگهداشت خاک خیلی زیانبار است اما به سبب نبود زمین های زراعتی آبی، این کار انجام میگردد. در خیلی از دهات، دهقانان مجبور می شوند که خاک سطحی را از فاصله دور بیاورند. نگهداری پوشش نباتی طبیعی در نشیب ها از فرسایش خاک جلوگیری نموده حاصلخیزی زمین را افزایش میدهد که منبع اصلی معیشت را فراهم مینماید.

کاهش احتمال خطر از حوادث طبیعی

در افغانستان بیشتر از ۸۰٪ جمعیت برای رفع نیازمندی های روزمره خویش مستقیماً بالای منابع طبیعی متکی می باشد. در نتیجه، تخریب وسیع محیط زیستی معیشت را در معرض تهدید جدی قرار میدهد. سرازیر شدن سیلاب ها و ریزش گل و لای در ساحات کوهی و دره ها یک خطر جدی می باشد، بخصوص در فصل بهار و تابستان که آب شدن برف و یخچال ها باعث سرازیر شدن سیلابهای ناگهانی ویران کننده می گردد. خشکسالی طویل و طوفان گرد و خاک نیز میتوانند باعث تخریبات وسیع گردد. خشکسالی شدید میتواند سالانه تقریباً به ۱۰,۰۰۰ نفر تلفات وارد نماید. علاوه برآن، افغانستان در یک منطقه فعالیت های شدیداً زلزله خیز موقعیت دارد. (UNEP و NEPA ۲۰۰۸).

تخریب منابع طبیعی و رشد سریع شهری دو عامل عمده می باشند که در بیشتر بخش های جهان آسیب پذیری را در برابر خطرات افزایش میدهد که افغانستان نیز در آن شامل است. فقر و فشار های اجتماعی- اقتصادی، مانند مهاجرت ها، نبود اشتغال و معاملات اجاره داری زمین آسیب پذیری خیلی از مردم را افزایش داده تا در ساحات پرخطر، زمین و پناه گاه های غیر مصوون یا مسکن کم بهاء، امرار حیات نمایند.

تلقیح یا گرده افشانی

در افغانستان، گرده افشانی یک عمل مهم قابل مهار می باشد. خیلی از درختان میوه دار برای باروری به گرده افشانی اتکاء دارند و بدین منظور، برای نگهداری زنبور عسل منحصت یک منبع عایداتی متبادل، تلاش ها آغاز گردیده است.

خدمات حمایتی

خدمات حمایتی مانند موجودیت زیستگاه ها و تنوع جنیتی باعث فعال ساختن تمام خدمات دیگر میگردد. در حالیکه چند بررسی که انجام شده نقش خدمات حمایتی را در افغانستان تحت آزمایش قرار داده است، (UNEP ۲۰۱۲) اهمیت تنوع بیولوژیکی کوه بابا را در حمایت از فراهمی تمام خدمات ایکوسیستم در ساحه، برجسته نموده است. علاوه بر بودن مسکن تعداد زیادی از پرندگان ایکه تولید نسل مینمایند و پرندگان مهاجر، و انواع مختلف گیاه ها، و حیات وحش مانند گرگها، روباه، گربه های وحشی، خرگوش ها، آهو، خفاش ها و پرندگان متعدد دیگر، تنوع جنیتی قابل ملاحظه خانواده های گندم و سایر نباتات میتوانند جین های تاب آور و مقاوم در برابر امراض فراهم نمایند. همچو یک خدمت ایکوسیستم در یک ساحه زراعتی بطور خاص اهمیت دارد.

خدمات فرهنگی

خدمات فرهنگی عبارت از منفعت های غیر مادی از طبیعت مانند افزایش زیبایی و تفریح می باشد. خیلی از ساحات افغانستان برای مردم محل دارای ارزش فرهنگی می باشد. بطور مثال، در مورد خطوط برفی بالای قله های کوه الله، عقیده بر این است که کلمه "الله" را آهسته تلفظ میکند بنا بر آن دارای اهمیت بزرگ فرهنگی میباشد. همچنان یک چشمه گرم طبیعی فراتر از استفاده مستقیم، برای مردم محل اهمیت زیاد دارد. در گذشته، این ساحه برای مردم سایر نقاط افغانستان فرصت های تفریح را فراهم می نمود. مردم محل بخاطر دارند که قبل از آغاز جنگ ها، مهمانخانه ها یا هتل ها مملو از سیاحین می بودند. این ساحه اکنون نیز فرصت های زیاد برای کوه نوردی و سکی بازی و همچنان برای مردم محل و سیاحین زمینه های زیاد ایکو توریسم را فراهم می نماید. همچو فرصت ها برای مردم منفعت های زیاد فراهم می نماید.

مغاره های زیادی وجود دارد که اشکال حیوانات در آن حکاکی گردیده و مردم محل از آنها دیدن مینمایند. یکی از چشمه ها در محل دارای اهمیت فرهنگی می باشد. در این کوه ها قبور و زیارتگاه های نیز وجود دارد که باز گو کننده رویداد های مهم می باشد. از این زیارتگاه ها بخوبی حفاظت میگردد و بخشی مهم منظره طبیعی را تشکیل داده اند و در پلانگذاری های آینده حفاظت آنها باید در نظر گرفته شود.

یک ترکیب مختلط نهاد های رسمی و عنعنوی بالای سیستم متزلزل ملکیت زمین حاکم می باشد. دولت افغانستان تلاش نموده است تا سیستم مدیریت زمین را عصری نماید و از سال ۲۰۱۱ بدینسو ، یک سیستم جدید برای مدیریت حقوق زمین به شکل اداره مستقل زمین، در کشور موجود است اما هنوز در مراحل ابتدائی می باشد.

چون زمین طبیعی بطور متداوم در حال تخریب است، تقاضا برای زمین بارور و حاصلخیز در حال افزایش است. در نهایت موفقیت ساختار های مختلف رسمی و سنتی مدیریت زمین مستقیماً به این بستگی دارد که به این سه چالش ها تا چه حد به درستی رسیدگی میگردد. نخستین چالش عبارت از مدیریت تقاضا رو به افزایش برای زمین می باشد: رشد سریع جمعیت، مهاجرین عودت کننده و تخریب زمین که مقدار زمین حاصلخیز موجود و رقابت رو به افزایش بالای هردو در ساحات روستایی (برای زراعت) و در مراکز شهری (برای اعمار منازل) را همزمان محدود می سازد. و دومین چالش عبارت از جلوگیری از غصب زمین است: مدیریت ضعیف و نا هماهنگ و فساد و بی امنیتی زمینه غصب غیر قانونی زمین را برای بعضی افراد با نفوذ و قدرتمند مساعد نموده است که حاکمیت قانون را زیر سؤال برده رنجش و تنفر را در بین مردم عام افزایش میدهد. و بالاخره، سومین چالش عبارت است از ایجاد ساختار ها در جهت حل منازعات بر سر زمین است: افغانستان برای حل منازعات زمین به ایجاد میکانیسم های مؤثرتر نیاز دارد در غیر آن منازعات مانع انکشاف گردیده و بالای روابط مجتمعات اثرات منفی میگذارد.

ایجاد یک سیستم فعال و عادلانه برای برقراری صلح و ثبات دراز مدت افغانستان یک عنصر مهم بشمار میرود. این سیستم باید سه چیز را انجام دهد: (۱) تهیه نمودن زمین بیشتر برای استفاده متمرکز از طریق سیستم بهتر آبیاری، تخنیک های حفاظت خاک، و خدمات گسترده برای دهاقین و مالداران؛ (۲) ظرفیت سازی برای حل منازعات؛ و (۳) آوردن تمام پروژه های عمده تحت یک پروسه تصفیه ارزیابی صلح و منازعه که اثرات منفی احتمالی پروژه را ارزیابی نموده تضمینات حفاظتی لازم را وضع نماید.

اهداف تنوع بیولوژیکی را که افغانستان تعیین نموده، کدام اند؟

ستراتیژی برای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع بیولوژیکی در آینده نزدیک، رسیدگی به تمام اهداف مرتبط CBD، به یک شکل خیلی منظم، می باشد. با در نظر داشت ظرفیت نسبتاً نا کافی و محدود دولت، احتمال دارد که تطبیق فعالیت های حفاظت تنوع بیولوژیکی الی آینده قابل پیش بینی، به برنامه های متکی خواهد بود که از طرف دونه ها همویل میگردد. این برنامه ریزی تا کنون در مجموع متمرکز و مناسب بوده و از لحاظ مواد در انکشاف دانش و حفظ منابع تنوع بیولوژیکی افغانستان، کمک نموده است.

یک هدف کلیدی NBSAP فراهم نمودن و تعیین اولویت های آینده و دراز مدت می باشد، و اینکه منابع موجود بالای مبرم ترین مسائل و مرتبط به حفاظت تنوع بیولوژیکی متمرکز باشد. در زیر ۱۱ هدف اساسی ملی مبتنی بر اولویت های کنونی برای حفاظت تنوع بیولوژیکی و اقدامات مدیریتی در افغانستان فهرست گردیده اند. اقدامات تحفظ و مدیریت از یک فهرست طویل و جامع که از پلانگذاری قبلی، گزارش های ساحوی، مشوره های کارشناسان و مشاورت های در سطح ملی و محلی، اولویت بندی گردیده است. این تأیید گردیده است که برای NBSAP سالهای ۲۰۱۴-۲۰۲۰، جهت وضع نمودن SMART (مشخص، قابل سنجش، قابل حصول، مرتبط، در وقت معین) اهداف ملی بر بنیاد این فهرست اساسی می باشد.

هدف ابتدایی افغانستان ۱: حفاظت مؤثر حد اقل ۱۰٪ از هر منطقه ایکولوژیکی و ساحات دارای اهمیت خاص به تنوع بیولوژیکی

هدف ۱۱ آی پی CBD: تا سال ۲۰۲۰، حفاظت کم از کم ۱۷٪ آب زمینی و آب داخل کشور، و ۱۰٪ ساحات ساحلی و دریایی از طریق سیستم های ساحات حفاظت شده

تداوم ارزیابی های جاری مجتمعات نباتات و حیوانات افغانستان، باهدف کلی دانستن بهتر منابع تنوع بیولوژیکی افغانستان و مقتضیات حفاظت آنها	ستراتیژی ۱.۱
گسترش سیستم ساحات حفاظت شده جهت اطمینان اینکه از تمام ایکوسیستم های عمده و ساحات دارای اولویت حفاظت فوق العاده و دارای ارزش میراث طبیعی نمایندگی نماید	ستراتیژی ۲.۱
ایجاد و تطبیق میکانیزم های حمایتی (مشوقات، قواعد، مقررره ها، تعلیمات محیط زیستی، آگاهی عامه) که برای حفاظت مؤثر تنوع بیولوژیکی و سایر منابع طبیعی، ضروری اند.	ستراتیژی ۳.۱

هدف ابتدائی افغانستان ۲: اعاده، حفظ یا کاهش انحطاط جمعیت انواع انتخاب شده گروپ های رده بندی؛ بهبودی وضعیت انواع در معرض تهدید

هدف ۱۲ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰ جلوگیری از انقراض انواع شناخته شده در معرض تهدید و وضعیت حفاظت آنها، بالأخص بهبودی و حفاظت آنها؛ از همه بیشتر در حال کاهش اند

ستراتیژی ۱.۲   تداوم ارزیابی های جاری مجتمعات نباتات و حیوانات افغانستان سازگار با فعالیت های ۱ و ۲، بهدفع کلی دانستن بهتر منابع تنوع بیولوژیکی افغانستان و مقتضیات حفاظت آنها

هدف ابتدائی افغانستان ۳: حفاظت تنوع جنیتی محصولات، موادی و انواع درختان قابل استفاده، ماهی و حیات وحش و سایر انواع با ارزش و نگهداری دانش بومی محلی مرتبط

هدف ۱۳ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، نگهداری تنوع جنیتی نباتات کشت شده، فارمی شده و اهلی شده حیوانات و خانواده وحشی آنها

ستراتیژی ۱.۳   ایجاد میکانیزم ها که برای حفاظت مؤثر انواع دارای اهمیت اقتصادی، ضروری اند

هدف ابتدائی افغانستان ۴: مدیریت پایدار تولیدات مرتبط به تنوع بیولوژیکی ناشی از منابع و مدیریت ساحات تولید سازگار با حفاظت تنوع بیولوژیکی

هدف ۷ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، مدیریت پایدار ساحات تحت زراعت، کشت آبی و جنگلداری، با حفاظت مطمئن تنوع بیولوژیکی

ستراتیژی ۱.۴   ایجاد و تطبیق میکانیزم ها جهت اطمینانی کردن استفاده پایدار منابع تنوع بیولوژیکی، بشمول تمویل، ملاحظات ظرفیت و پالیسی

هدف ابتدائی افغانستان ۵: کاهش میزان ضیاع و تخریب زیستگاه های طبیعی

هدف ۵ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، کم از کم به نصف رسانیدن میزان ضیاع تمام زیستگاه های طبیعی، بشمول جنگلات، در صورت امکان تقرب به صفر کردن، و کاهش قابل ملاحظه تخریب و فروپاشی.

ستراتیژی ۱.۵   جلوگیری از استفاده غیر قانونی یا نا پایدار منابع تنوع بیولوژیکی

هدف ابتدائی افغانستان ۶: کنترل راه ها برای انواع عمده بیگانه احتمالی و وضع پلان های مدیریت برای انواع عمده بیگانه که ایکو سیستم ها، زیستگاه ها یا انواع موجود را تهدید مینماید

هدف ۹ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، شناسایی و اولویت دهی انواع مهاجم بیگانه و راه ها، کنترل یا از بین بردن انواع اولویتی، و وضع تدابیر برای مدیریت راه ها جهت جلوگیری تعارف و جابجا شدن آنها

ستراتیژی ۱.۶   ایجاد و تطبیق میکانیزم ها برای جلوگیری از تخریب ایکوسیستم های طبیعی از انواع مهاجم بیگانه

هدف ابتدائی افغانستان ۷: حفظ و افزایش تاب آوری عناصر تنوع بیولوژیکی برای سازگاری در برابر تغییر اقلیم؛ کاهش آلودگی و اثرات آن بالای تنوع بیولوژیکی

هدف ۸ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، پایین آوردن آلودگی، بشمول آلودگی ناشی از مواد غذایی بیش از حد به یک سطح که به وظایف و فعالیت های ایکوسیستم و تنوع بیولوژیکی زیانبار نباشد.

هدف ۱۰ آی چی CBD: در سال ۲۰۱۵، به حد اقل رساندن فشار های متعدد بشری بالای تپه های مرجانی، و سایر ایکو سیستم های آسیب پذیر متأثره از تغییر اقلیم یا تیزابی شدن بحر ها، جهت حفظ تمامیت و فعالیت آنها

ستراتیژی ۷.۱ کنترل اثرات بالای منابع تنوع بیولوژیکی از تغییر اقلیم، بیابان سازی و آلودگی

هدف ابتدائی افغانستان ۸: حفظ ظرفیت برای ارائه کالا و خدمات؛ منابع تنوع بیولوژیکی که با معیشت های پایدار، امنیت غذایی محلی و حفظ الصحة، بخصوص مردم فقیر کمک میکند

هدف ۱۴ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، اعاده و حفاظت ایکوسیستم های که خدمات اساسی را فراهم مینماید، بشمول خدمات

ستراتیژی ۸.۱ ایجاد و تطبیق مکانیزم ها و پلنها برای حفظ کالا و خدمات حاصله از ایکوسیستم های مهم، با تمرکز بالای جنگلات و جنگلزار ها

هدف ابتدائی افغانستان ۹: تحفظ دانش عنعنوی، ابتکارات و عملکرد ها، و همچنان تحفظ حقوق مردم بومی و مجتمعات محلی بالای دانش عنعنوی، ابتکار و عملکرد آنها، بشمول حقوق آنها در تشریک منفعت ها

هدف ۱۸ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، ارجگذاری به دانش عنعنوی، ابتکارات و عملکرد های مردم بومی و مجتمعات محلی و استفاده عنعنوی آنها

ستراتیژی ۹.۱ حفظ تنوع فرهنگی از طریق اعتراف ارزیابی دانش عنعنوی و کاربرد زمین

هدف ابتدائی افغانستان ۱۰: تشریک تمام دسترسی به منابع جنیتیکی در مطابقت با کنوانسیون تنوع بیولوژیکی و احکام مرتبط به آن به یک شکل درست و متساویانه با کشور های که همچو منابع را در مطابقت با کنوانسیون تنوع بیولوژیکی و احکام مرتبط به آنها فراهم مینماید.

هدف ۱۶ آی چی CBD: تا سال ۲۰۱۵، انفاذ و قابل اجراء شدن پروتوکول ناگویا پیرامون دسترسی به تشریک منفعت ها

ستراتیژی ۱۰.۱ مدیریت منابع جنیتیکی (وراثتی) برای منفعت همه اتباع افغانستان

هدف ابتدائی افغانستان ۱۱: انتقال منابع مالی جدید و اضافی و تکنالوژی به افغانستان، برای مساعد نمودن تطبیق مؤثر تعهدات تحت کنوانسیون

هدف ۲۰ آی چی CBD: تا سال ۲۰۲۰، بسیج نمودن منابع مالی برای تطبیق مؤثر پلان استراتیژیکی برای تنوع بیولوژیکی ۲۰۱۱-۲۰۲۰ از تمام منابع، باید بطور پایدار افزایش یابد

ستراتیژی ۱۱.۱ حصول اطمینان از داشتن ظرفیت و منابع کافی NEPA و MAIL برای انجام تعهدات افغانستان منحصی امضاء کننده CBD و سایر MEA ها

ستراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل برای گنجاندن این اهداف چگونه تجدید صورت گرفته تا تنوع بیولوژیکی منحصت یک وسیله مؤثر عمل نماید؟

طرح اخیر ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی افغانستان و پلان عمل یک پروژه مشارکتی بود که تحت رهبری NEPA و با راهنمایی تخنیکی یک هیئت ۱۹ نفری "گروپ کاری تنوع بیولوژیکی" که بر نمایندگان ارشد از NEPA، MAIL، وزارت کار و امور اجتماعی، معلولین و شهدا و پوهنتون کابل مشتمل بود، انجام یافت.

طرح ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی افغانستان و پلان عمل بر بنیاد پروژه ها و فعالیت های ذیل استوار بود:

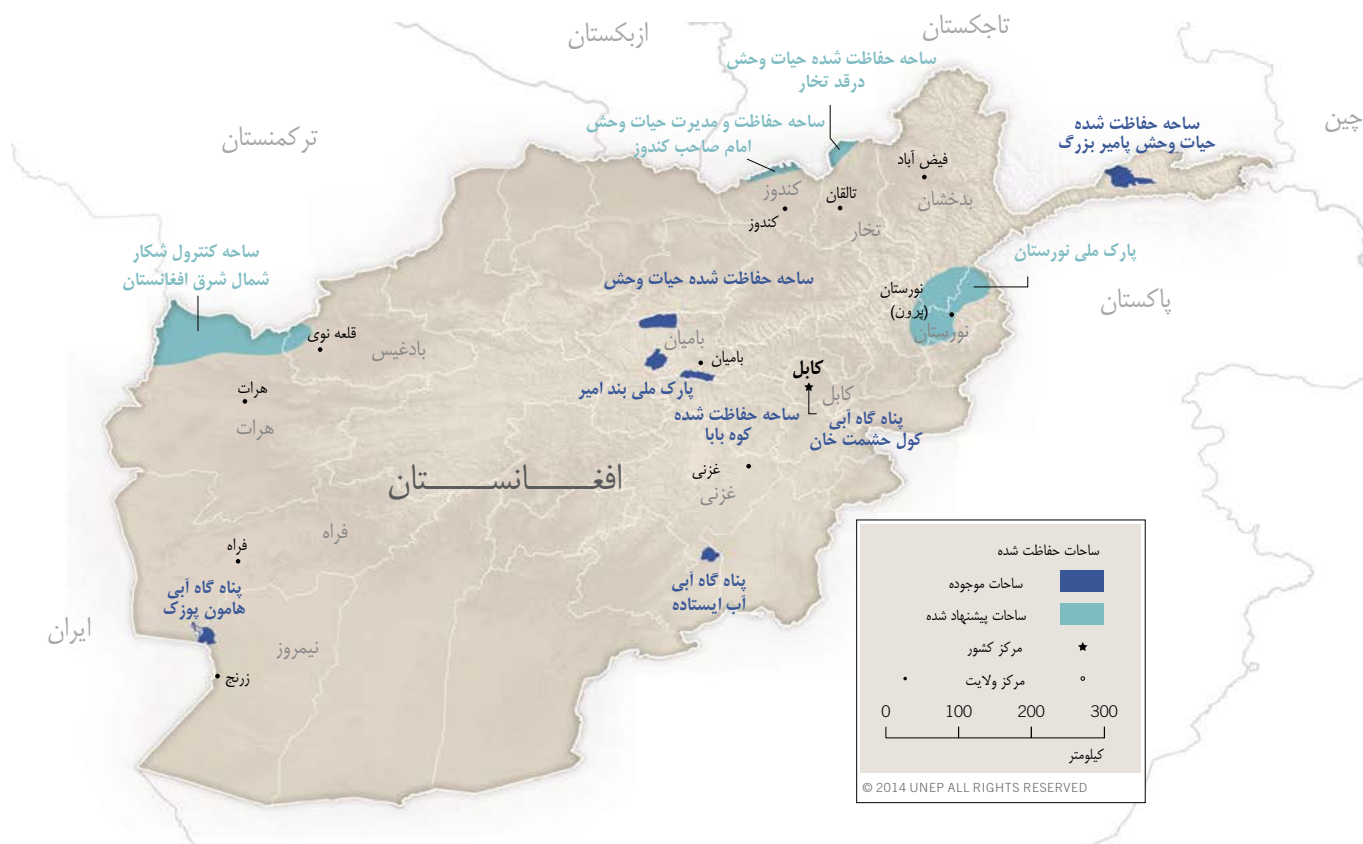
- یک تجدید نظر بر CBD و رهنمون های آن پیرامون تهیه نمودن NBSAP
- یک تجدید نظر بر NBSAP های کشور های همسایه و NBSAP های نماینده از جا های دیگر، جهت اقتباس دروس آموخته شده و رهنمود های مبتنی بر روش های بهترین عملکرد ها و تخنیک ها
- یک ارزیابی جامع از معلومات موجود در مورد وضعیت تنوع بیولوژیکی و تهدید ها در برابر تنوع بیولوژیکی در افغانستان، بر بنیاد یک بازبینی گزارش های موجود و مصاحبه ها با پرسونل دولتی، تمویل کنندگان بین المللی و سازمان های غیر دولتی. باز بینی پیشینه و معلومات علمی بر مبنای گزارش های بزبان انگلیسی و معلومات خیلی اندک از زبان های خارجی دیگر و یا زبان های رسمی کشور پشتو و دری استوار بود.
- مشوره های در سطح ولایات در بامیان، بلخ، هرات و کابل که عمدتاً پرسونل دفاتر ولایتی NEPA، و همچنان اعضاء مجتمعات، سازمان های غیر دولتی و ژورنالست ها انجام گرفته است. هدف مشوره ها در سطح ولایات توسل به معلومات پیرامون وضعیت تنوع بیولوژیکی، تهدید ها و گزینه های مدیریت بود که بر نمایندگان از ۲۷ ولایت افغانستان مشتمل بود. مصاحبه های تعقیبی تلففونی جهت حصول معلومات در مورد بقیه ۷ ولایات توسط NEPA انجام گردیده است.
- یک بازبینی جامع و درجه بندی گزینه های مدیریتی (مطابق پروژه فوق الذکر) توسط گروپ کاری تنوع بیولوژیکی.
- آماده سازی یک ارزیابی تهدید، بشمول درجه بندی تهدید ها در برابر تنوع بیولوژیکی در افغانستان توسط گروپ کاری تنوع بیولوژیکی.
- آماده سازی و تجدید نظر بر چارچوب ستراتیژیکی برای حفاظت آینده منابع تنوع بیولوژیکی افغانستان، شناسایی اقدامات اولویتی که برای رسیدگی به ۱۱ از جمله ۱۳ هدف ستراتیژیکی که در ستراتیژی شامل ساخته شده اند، جدول زمانی برای هر اقدام، سازمان مسؤول دولت (RGO) تحت پالیسی قانون موجوده، و سازمان تطبیق کننده تعیین شده (IGO).

از چهارمین گزارش به بعد، افغانستان جهت تطبیق کنوانسیون کدام اقدامات نموده است و نتایج این اقدامات چه بوده اند؟

افغانستان برای تهیه ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل (NBSAP) خویش که بتاريخ ۳۰ اپریل ۲۰۱۲ تسلیم داده بود، بودجه دریافت نمود. یک پیشنهاد تخصیص برای ۷,۴ میلیون دالر امریکایی از طرف NEPA یا MAIL به سیستم GEF 5 برای تخصیص شفاف منابع (GEF 5 STAR) تسلیم داده شده است، در حالیکه یک میلیون دالر امریکایی اضافی برای کنوانسیون Rio که شامل (CBD) است توسط NEPA به GEF تسلیم داده شده است. از طرف دیگر، تاکنون برنامه عمل ملی و پلان عمل و خود ارزیابی ظرفیت های ملی یگانه برنامه های دیگر پلانگذاری می باشد که بطور مشخص جهت رسیدگی به CBD انجام گردیده اند.

اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) در تجدید NBSAP موجود نقش رهبری را ایفاء مینماید که شامل "اهداف تنوع بیولوژیکی آی چی ۲۰۲۰"، خواهد بود. برخی از اقدامات عملی نیز در محل اصلی در حال انجام می باشد. انجمن تحفظ حیات وحش (WCS) همراه با مقامات دولت مرکزی، ولایتی و ولسوالی و مجتمعات در مورد اولین پارک ملی افغانستان، بند امیر در فعالیت بوده است. از جمله پیشرفت ها، فراهم نمودن تعلیمات تحفظ، ایجاد و ترمیم راه های گشت و گذار موجوده، و صفا کاری زباله ها در/و اطراف بند شامل می باشد. بنا به دلایل مختلف نهادی، دولت آنرا منحیت اولین پارک ملی بطور قانونی برگزید که کار آن هنوز جریان دارد. در سال ۲۰۰۹، NEPA و MAIL با همکاری تخنیکی UNEP با هم کار نموده جهت تعیین شاه فولادی در سلسله جبال کوه بابا، منحیت ساحه حفاظت شده منظره طبیعی تلاش های خویش را آغاز نمودند. این ساحه حفاظت مجتمع، مرحله ابتدایی پلانگذاری را تکمیل نموده است. تأسیس رسمی آن در جنوری ۲۰۱۴ آغاز گردید. پنج ساحه دیگر در کشور در مراحل نهایی پیشرفت قرار دارند که عبارت از ولایات کابل، بامیان، بدخشان، تخار و هرات می باشد که در وقت مناسب اعلان خواهند گردید.

شکل ۲.۱: ساحات حفاظت شده موجوده و پیشنهاد شده در افغانستان

دولت جمهوری اسلامی افغانستان توجه عملی ساحوی خویش را از طریق برنامه ملی اولیت در مورد مدیریت و حفاظت محیط زیست و منابع طبیعی به بخش های حفاظت محیط زیست و تنوع بیولوژیکی گسترش داده است. این بنام برنامه اولیت ملی ۱۶ یاد می شود.

دخیل سازی جامعه مدنی

تحفظ تنوع بیولوژیکی و تطبیق CBD در افغانستان از مسائل مهم تلقی میگردد. پالیسی دولت این است که سکتور خصوصی و جامعه مدنی را در حفاظت طبیعت، محیط زیست و ایکوسیستم، منیث وسیله انکشاف پایدار، دخیل سازد. بررسی های NEPA، آگاهی عامه پیرامون حفاظت محیط زیست و تنوع بیولوژیکی در سراسر کشور ۷٪ افزایش را نشان میدهد. کار از طریق علماء دینی و نهاد های تعلیمی، دارای تأثیر خیلی مثبت بوده است.

با درک ضرورت به رسیدگی به مسائل فقر و استفاده مفرط از منابع، تعدادی از سازمان های غیر دولتی تقریباً در تمام ولایات کشور برنامه های فقر زدایی و حفاظت محیط زیست فعالیت دارند. NEPA برنامه های کم هزینه (SGP) از تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) را که هدف آن کمک با سازمان های غیر دولتی ملی و بین المللی که در پروژه های محیط زیستی در افغانستان فعالیت دارند، رهبری مینماید. این ها شامل برنامه های مدیریت پایدار زمین است که آمیختن فعالیت های اعاده بیوفیزیکی آبخیزه با هدف ایجاد عواید و فراهمی خدمات زراعتی اجراء می گردد. در این برنامه ها از اعمار سکیم های ذخیره سازی آب گرفته تا برنامه های پوشش مجدد نباتی جهت حمایت فعالیت های زارعت تجارتي، شامل می باشد. برنامه های کم هزینه GEF در برنامه های مدیریت منابع توسط مردم محل که شامل تحفظ اجزاء ترکیبی تنوع بیولوژیکی در ساحات مشخص آبریزه های کوچک (micro-watersheds) ساحات کوهستانات مرکزی و مناطق جنوب شرق کشور در مطابقت با قوانین جدید آب و چرا گاه (تحت طی مراحل)، جنگلات و حکومت محلی می باشد.

برنامه های درسی پوهنتون، تقویت پوهنتون ها و نهاد های افغانستان

به تعقیب تأسیس وزارت تحصیلات عالی (MoHE)، تدریس مضامین حفاظت محیط زیستی در سراسر پوهنتون های افغانستان مجدداً آغاز گردیده است. در حقیقت، الی سال های ۱۹۶۰، سکتور تحصیلات عالی افغانستان برای امتیاز در تحقیق، تدریس و پلانگذاری شهرت بسزای داشت. برای تحفظ تنوع بیولوژیکی، در مورد جنگلات، زمین، جیوساینس، و مسائل آب، با عرضه بیشتر از ۱۱ کورس درجه تحصیلات عالی، مضامین گسترده تدریس میگردد. این برای آموزش دهی رهبران نسل های آینده، یک اقدام قابل ستایش بشمار میرود. علاوه بر دیپارتمنت ها و کورس های انفرادی، دولت جمهوری اسلامی افغانستان اولین پوهنخی علوم محیط زیست را در پوهنتون کابل ایجاد نموده است. در حال حاضر، در این پوهنخی بیشتر از ۳۰۰ محصل مشغول تحصیل می باشند.

علاوه بر آموزش در سطوح دیگر، تاکنون (۲۰۱۴) در کشور ۸۰ کالج زراعت وجود دارد که محیط زیست، باغداری، جنگلات، مدیریت زمین و آموزش های حرفوی در نصاب های آن شامل می باشد و به بیشتر از ۱۰,۰۰۰ جوان مسلکی در بخش مدیریت منابع طبیعی به سطح دیپلوم عملی آموزش میدهند.

بازدید ها و مشاهدات ساحوی در سطح ولایات

در ماه جون ۲۰۱۳ سپس در ماه اکتوبر- دسمبر ۲۰۱۳، یک سلسله بازدید ها و مشاهدات ساحوی از طول و عرض دهلیز واخان توسط یک هیئت بلند پایه دولت انجام گرفت که اولین سفر در نوع خود در ۴۲ سال اخیر بود. تخریبات وارده در یخچال ها در پامیر بزرگ و پامیر خورد در طول و عرض دهلیز واخان، و همچنان در منطقه یخچال ها هم مرز با کشور های تاجکستان، پاکستان و چین، بطور خاص یاد داشت گردیدند (یادداشت های مصطفی ظاهر و غلام محمد ملکیار).

تنوع بیولوژیکی به نظر میرسد که به سبب همکاری نزدیک مجتمعات واخی و قرغیز در واخان با دولت خیلی بهبود یافته است. در هر دو بار بازدید از منطقه، هیئت نه کدام نوع تفنگ را مشاهده نمود و نه کدام فیر تفنگ شنید و گفته می شود که تعداد آهو های مارکوپولو بطور قابل ملاحظه افزایش یافته است (یادداشت های مصطفی ظاهر و ملکیار). این ساحه ایست که یکنوع گنجشک کوچک آوازخوان (Iduna aedon) در این اواخر در منطقه دوباره دیده شده است که گمان میرود برای بیشتر از ۱۳۸ سال قبل از منطقه غایب شده بود.

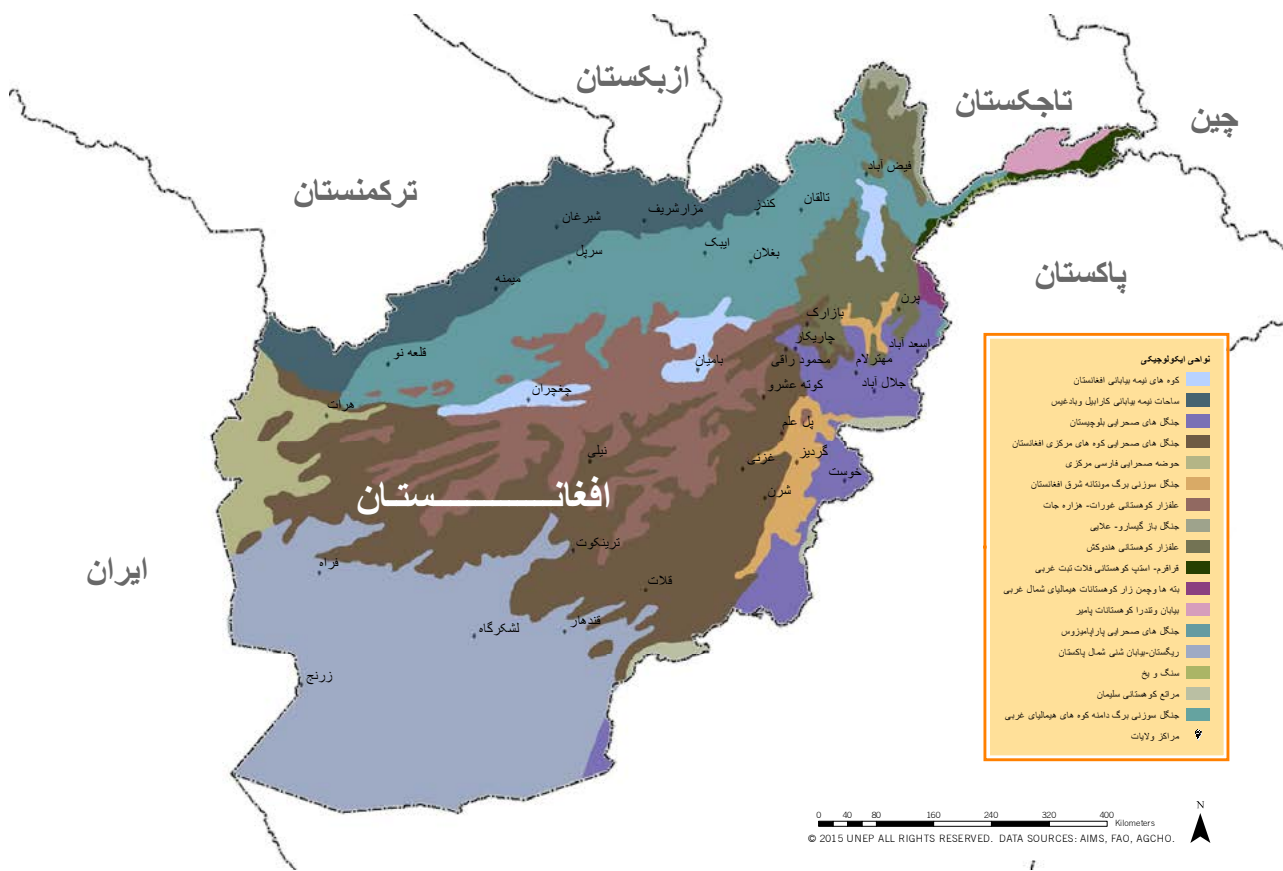
بتاریخ ۳۰ مارچ ۲۰۱۴، تمام ولسوالی دهلیز واخان بنام دومین پارک ملی اعلان گردید که مشتمل بر کم از کم ۱۸ پناه گاه پرندگان، ساحات حفاظت شده ذخیره گاه های حیات وحش، می باشد. در مورد جبهیل های یخچالی نیز مختصراً مطالعات انجام گردیده است. در مورد آهوی ریش دار، بز کوهی، آهوی مارخور، پلنگ برفی، موش خرما و سایر سمداران و پستانداران در حدود ۱۷ مطالعه مختصر صورت گرفته است. به مطالعات مزید پیرامون شناسایی پروانه ها، حشرات، خزنده ها، ذو حیاتین و گیاه های طبی نایاب نیاز است.

آماتور های داخلی و خارجی و سایر علاقمندان در رشته های مربوطه خویش، انواع حشرات، خزنده ها، گلها، گیاه های طبی، بته ها، بته های کوچک، درخت ها و موجودات زنده آبی متعدد را در سایر ساحات کشور مشاهده نموده اند که بانک معلومات/دیتابیس و دانش موجود را غنای می سازد. سه تالاب دارای اهمیت بین المللی در کشور نیز صاحب ارقام/معلومات جدید شده اند. در بین سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۴، در مورد جمعیت پرندگان اعم از بومی و غیر بومی، شرکاء پرواز و مهاجرت آنها، محل تولید و گسترش نسل و نمونه های دیگر نیز مطالعات مزید انجام گرفته است.

تولید/تکثیر نسل در اسارت

افغانستان دارای جمعیت بزرگ پرندگان بومی می باشد که بخش اعظم آن به سبب نبود فعالیت های حفاظتی و نیز امراض، از بین رفته است. مرکز تولید/تکثیر نسل و حفاظت ولایت بلخ، در اوایل سال ۲۰۱۲ افتتاح گردید و اکنون شامل بخش های تولید نسل، تخم گذاری و چوپه کشی، قفس های نگهداری/پرورش چوپه با لابراتوار های عصری و پیشرفته، دفاتر و ساحه ای برای تولید غذای آنها، مجهز می باشد. ساختار های مزید شامل یک تعمیر برای مرکز نگهداری دایمی بشمول ساحات حفاظت و تعدادی از ساحات برای پرورش جوجه و آموزش دهی، می باشد.

شکل ۲.۲: دسته بندی ذهنی اثرات انسانی بالای ترکیب، ساختار و فعالیت برخی از مناطق ایکو سیستم WWF-US Division در افغانستان (UNEP ۲۰۰۸)

تأثیرات خصوصیات مناطق ایکوسیستم افغانستان			
ترکیب	ساختار	وظیفه	
بلند	بلند	متوسط	جنگلات
خیلی بلند	خیلی بلند	بلند	جنگلات کوهستانی سرو کوهی شرق افغانستان
			درختزار های خشک بلوچستان
			درختزار های باز
بلند	خیلی بلند	بلند	درختزار های خشک کوهستان های مرکزی
بلند	خیلی بلند	متوسط	درختزار های خشک کوه های پاراپامیزاد
			نیمه صحرا ها
متوسط	بلند	متوسط	نیمه صحرا های کوه های افغانستان
بلند	بلند	بلند	نیمه صحرا های بادخیز(بادغیس)- کارابیل
پایین	متوسط	بلند	حوزه صحرایی فارس مرکزی
بلند	بلند	بلند	صحرای ریگی- ریگستان پاکستان شمالی
			علفزار ها و بوته زار های کوهستانی
متوسط	متوسط	بلند	دشت های بیدرخت (تندرا) ارتفاعات پامیر
متوسط	متوسط	متوسط	علفزار های ارتفاعات هندوکش
متوسط	متوسط	متوسط	علفزار های مرتفع غور- هزاره جات

تنوع بیولوژیکی در استراتیژی‌ها، پلانه‌ها و برنامه‌های مرتبط به سکتوری و بین-سکتوری، تا کدام حد بطور مؤثر شامل ساخته شده است؟

در جهت شامل نمودن مفاهیم محیط زیست و تنوع بیولوژیکی در استراتیژی‌ها و پالیسی‌های ملی، تلاش‌ها جریان دارد. برنامه ملی اولویت مربوط استراتیژی ملی انکشاف افغانستان، حفاظت تنوع بیولوژیکی را در برنامه عمل جدید ۵ ساله خویش (NPP) شامل نموده است. اولویت‌های ملی، بنا بر ماهیت آنها، متداخل/مشترک می‌باشند، هرچند، حفاظت تنوع بیولوژیکی در اولویت‌های ملی (NPP) منحصراً مکلفیت وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) و وزارت احیاء و انکشاف دهات (MRRD) با رهنمایی تکنیکی اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) و اداره ملی مبارزه با حوادث طبیعی (ANDMA) قلمداد شده است.

پروگرام محیط زیست ملل متحد (UNEP) در طرح و تدوین چهارچوب عمل جدید انکشاف ملل متحد (UNDAF) برای افغانستان نقش مهمی داشته است که از سال ۲۰۱۵-۲۰۱۹ ادامه مینماید که در آن به مدیریت محیط زیستی، پایداری و شیوه‌های ایکولوژیکی تأکید جدی شده است. بعضی فعالیت‌های قبلی اکنون با اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA)، وزارت اقتصاد و وزارت خارجه پیرامون اقتصاد ایکولوژیکی و روش‌های سرمایه طبیعی برای انکشاف، به پیش برده می‌شود، مانند "اقتصاد ایکوسیستم‌ها و تنوع بیولوژیکی (TEEB) و برنامه سرمایه طبیعی پروگرام محیط زیست ملل متحد (UNEP).

همکاری‌های گسترده منطقه‌ای در پروسه استانبول (افغانستان و شش همسایه آن)، پروسه شانگهای پیرامون همکاری‌های امنیتی، ادامه دارند. در مورد حفاظت تنوع بیولوژیکی بطور مشخص هیچ تذکر داده نشده، بناً برای ارتقاء نماند آن به کارهای مزید نیاز است. سازمان همکاری منطقه‌ای جنوب آسیا (SAARC) فرصت‌های گسترده مشارکت منطقه‌ای را عرضه می‌نماید. سازمان همکاری اقتصادی (ECO) و برنامه همکاری آسیای جنوبی پیرامون محیط زیست (SACEP)، در این مورد خیلی مفید بوده‌اند.

استراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل تا کدام حد درست و بطور کامل تطبیق گردیده است؟

افغانستان اولین استراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی خویش را در این اواخر تدوین نموده است. برای تطبیق فعالیت‌های این سند، هر چند فعالیت‌های مقدماتی و پروگرام‌ها در افغانستان گرفته شده است (بخش ۲ را ببینید)، اما ایجاب میکند که به طور مکمل پیش برده شود اقدامات قبلی شامل تمرکز بالای ظرفیت‌سازی، تاسیس یک سیستم ساحات حفاظت شده، انجام سروی‌ها، ساینس و تحقیقات بیشتر در سه ساحات عمده کوهستانات مرکزی و شمال شرقی کشور می‌باشد.

پیشرفت در مورد اهداف تنوع بیولوژیکی
آی چی ۲۰۲۰ و همکاری‌ها/کمک‌های
مرتبط با مقاصد و اهداف انکشافی هزار
ساله ۲۰۱۵

در افغانستان، تعدادی از ادارات ملی و بین‌المللی برای بهبود وضعیت تنوع بیولوژیکی کار می‌نمایند.

در بخش تطبیق پلان استراتژیکی برای تنوع بیولوژیکی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ و اهداف تنوع بیولوژیکی آی‌چی آن، افغانستان تا کدام حد پیشرفت نموده است؟

پیشرفت به سوی اهداف "آی‌چی"

کلیدی برای شاخص ارزیابی تغییر به مرور زمان:

- ✓ = در حال بهبود
- ≈ = تغییر کم یا تغییر هیچ
- ✗ = بدتر شده است
- ⋯ = ارقام نا کافی یا غیر قابل مقایسه

پیشرفت	اهداف مرتبط ابتدایی افغانستان	اهداف آی‌چی	#
هدف استراتژیکی الف: رسیدگی به اسباب اساسی از بین رفتن تنوع بیولوژیکی با شامل ساختن تنوع بیولوژیکی در سراسر دولت و جامعه			
✓	غیر قابل تطبیق	تا سال ۲۰۲۰، مردم باید از ارزش تنوع بیولوژیکی و گام‌های که برای حفاظت و استفاده پایدار، برداشته میشود، آگاه باشند.	۱
✓	غیر قابل تطبیق	تا سال ۲۰۲۰، شامل نمودن ارزش‌های تنوع بیولوژیکی در پروسه‌ها استراتژی‌ها و پلانگذاری‌های ملی و محلی انکشاف و فقرزدایی و گنج‌اندیدن آنها در محاسبات ملی، حسب الإقتضاء، و سیستم‌های گزارش دهی	۲

پیشرفت	اهداف مرتبط ابتدایی افغانستان	اهداف آی چی	#
✘	غیر قابل تطبیق	تا سال ۲۰۲۰، از بین بردن، خامه دادن، و یا اصلاح در جهت به حد اقل رسانیدن یا جلوگیری از اثرات منفی، مشوقات بشمول کمک های مالی (سبسیدی ها) که به تنوع بیولوژیکی زیانبار باشد، و بر عکس، ایجاد و تطبیق مشوقات مثبت برای حفاظت و استفاده پایدار از تنوع بیولوژیکی، در مطابقت با سازگاری و هماهنگی با کنوانسیون و سایر تعهدات بین المللی مرتبط، با در نظر داشت شرایط اجتماعی و اقتصادی ملی.	۳
≈	غیر قابل تطبیق	تا سال ۲۰۲۰، دولت، شرکت ها و طرف های ذیدخل در همه سطوح، جهت دستیابی یا تطبیق پلان ها برای تولید و استهلاک پایدار اقدامات نموده و اثرات ناشی از استفاده از منابع طبیعی را به داخل حدود مصوون ایکولوژیکی محدود سازند.	۴
هدف ستراتیژیکی ب: کاهش فشار مستقیم بالای تنوع بیولوژیکی و تقویت/ترویج استفاده پایدار			
✘	۵. کاهش میزان از بین رفتن و تخریب زیستگاه های طبیعی.	تا سال ۲۰۲۰، میزان از بین رفتن تمام زیستگاه های طبیعی، بشمول جنگلات، حد اقل به نصف رسانیده شود و در صورت امکان، قریب به صفر گردد، و تخریب و متلاشی شدن بطور قابل ملاحظه کاهش یابد.	۵
☹	غیر قابل تطبیق	تا سال ۲۰۲۰، مدیریت، استفاده پایدار، تطبیق قانونی روش های مرتبط به ایکو سیستم بالای تمام ذخایر ماهی و حیوانات غیر فقاربه و گیاه های آبرزی، جهت جلوگیری از ماهیگیری بیش از حد، وضع پلان های اعاده و اقدامات برای تمام انواع کاهش یافته، نبود اثرات منفی بالای ماهی گیری، انواع در معرض تهدید و ایکوسیستم های آسیب پذیر و محدود کردن اثرات ماهیگیری بالای ذخیره، انواع و ایکوسیستم به داخل حدود ایکولوژیکی.	۶
≈	۴. تولیدات مرتبط به تنوع بیولوژیکی ناشی از منابع که بطور پایدار مدیریت شده، و مدیریت ساحات تولید در مطابقت با حفاظت تنوع بیولوژیکی	تا سال ۲۰۲۰، مدیریت پایدار ساحات تحت کشت، کشت آبی و جنگلداری، با حفاظت تنوع بیولوژیکی مطمئن.	۷
≈	۷. افزایش و حفظ تاب آوری اجزاء ترکیبی تنوع بیولوژیکی؛ و کاهش آلودگی و اثرات آن بالای تنوع بیولوژیکی	تا سال ۲۰۲۰، کاهش آلودگی، بشمول آلودگی ناشی از استفاده بیش از حد از غذا ها به سطحیکه که به فعالیت های ایکوسیستم و تنوع بیولوژیکی زیانبار نباشد.	۸
≈	۶. کنترل راه های نفوذ انواع مهاجم بیگانه احتمالی، و پلان های مدیریت برای انواع عمده بیگانه که ایکو- سیستم، زیستگاه ها و انواع موجود را تهدید می نمایند.	تا سال ۲۰۲۰، شناسایی و اولویت دهی، کنترل یا از بین بردن انواع مهاجم بیگانه و راه های نفوذ آن، و وضع اقدامات برای مدیریت مسیر انواع مهاجم جهت جلوگیری از انواع متعارف شده و جابجا شدن آنها	۹
≈	۷. افزایش و حفظ تاب آوری اجزاء ترکیبی تنوع بیولوژیکی جهت سازگاری با تغییر اقلیم؛ کاهش آلودگی و اثرات آن بالای تنوع بیولوژیکی	تا سال ۲۰۱۵، به حد اقل رسانیدن فشار های متعدد ناشی از فعالیتهای انسانی بالای تپه های مرجانی، و سایر ایکوسیستم های آسیب پذیر که از تغییر اقلیم یا اسیدی شدن بحر ها متضرر شده اند تا تمامیت و فعالیت آنها حفظ گردد.	۱۰

پیشرفت	اهداف مرتبط ابتدایی افغانستان	اهداف آی چپی	#
هدف ستراتیژیکی ج: جهت بهبود بخشیدن وضعیت تنوع بیولوژیکی از طریق حفاظت ایکوسیستم، انواع و تنوع جنیتکی/ وراثتی			
✓	۱. حفاظت مؤثر حد اقل ۱۰٪ منطقه ایکولوژیکی، و حفاظت ساحات دارای اهمیت ویژه تنوع بیولوژیکی	تا سال ۲۰۲۰، حفاظت حد اقل ۱۷٪ آب زمینی و داخلی کشور، و ۱۰٪ ساحات ساحلی و دریایی، بالأخص، ساحات دارای اهمیت برای تنوع بیولوژیکی و خدمات ایکوسیستم از طریق مدیریت مؤثر و درست و از لحاظ ایکولوژیکی سیستم های نماینده و ساحات حفاظت شده و سایر اقدامات مؤثر حفاظت ساحوی، و شامل نمودن آن در ساحه وسیعتر دورنمآ زمین و دورنمای دریایی.	۱۱
≈	۲. اعاده و نگهداری یا کاهش جمعیت انواع مشخص گروپ های رده بندی (taxonomic) و بهبود بخشیدن وضعیت انواع در معرض تهدید	تا سال ۲۰۲۰ جلوگیری از انقراض انواع در معرض تهدید شناخته شده و بهسازی و نگهداری وضعیت حفاظت آنها، بالأخص آنهایکه بیشتر در حال کاهش اند.	۱۲
≈	۳. حفاظت تنوع جنیتکی محصولات، مواشی و انواع درخت ها، ماهی، و حیات وحش و سایر انواع با ارزش مورد استفاده، و حفظ دانش بومی و محلی	تا سال ۲۰۲۰، حفظ تنوع جنیتکی/وراثتی گیاه های کشت شده، حیوانات فارمی شده و اهلی شده و خانواده وحشی آنها، بشمول سایر انواع که از لحاظ اجتماعی- اقتصادی و نیز فرهنگی دارای ارزش اند، و ایجاد و تطبیق ستراتیژی ها در جهت به حد اقل رسانیدن فرسایش جنیتکی/وراثتی و تحفظ تنوع جنیتکی آنها.	۱۳
هدف ستراتیژیکی د: افزایش منفعت های ناشی از تنوع بیولوژیکی و خدمات ایکوسیستم به همه			
≈	۸. حفظ ظرفیت ایکوسیستم ها تا کالا ها و خدمات را ارائه نمایند؛ حفظ منابع بیولوژیکی که با معیشت های پایدار، امنیت غذایی محلی و خدمات بهداشتی، خصوصاً مردم فقیر، کمک می کنند.	تا سال ۲۰۲۰، اعاده و حفاظت ایکوسیستم های که خدمات اساسی را فراهم می نماید، بشمول خدمات مرتبط به آب، و آنهایکه به صحت، معیشت ها و رفاه کمک میکند، با در نظر داشت نیازمندی های زنان، مجتمعات بومی و محلی و مردم فقیر و آسیب پذیر .	۱۴
≈	غیر قابل تطبیق	تا سال ۲۰۲۰، افزایش تاب آوری ایکوسیستم و سهم تنوع بیولوژیکی در ذخیره های کاربن، از طریق اعاده و حفظ، بشمول اعاده حد اقل ۱۵٪ ایکوسیستم های تخریب شده، تا بدین وسیله با کاهش تغییر اقلیم و سازگاری و مبارزه علیه بیابان سازی کمک شود.	۱۵
≈	۱۰. تشریک تمام دسترسی به منابع در مطابقت با کنوانسیون تنوع بیولوژیکی (CBD) و احکام مرتبط آن، و منافع ناشی از بهره برداری تجارتي و غیره منابع جنیتکی/ وراثتی، به شکل درست و مساویانه با کشور های که همچو منابع را در مطابقت با CBD و احکام مرتبط آن فراهم می نمایند	تا سال ۲۰۱۵، در مطابقت با قوانین ملی، تنفیذ و تطبیق پروتوکول ناگویا پیرامون دسترسی به منابع جنیتکی/وراثتی و تشریک مساویانه منافع ناشی از بهره برداری از آنها.	۱۶

#	اهداف آی چی	اهداف مرتبط ابتدایی افغانستان	پیشرفت
هدف استراتژیکی هـ: افزایش تطبیق از طریق پلانگذاری مشارکتی، مدیریت دانش و ظرفیت سازی			
۱۷	تا سال ۲۰۱۵، ایجاد، تصویب و آغاز تطبیق یک استراتژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل تجدید شده، منحصی یک سند پالیسی توسط هر عضو،	غیر قابل تطبیق	✓
۱۸	تا سال ۲۰۲۰، ارجگذاری به دانش عنعنوی، ابتکارات و روش های مجتمعات بومی و محلی که برای حفاظت و استفاده پایدار از منابع بیولوژیکی مرتبط اند، تحت قوانین ملی و تعهدات بین المللی مرتبط، و شامل سازی و انعکاس کلی در تطبیق کنوانسیون با مشارکت تام و مؤثر مجتمعات بومی و محلی، در تمام سطوح مرتبط.	۹. تحفظ دانش، ابتکارات و روش های عنعنوی، و تحفظ حقوق مجتمعات بومی و محلی بالای دانش عنعنوی، ابتکارات و روش های آنها، بشمول حقوق آنها در تشریح منافع.	≈
۱۹	تا سال ۲۰۲۰، بهبود بخشیدن دانش، اساس علم و تکنالوژی های مرتبط به تنوع بیولوژیکی، ارزش ها، فعالیت، وضعیت و گرایش های آن، و پی آمد های ضیاع.	غیر قابل تطبیق	≈
۲۰	تا از سال ۲۰۲۰، بسیج نمودن منابع مالی برای تطبیق مؤثر پلان استراتژیکی برای تنوع بیولوژیکی ۲۰۱۱-۲۰۲۰ از تمام منابع، و در مطابقت با پروسه های توحید شده و متفقه در استراتژی برای بسیج منابع، باید از سطح کنونی بطور پایدار افزایش یابد. این هدف تابع تغییرات متکی به ارزیابی نیازمندی های منابع که توسط اعضاء ایجاد و گزارش می شود، خواهد بود.	۱۱. انتقال منابع مالی اضافی جدید و تکنالوژی به افغانستان، در جهت تطبیق مؤثر تعهدات تحت کنوانسیون	✓

سهم اقدامات در تطبیق کنوانسیون جهت حصول مقاصد مرتبط اهداف انکشافی هزار ساله ۲۰۱۵ در افغانستان به کدام اندازه بوده است؟

اهداف انکشاف هزار ساله (MDGs) گرد هم آوری اجراء کنندگان انکشافی را پیرامون اولویت های پالیسی متفق علیه و تسریع بخشیدن انرژی و منابع در دستیابی به اهداف ملموس و با کمیت، کمک نموده است. هر چند، افغانستان در زمره ۱۹۱ کشور های عضو ملل متحد در کنفرانس هزار ساله در سپتمبر ۲۰۰۰، که اهداف هزار ساله را تصویب نمودند، حضور نداشت. بعد از سقوط رژیم قبلی، دولت جدید افغانستان، در ماه مارچ سال ۲۰۰۴، اعلامیه مذکور و نیز اهداف انکشاف هزار ساله (MDGs) را ضمن یک نامه رسمی از طرف جلالتمآب حامد کرزی، رئیس جمهور دولت جمهوری اسلامی افغانستان به سرمنشی عمومی سازمان ملل متحد، تأیید نمود.

به تعقیب تأیید آن، در جهت ایجاد یک توافق وسیع ملی پیرامون اولویت های انکشافی یک پروسه گسترده مشوره آغاز گردید تا افغانستان از اهداف مذکور به درستی مستفید گردد. با درک محدودیت های ظرفیت، و تأیید به این نکته که سالهای ۱۹۹۰، در بخش انکشاف افغانستان یک "دهه ضایع شده" می باشد، گروه های کاری تخنیکي پیشنهاد نمودند که دولت باید در جهت فایق آمدن بر اهداف هزار ساله، مدت الی ۲۰۱۵-۲۰۲۰ تمدید نماید تا بتواند در حصول اهداف مذکور یک فرصت معقول داشته باشد. به تاسی از آن، دولت برای دستیابی به بیشتر اهداف هزار ساله (MDGs) یک "دید ۲۰۲۰" را تصویب نمود.

علاوه برآن، اهداف هزار ساله افغانستان، با در نظر داشت محدودیت های مشخص در ساحات مانند تساوی جنسیت (جندر) و صحت مادران، دارای اهداف اضافی دیگر نیز می باشد. بالآخره، افغانستان تصمیم گرفت که یک هدف نهم انکشاف هزار ساله را، با تأیید بر اهمیت خاص امنیت جهت دستیابی به انکشاف پایدار در افغانستان، منحصی یک پیش شرط اضافه نماید.

از زمان نشر اولین گزارش MDG افغانستان در سال ۲۰۰۵، دولت جمهوری افغانستان در جهت راه اندازی و تحقق این اهداف، اقدامات مهم نموده است. اولاً، پیمان افغانستان که در کنفرانس لندن در سال ۲۰۰۶ به آن توافق گردید، بطور مفصل واضح نمود که با معیار های سنجیده، جامعه بین المللی و دولت جمهوری اسلامی افغانستان برای پیشرفت و تقویت انکشاف در کشور الی سال ۲۰۱۱، اقداماتی را روی دست بگیرد. ثانیاً، استراتژی ملی انکشاف افغانستان (ANDS) طرح و پالیسی ها و پروگرام های اولویتی را شناسایی نمود که برای دستیابی به اهداف MDGs، در ۱۷ بخش/سکتور، بشمول امنیت، تطبیق خواهد گردید. استراتژی ملی انکشاف افغانستان (ANDS) که همتراز دید ۲۰۲۰ و معیار های پیمان افغانستان می باشد، در کنفرانس دونه ها در ماه جون سال ۲۰۰۸ از طرف جامعه بین المللی تأیید گردید.

MDG-1: از بین بردن گرسنگی شدید و فقر

اهداف MDGs به مسائل فقر شدید، گرسنگی و سوء تغذیه می باشد که با معیشت و آسیب پذیری مردم رابطه نزدیک دارد. مردم روستایی در افغانستان بخش بزرگ مواد غذایی و عواید خویش را از منابع بیولوژیکی بدست می آرند، بنا برآن، موجودیت و آسیب پذیری منابع بیولوژیکی با فقرزدایی این مردم رابطه مستقیم دارد. علاوه برآن، یک بخش بزرگ مردم فقیر در ساحات دارای حاصلخیزی کمتر یا اراضی آسیب پذیر زندگی مینماید.

افغانستان در برنامه مقایسه بین المللی (ICP) شرکت نمی نماید بنا برآن هیچ تخمینۀ برابری قدرت خرید(PPP) وجود ندارد تا اولین شاخص "تناسب فقر جمعیت پایینتر از یک دالر در یکروز" را محاسبه نماید. نظارت فقر در افغانستان بر مبنای "تناسب فقر جمعیت پایینتر از خط فقر مطلق ملی" استوار می باشد. خط فقر مطلق ملی برای افغانستان در اول با استفاده از ارزیابی ملی خطر و آسیب پذیری(NRVA) ۲۰۰۷-۲۰۰۸ وضع گردیده بود و این با پیروی از روش هزینه نیازمندی های اساسی (CBN) تخمین گردیده بود. مطابق تخمین های ۲۰۰۷-۲۰۰۸، خط فقر مطلق ملی در افغانستان ۳۶٪ می باشد و این بدین معنی است که تقریباً ۹ میلیون نفوس کشور قادر به رفع نیازمندی های اساسی خویش نمی باشند. در حالیکه ۳۶٪ نفوس کشور قادر به رفع نیاز مندی های اساسی خویش نیست، بسی مردم دیگر وجود دارد که با فقر شدید مواجه اند. بالخصوص، بیشتر از نصف جمعیت کشور در یک سطح پایینتر از ۱۲۰٪ خط فقر مصرف می نماید. یک ضربه کوچک منفی میتواند خیلی از افراد را به کام فقر فرو برد.

کار ساحوی سروی جدید NRVA ۲۰۱۱-۲۰۱۲ در اکتوبر ۲۰۱۲ تکمیل و در ربيع اول سال ۲۰۱۴ منتشر گردید. تحلیل های مقدماتی نشان میدهد که از سال ۲۰۰۸/۲۰۰۷ بدینسو، نمونه های استهلاك بطور قابل ملاحظه تغییر نه نموده اند، و در فقر و آسیب پذیری احتمالاً تغییر اندک روفا گردیده است. اگر این نتیجه تأیید گردد، با نشر رسمی سروی جدید، هدف کاهش سهم جمعیت پایینتر از خط فقر به ۲۴٪ در سال ۲۰۱۵، مشکل خواهد بود که حاصل گردد. نگرانی ها در مورد پیشرفت در فقر زدایی با بررسی های دیگر مشابهت دارد. مطابق گزارش بانک جهانی "افغانستان در حال گذر: با نگاه فراتر از ۲۰۱۴"، مصارف به سطح بالا بیرون از بودجه دولت بالای فقر یک تأثیر متوسط داشته است، وضعیتی که اگر پالیسی های مناسب اتخاذ نگردد، مجرد انتقال قدرت، بدتر خواهد گردید(بانک جهانی ۲۰۱۴). بر بنیاد این یافته های مقدماتی، افغانستان در تلاش هایش برای کاهش فقر در سال های بعدی، ممکن است با مشکلات فزاینده مواجه گردد، که تلاش های متمرکز و فعالیت های مشخص پالیسی از طرف دونه ها و دولت، را ایجاب خواهد نمود.

MDG-2: دستیابی به تعلیم ابتدایی جهانی

تنوع بیولوژیکی رسیدگی به تعلیم زنان (حاضری در مکاتب و پوهنتون ها)، را به سبب وقت ایکه زنان در پیشبرد کار های خانگی صرف مینمایند، مستقیماً متأثر می سازد. تخریب منابع بیولوژیکی و عدم موجودیت سوخت، تولیدات جنگل بدون چوبهای ساختمانی (NTFPs) و آب آشامیدنی عواملی اند که برای جمع آوری همه روزه این منابع، بیشتر وقت زنان مصرف/ضایع گردد.

پیشرفت در بخش تعلیم، یکی از بخش های درخشان موفقیت های افغانستان بعد از سال ۲۰۰۱، بوده است. پیشرفت در این بخش فوق العاده بیسابقه بوده؛ ۸،۶ میلیون طفل و نوجوانان به مکتب میروند که (بیشتر از ۵،۲۹ میلیون پسر و ۳،۳۵ میلیون دختر) را تشکیل میدهد، در حالیکه صد ها هزار دیگر به پوهنتون ها می روند، و همچنان ده ها هزار دیگر که نظر به دلایل مختلف از تعلیم منظم محروم شده بودند، کورس های سواد آموزی و آموزش های حرفوی را حاصل می نمایند. در حالیکه تفاوت های جنسیت/جندر هنوز وجود دارد، با آنهم در طول سالها، پیشرفت چشمگیری داشته است.

تناسب شمولیت در مکاتب ابتدایی در طول سالها بطور پیوسته افزایش یافته است که ارقام سال ۲۰۱۲ نشان می دهد که نسبت شمولیت خالص ۷۷٪ و پیشرفت به سوی هدف ۸۲٪ که برای سال ۲۰۱۵ تعیین گردیده، مطابق پلان می باشد. به همین ترتیب، تناسب شمولیت در مکاتب ابتدایی بهبود یافته است و این پیشرفت نیز مطابق پلان ادامه دارد که در ظرفیت جذب (از ۲۰۰۲-۲۰۱۲) و میزان حاضری در داخل سیستم تعلیم و تربیه منعکس گردیده است. هر چند، نسبت تناسب شاگردان که از صنف اول آغاز و آخرین صنف تعلیم ابتدایی برای سال ۲۰۱۲، در حدود ۶۴٪ می باشد که نسبتاً پایین است و هدف ۷۶٪ برای سال ۲۰۱۵، مشکل است که حاصل گردد. مزید برآن، میزان تکمیل تعلیم ابتدایی نیز در حال پیشرفت است و هدف ۸۰٪ برای سال ۲۰۲۰، قابل حصول به نظر می رسد. میزان سواد نیز افزایش یافته است؛ هدف ۵۰٪ برای سال ۲۰۱۵ نیز قابل حصول می باشد.

MDG-3: تقویت تساوی جنسیت/جندر و توانمند ساختن زنان

تنوع بیولوژیکی توانمند ساختن زنان، را به سبب وقت ایکه زنان در پیشبرد کار های خانگی صرف مینمایند، مستقیماً متأثر می سازد. تخریب منابع بیولوژیکی سوخت، تولیدات جنگل بدون چوبهای ساختمانی (NTFPs) و آب آشامیدنی عواملی اند که برای جمع آوری همه روزه این منابع، بیشتر وقت زنان مصرف/ضایع می گردد. در اجنداء دولت به تساوی جنسیت/جندر خیلی اهمیت داده شده است؛ که در استراتژی انکشاف ملی افغانستان (ANDS) برای سال های ۲۰۰۸-۲۰۱۳ مرتبط به اهداف انکشافی هزار ساله (MDGs)، منحصت یک موضوع عمده متداخل/مشترک تلقی گردیده که اکنون یکی از ۲۲ برنامه های اولویتی (NPPs) تصویب گردیده است.

از سال ۲۰۰۱ بدینسو، وضعیت دسترسی به تعلیم و تربیه برای طبقهٔ انثا فوق العاده افزایش یافته است. در تعلیم ابتدایی، تناسب دختران در برابر پسران ۷۱٪ است و هدف برای سال ۲۰۱۵ بهبود بخشیدن به این نسبت الی ۸۳٪ است که حصول آن مشکل به نظر میرسد. تناسب شمولیت دختران در مکاتب ثانوی در برابر پسران از ۳۰٪ نیز بطور پیوسته افزایش یافته است و مطابق ارقام جمع آوری شده برای سال ۲۰۱۲ این رقم ۵۷٪ می باشد. همچنان هدف برای سال ۲۰۱۵ که ۷۰٪ تعیین گردیده، دسترسی به آن مشکل به نظر می رسد. با آنهم، تناسب دختران در برابر پسران در تعلیمات عالی، هنوز خلاء وسیع وجود دارد.

کمیت ثبت شده برای سال ۲۰۱۲ نشان میدهد که تناسب دختران در برابر پسران در پوهنتون ها و سایر مؤسسات تعلیمات عالی ۳۶٪ محاسبه شده است، در حالیکه محاسبه نمودن تنها پوهنتون ها، این تناسب کمتر از ۲۲٪ میباشد. دستیابی به هدف ۷۰٪ تا حدی مشکل به نظر می رسد. تناسب زنان در برابر مردان در بخش میزان سواد آموزی (۱۵ الی ۲۴ سال) در حالیکه بهبود یافته است، مطابق ارقام جمع آوری شده برای سال ۲۰۱۲، در حدود ۲۵٪ می باشد در حالیکه دستیابی به هدف ۷۰٪، برای سال ۲۰۱۵، مشکل به نظر میرسد.

میزان حضور زنان در بخش نیروی کار کمزنگ می باشد و در مقایسه با کشور های منطقهٔ جنوب آسیا خیلی پایین است. در حالیکه معلومات در مورد تناسب نمایندگی زنان در مجلسین (ولسی جرگه و سنا) در دست نیست، احتمال دارد در بین ۲۰ الی ۲۵٪ باشد. همچنان، دقیق بودن ارقام برای تقرر، کرسی های سیاسی و دسترسی به عدالت، را نمیتوان معلوم نمود. حصول اهداف تعیین شده برای سال ۲۰۱۵ و ۲۰۲۰ مشکل خواهد بود.

MDG-4: کاهش مرگ و میر کودکان

تنوع بیولوژیکی در دستیابی به اهداف MDGs ها ۴، ۵ و ۶ سهم قابل ملاحظه دارد. بررسی های پوهنتون طبی هاروارد نشان میدهد که تنوع بیولوژیکی نه تنها در فراهمی ادویه که به مسائل بهداشتی و سوء تغذی رسیدگی نماید نقش کلیدی دارد، بلکه ایکوسیستم در رسیدگی به امراض مانند ملاریا و غیره، نقش بسزای را ایفاء می نماید (Chivian ۲۰۰۲).

از سال ۲۰۰۳ بدینسو، در کاهش مرگ و میر اطفال همه ساله بهبودی متداوم ثبت گردیده است. مرگ و میر اطفال زیر سنین ۵ سال از سال ۲۰۰۳، در حدود ۲۵۷ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) بوده با تعداد وفیات که در سال ۲۰۱۲ ثبت گردیده ۱۰۲ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) است که ۶۰٪ کاهش را نشان میدهد. هدف تعیین شده برای کاهش مرگ و میر ۹۳ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) برای سال ۲۰۱۵ و هدف کاهش مرگ و میر ۷۶ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) برای سال ۲۰۲۰، هر دو قابل حصول می باشد. مطابق ارقام ثبت شده در سال ۲۰۱۲، میزان مرگ و میر نوزادان ۱۶۵ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) به ۷۴ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) کاهش یافته است، در حالیکه هدف کاهش مزید به ۷۰ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) برای سال ۲۰۱۵ و هدف ۴۶ نفر در هر (۱,۰۰۰ زایمان) برای سال ۲۰۲۰، نیز قابل حصول می باشد.

هر چند تناسب پیشرفت در واکسین نمودن اطفال یکساله در مقابل مرض سرخکان بطنی (۶۲٪ در سال ۲۰۱۲) بوده و حصول هدف ۹۰٪ برای سال ۲۰۱۵، شاید تا حدی مشکل باشد.

MDG-5: بهبودی وضع صحی مادران

آخرین ارقام در مورد مرگ و میر مادران از سال ۲۰۱۰ می باشد که تعداد مرگ و میر مادران دوران زایمان ۳۲۷ نفر ثبت گردیده که در مقایسه با میزان مرگ و میر سال ۲۰۰۳ در حدود ۱۶۰۰ نفر در هر (۱۰,۰۰۰ زایمان) کاهش را نشان می دهد. هدف برای سال ۲۰۱۵ که کاهش میزان مرگ و میر مادران ۳۲۰ نفر احتمال دارد حاصل گردد و یا قبل از سال ۲۰۱۵، بطور یقینی حاصل خواهد گردید.

هدف برای تناسب قابله های ماهر برای سال ۲۰۱۵ به احتمال زیاد حاصل گردیده است، هر چند ارقام را نمیتوان بطور دقیق تأیید نمود اما حصول حد اقل هدف قبل از سال ۲۰۱۵، درست به نظر میرسد. در بیشتر از ۴۰٪ واقعات زایمان قابله های ماهر حضور داشتند به مقایسه ۶٪ حضور قابله ها حین زایمان در سال ۲۰۰۳، یک بهبود خوب را نشان می دهد.

سروی های مختلف گزارش نموده اند که میزان باروری (تعداد زایمان یک زن) مطابق ارقام موجود برای سال ۲۰۱۰، سروی مرگ و میر افغانستان (AMS) از تعداد اساسی ۶,۲ نفر به میزان ۵,۱ نفر کاهش یافته است. میزان باروری در ساحات روستایی به نسبت ساحات شهری بیشتر

می باشد و هدف ۴٫۷ نفر که برای سال ۲۰۱۵ تعیین گردیده با در نظر داشت کاهش در سال های گذشته، میتواند قابل حصول باشد. در بخش تیمارداری دوران قبل از زایمان، پیشرفت قناعت بخش صورت گرفته است؛ هدف های ۲۵٪ و ۵۰٪ برای سال های بالترتیب ۲۰۱۵ و ۲۰۲۰، از قبل حاصل گردیده اند، این هدف ها برای سالهای مذکور به ۶۵٪ و ۱۰۰٪ بازبینی گردیده اند و پیشرفت به سوی هدف بازبینی شده برای سال ۲۰۱۵ مطابق پلان می باشد.

۶-MDG: مبارزه علیه HIV/AIDS، ملاریا و سایر امراض

سازمان صحت جهانی (WHO) تخمین می نماید که ۸۰٪ جمعیت جهان از کشور های رو به انکشاف، جهت بهداشتی اساسی خویش عمدتاً بالای ادویه عنعنوی اتکاء می نماید. از جمله ۱۱۹ ترکیبات کیمیای ناشی از ۹۰ نوع نباتات، ۷۴٪ آن منحیث دوا استعمال می گردد.

میزان شیوع بیماری HIV/AIDS در بین مردم عام خیلی پایین است (شاید پایینترین در جهان)، اما در دهه گذشته، اندکی افزایش یافته است. در مورد تعیین فیصدی مردم مصاب به بیماری HIV/AIDS در افغانستان، کدام سروی همه جانبه انجام نگردیده است، اما شیوع آن در بین اهداء کنندگان خون از ۰٫۱۳٪ در سال ۲۰۰۵ به ۰٫۰۱٪ در سال ۲۰۱۲، بطور پیهم کاهش یافته است. وزارت صحت عامه با ایجاد مراکز متعدد در کشور، برنامه های آگاهی عامه را براه انداخته است. برنامه های آگاهی مرتبط حتی به ساحات دور دست کشور مانند واخان نیز رسیده است.

در بخش امراض ملاریا و توبرکلوز (سل) نیز پیشرفت صورت گرفته است. در سال ۲۰۰۸، تخمیناً ۴۶ مرگ و میر مرتبط به مرض ملاریا گزارش شده بود، در حالیکه در سال ۲۰۱۲، این تعداد به ۳۶ نفر کاهش یافته است، با آنهم، هدف کاهش این تعداد به ۵ نفر الی سال ۲۰۱۵ شاید سهل نباشد. همچنان، در مورد میزان واقعات مرتبط به ملاریا، و کاهش تناسب جمعیت در ساحات در معرض ملاریا با استفاده از اقدامات مؤثر جلوگیری، و توزیع پشه خانه های پنج نفری آغشته به دوا های ضد حشرات، پیشرفت بطی ولی مداوم خواهد بود اما هدف های ایکه برای سال ۲۰۱۵ تعیین گردیده، به احتمال زیاد حاصل نخواهند شد.

در مورد شیوع بیماری توبرکلوز (سل)، حصول هدف کاهش از ۳۱۵ نفر در هر (۱۰,۰۰۰) به ۲۲۴ نفر در سال ۲۰۱۵، شاید بلند پروازانه باشد، در حالیکه کاهش در میزان مرگ و میر مرتبط به مرض توبرکلوز، از ۳۹ نفر در هر (۱۰,۰۰۰) در حال حاضر، به ۳۶ نفر در سال ۲۰۱۵، مطابق پلان پیش میرود.

۷-MDG: تأمین پایداری محیط زیستی

از تخریب منابع طبیعی و از دست رفتن تنوع بیولوژیکی، مردم فقیر به دلیل ناداری و دسترسی محدود خویش به نسبت مردم آسوده تر، بیشتر متضرر می شوند. جهت کاهش فقر، بهبود بخشیدن مدیریت محیط زیستی، آگاهی در مورد چگونگی رابطه وضعیت محیط زیستی با فقر، و توانایی تشخیص و اولویت بندی گزینه های متبادل پالیسی، و ارزیابی مؤثریت و پی آمد آنها را ایجاب می نماید.

از بدو تأسیس آن، اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) برای شامل ساختن اصول انکشاف پایدار در قوانین، مقرر ها، پالیسی ها و ستراتیژی های کشور، تلاش نموده است. اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) نهاد تنظیم کننده محیط زیست در کشور می باشد. در مورد مسائل محیط زیستی، ۱۸ مجموعه قوانین، مقرر ها، رهنمود ها و طرز العمل ها، تدوین گردیده اند. افغانستان در ۱۰ موافقتنامه چندین جانبه محیط زیستی (MEA) و ۳ پروتوکول عضویت دارد، و پروسه های رسمی کنوانسیون ها پیرامون انواع مهاجر و پروتوکول ناگویا نهایی گردیده اند و اکنون در مرحله پیشنهاد قرار دارند تا به سکرتریت های مربوطه ارسال گردد. شناسایی و فهرست نمودن حد اقل ۱۳۸ نوع در معرض تهدید (۲۳٪ از انواع بومی)، صدور فرمان ریاست جمهوری مبنی بر تحفظ حیوانات در معرض تهدید، و گنجاندن مسائل محیط زیستی در نصاب های تعلیمی کشور، نمونه های چند از تلاش های اداره ملی حفاظت محیط زیست برای شامل ساختن اصول انکشاف پایدار در قوانین، پالیسی ها و ستراتیژی های افغانستان می باشند.

تناسب ساحات زمین که آنرا جنگلات پوشانیده، به سبب تلاش های دولت، مجتمعات محلی و دوزن های بین المللی احداث جنگلات و غرس مجدد درخت ها، هرچند بطی اما در حال افزایش است. در سال ۲۰۱۲، در حدود ۲٪ ساحه افغانستان را جنگلات پوشانیده و تلاش های قابل ملاحظه در ساحات متضرر شده جریان دارد. تناسب ساحات حفاظت شده جهت حفظ تنوع بیولوژیکی نیز در حال افزایش است، و اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) در همکاری با وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL)، یک پلان سیستم ملی ساحات حفاظت شده، را طرح نموده است.

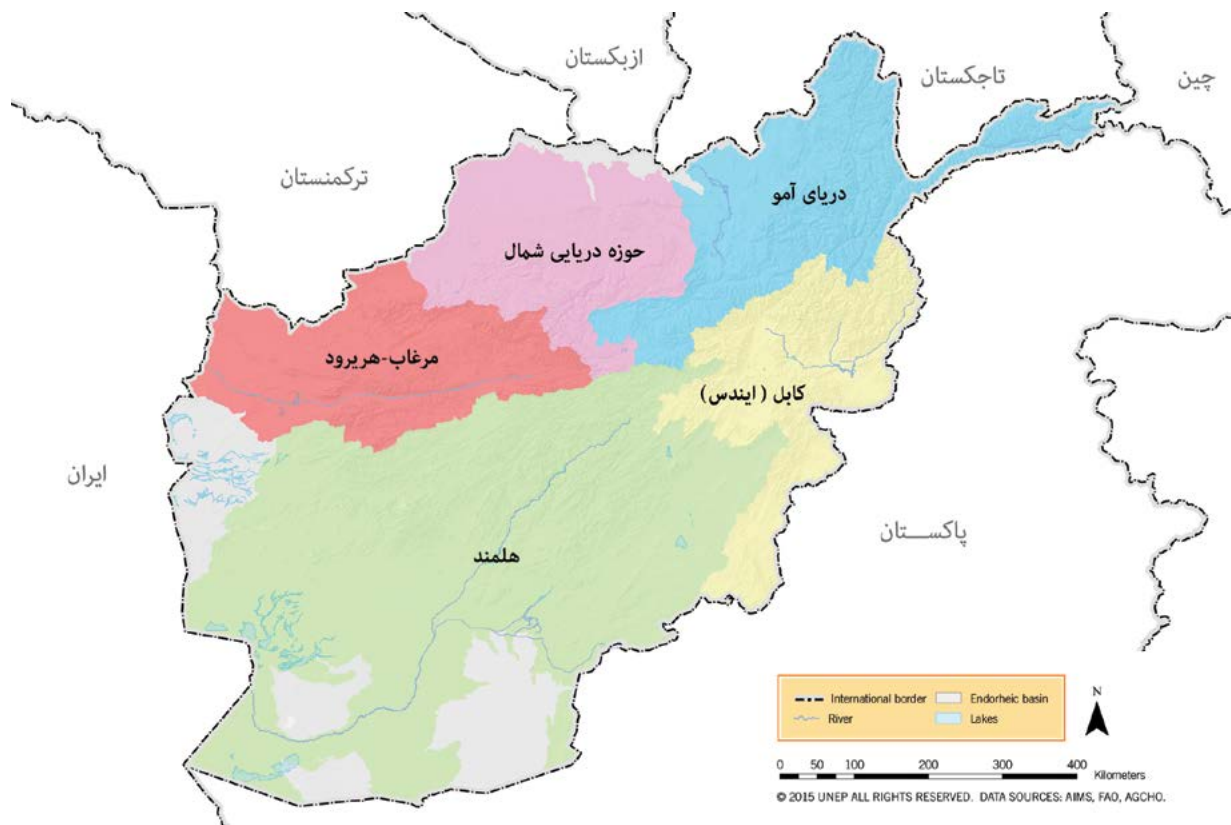
متأسفانه، انتشارات کاربن دای اکساید افزایش یافته است؛ معهدا، استهلاک مواد کاهش دهنده اوزون، با کاربرد گاز طبیعی و برق بعوض، سوخت (تیل)، کاهش یافته است.

تناسب مردم که به آب آشامیدنی بهتر و بهداشتی بهتر دسترسی دارند، اندکی افزایش یافته است؛ هرچند، در مورد اهداف برای این شاخص ها، دست آورد خیلی اندک بوده و پیشرفت در این مورد در عقب توقعات و زمان بندی قرار دارد.

متأسفانه، محلات فقیر نشین نیز افزایش یافته است. در حالیکه دلیل عمده همچو محلات، فقر و مشکلات اقتصادی قلمداد شده اما بیشتر

شکل ۳.۱: حوزه های دریایی افغانستان

از ۷۵٪ افراد این جمعیت را بیجا شدگان داخلی (IDPs) ناشی از نا امنی ها در برخی از مناطق کشور تشکیل میدهد. بیشتر این بیجا شدگان (IDPs) در محلات فقیر نشین در شهر های بزرگ بشمول پایتخت کابل مسکن گزیده اند که تعداد آن همواره رو به افزایش است. همچنان، این افراد در زمین های بایر در اطراف شهر جابجا گردیده که باعث افزایش محلات فقیر نشین جدید میگردد.

۸-MDG: ایجاد مشارکت جهانی برای انکشاف

هدف ۸ MDG، بالای طرق و وسایل حصول ۷ هدف اولی، متمرکز می باشد. برای حصول این هدف، ایجاب مینماید که کشور های پیشرفته و رو به انکشاف در جهت رسیدگی به مسائل پایداری، در مشارکت باهم کار نمایند. افزایش مقدار کمک ها و توزیع مؤثر آن، کشور های فقیر را قادر می سازد که جهت نیل به اهداف حیاتی در بخش زیربنا ها، تعلیم و صحت، برای سرمایه گذاری مورد نیاز منابع مالی را حاصل نمایند. جهت اطمینانی نمودن مؤثریت این کمک ها، کشور های رو به انکشاف باید حکومت داری اقتصادی و دیموکراتیک خویش را بهبود بخشند و برای کاهش فقر بطور مؤثر، پالیسی ها را وضع و تطبیق نمایند.

انتقال تکنالوژی و تشریک منفعت ها نیز برای انکشاف پایدار در کشور های رو به انکشاف از جمله مسائل کلیدی می باشند. ابتکارات تکنالوژیکی حاصلده در افزایش عواید خانگی کمک نموده برای خیلی از مشکلات انکشاف مانند امراض، ترانسپورت، انرژی، فراهمی آب و بهداشتی، راه حل ها را فراهم می نماید. این خیلی ضروریست که کشور های انکشاف یافته پیشرفت های تکنالوژیکی خویش را با کشور های رو به انکشاف شریک سازند و در بخش انکشاف تکنالوژی که به مسائل کاهش فقر رسیدگی می نماید، سرمایه گذاری کنند. ارجگذاری به دانش/تجارب بومی، بشمول دانش/تجارب پیرامون مواد جنینکی/ارثی و تکنالوژی و تشریک منفعت ها جهت دسترسی به/و کاربرد این دانش/تجارب برای نیل به حفاظت و اهداف انکشافی و نیز تطبیق احکام CBD برای تشریک درست و مساویانه منفعت ها ناشی از کاربرد منابع جنینکی/ارثی، خیلی مهم می باشد.

در حال حاضر، افغانستان یک کشور متکی به کمک ها می باشد، و از لحاظ اقتصادی تنها میتواند ۶۰٪ از بودجه عادی خویش را تمویل نماید. بقیه بودجه انکشافی کشور از طریق کمک های بلا عوض و کمک های جامعه بین المللی و همچنان قرضه ها تأمین میگردد. در حالیکه کمک های بین المللی در بخش های بازسازی، ساختمانی و انکشاف افغانستان از سال ۲۰۰۱ بدینسو حیثیت کلیدی داشته است و استفاده از این کمکها، هرچند به دلیل نبود ظرفیت لازم، شفافیت و امنیت، مؤثر و مطابق آرزو نبوده اند، این کمکها، در مجموع، به سبب اجندا های مغلق و متعدد، اهداف مبهم و نبود هماهنگی در بین دونه ها با/و در بین ادارات دولت افغانستان، مؤثر نبوده اند.

دولت افغانستان و جامعه بین المللی جهت مؤثریت بهتر و پاسخگویی بیشتر، منیث بخشی از تلاش های اعلامیه پاریس، بطور مستمر بحث و مذاکره و تدابیر لازم را اتخاذ نموده اند.

مؤثریت پذیرفته شده و همچنان در کانفرنس های کابل و توکیو به مسائل کلیدی اجتماعی-اقتصادی و سیاسی رسیدگی و جهت بهبود بخشیدن مؤثریت کمکها در افغانستان تعهدات واضح و قاطع داده شده است. چارچوب متقابل مسؤولیت پذیری توکیو (TMAF) بر نظارت شدیدتر مسائل مانند آوردن و تطبیق اصلاحات حکومت داری خوب و مقابله با فساد؛ پالیسی مدیریت کمک ها (AMP) دولت جمهوری اسلامی افغانستان، که بر اصول افزایش مالکیت دولت افغانستان بالای پروسه های انکشافی، افزایش همترازی کمکها با اولویت های ملی و بهسازی پاسخگویی، متمرکز بودند.

پاسخگویی دونه ها در مورد مقدار کمک و تخصیص سکتور در دولت افغانستان، قناعت بخش نبوده است. با وجود بهبودی و پیشرفت، سرمایه گذاری با مقدار و ساحات نیازمندی در سکتور ها و سایر اولویت های دولت افغانستان در اهداف انکشاف هزار ساله (MDGs) همخوانی ندارد. کمک ها باید مطابق نیازمندی های رشد جامع و پایدار افغانستان تنظیم گردد. یک مثال برجسته آن سکتور زراعت میباشد که ستون و فقرات اقتصاد کشور را تشکیل میدهد، مؤثریت و انکشاف این سکتور مانند هر کشور دیگر از کشور های کمتر انکشاف یافته (LDC) که برای رشد پایدار و جامع خیلی مهم تلقی میگردد، تنها ۵٪ از کمک های بین المللی را دریافت مینماید. مطابق بعضی تخمین ها، ۳۵-۴۰٪ از تمام کمک ها بطور "نادرست" مصرف رسیده اند.

سطح کمک های که به بودجه دولت افغانستان فراهم میگردد افزایش یافته و دونه ها تعهد سپرده اند که بخش زیاد کمک های آنها با "بودجه" و اولویت های ملی هماهنگ باشد. کلید پالیسی های مذاکره و تأیید شده، پیرامون مؤثریت کمک ها، بالأخص با تصویب پالیسی مدیریت کمکها (AMP)، میتوان بطور خوشبینانه قیاس آرایایی نمود که کمک ها در آینده به آسانی قابل پاسخگویی خواهد بود و برای بهبودی وضع زندگی مردم عادی کشور به شکل بهتر از آن استفاده خواهد گردید. دولت از طریق پروگرام اولویت ملی (NPP) و پالیسی مدیریت کمکها (AMP) خویش در جهت وضع مقررات مناسب، افزایش مؤثریت، همکاری بهتر و جوابگویی، کار خواهد نمود. از کمکها در افزایش انکشاف کشور و بهبودی وضع زندگی شهروندان کشور، بطور مؤثر استفاده خواهد گردید.

MDG-۹: افزایش امنیت

برای بازسازی افغانستان، امنیت حیثیت کلیدی دارد. بدون یک سطح مناسب امنیت، نه تنها کشور در حصول اهداف انکشافی هزار ساله (MDGs) باز خواهد ماند، بلکه پیشرفت حاصله در سال های گذشته نیز از بین رفته و احتمالاً بی ثباتی در کشور عودت خواهد نمود. سازمان ملل متحد یک هدف MDG ۹: بهبودی وضع امنیتی را، جهت حفظ و دستیابی به ۸ هدف دیگر MDG، اضافه نموده است.

از تطبیق کنوانسیون در افغانستان، کدام درس ها آموخته شده اند؟

افغانستان در بین سالهای ۱۹۵۰ الی ۱۹۸۰، دارای مدیریت خیلی قوی منابع طبیعی و ظرفیت محیط زیستی بود. این ظرفیت سپس به سبب وقوع جنگها و بی ثباتی در کشور الی اوایل سال ۲۰۰۰، سیر نزولی را طی نمود. در کشور های مانند افغانستان، مرحله بهبودی سریع بعد از جنگ، ایجاد ظرفیت قوی و دقیق، و ملکیت ملی بالای محتوای قابل عمل و پروسه گزارش دهی CBD، خیل مهم می باشد. ظرفیت سازی و علاقمندی گروه های مختلف قهرمانان ملی، دانشمندان، رهبران محلی و مجتمعات و تنظیم کنندگان، تا اندازه پذیرش و محلی ساختن مفکوره های جدید "تنوع بیولوژیکی" و زبان بین المللی مرتبط به تنوع بیولوژیکی، خیلی مهم می باشد.

خیلی از نهاد های دولتی و غیر دولتی افغانستان که در طی ده ها سال جنگ باقی مانده اند از سال ۲۰۰۰، به بعد هنوز در مراحل ابتدائی و انکشاف قرار دارند. ظرفیت ملی بطور قابل ملاحظه رو به افزایش است و، با اطمینان، صلاحیت و کنترل، رهبران ملی تنوع بیولوژیکی و متخصصین فنی یکبار دیگر میتوانند انکشاف نمایند. نیازمندی های ویژه کمک شامل معلمان و آموزگاران با تجربه، تعهد قوی و پلان آموزش دهی و ترکیز بالای جوانان، می باشد.

با آنهم، ظرفیت مالی و منابع بشری برای حفاظت و مدیریت مؤثر تنوع بیولوژیکی، در مجموع نسبتاً پایین می باشد. بعضی از بزرگترین چالش ها در تطبیق ماده ها و تصامیم کنوانسیون از هماهنگی مسؤولیت ها و فعالیت ها در سراسر طیف ادارات مرتبط در کشور همیان می آید. چون افغانستان کنوانسیون تنوع بیولوژیکی (CBD) را در سال ۲۰۰۲، تصویب نموده مسؤولیت تطبیق آن در بین تعدادی از ادارات شریک می باشد که اختیارات برخی از این ادارات با همیان آمدن ادارات جدید یا افزایش ظرفیت، تغییر نموده است.

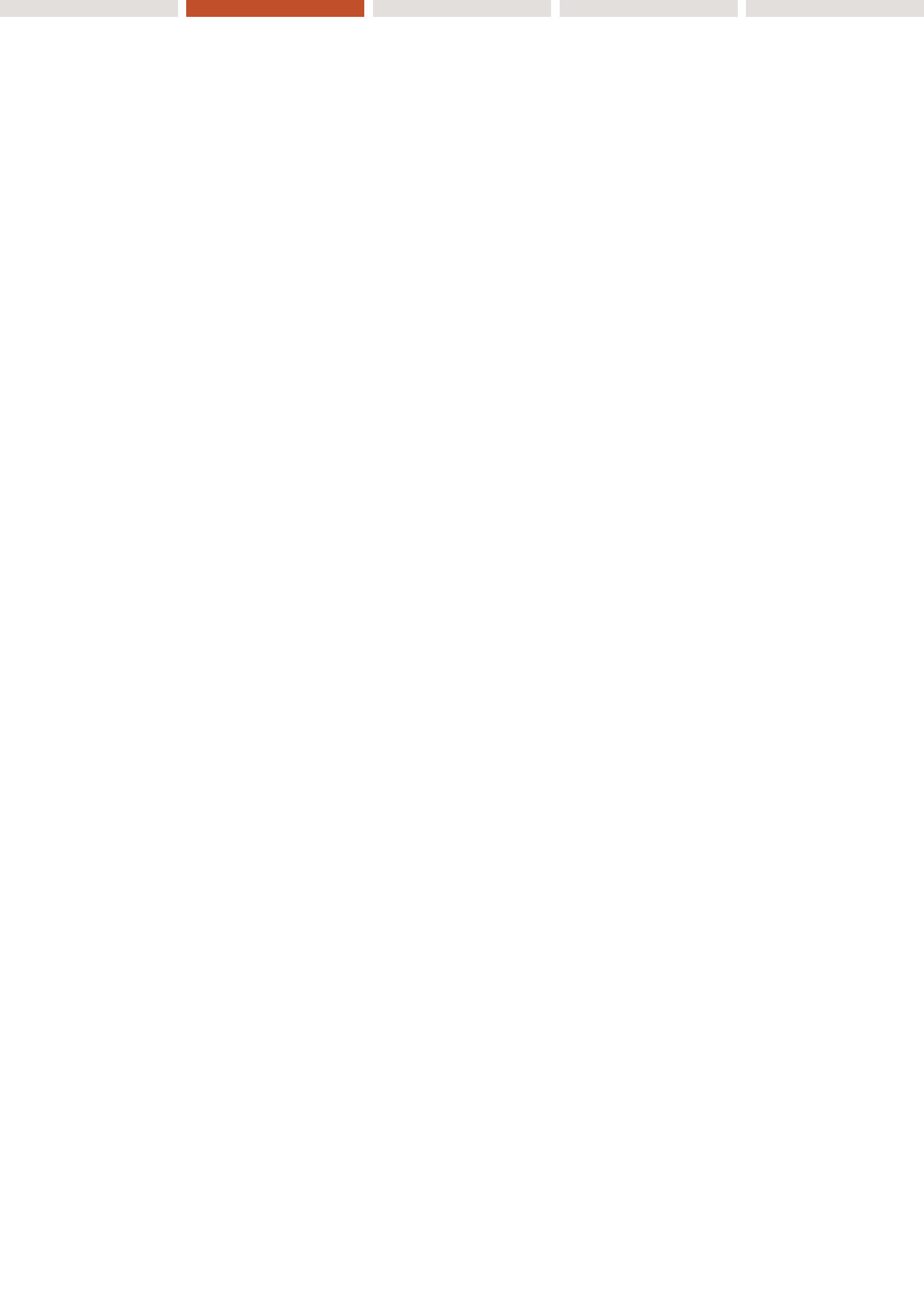
مسؤولیت برای مدیریت منابع تنوع بیولوژیکی در سطح ملی در حال حاضر در بین دو اداره: اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) و وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) منقسم می باشد و هر دو اداره در سطح ملی و ولایات موجود می باشند. مسؤولیت مدیریت محیط زیست در افغانستان در نزد اداره ملی حفاظت محیط زیست (NEPA) می باشد، در حالیکه مدیریت منابع طبیعی جنگلات، چراگاه ها، ساحات حفاظت شده و حیات وحش بدوش وزارت زراعت، آبیاری و مالداری (MAIL) می باشد. علاوه بر تعدادی از سازمان های غیر دولتی ملی که بیشتر بالای مسائل انکشافی متمرکز اند، تعدادی از سازمان ها در سطح مجتمعات نیز وجود دارد، در حالیکه تمرکز آنها مختص

به تنوع بیولوژیکی نیست، در ایجاد سیستم‌های مدیریت محیط زیستی که در محل مناسب اند، نیز فعال می‌باشد. مثال اینها شامل: شورا های انکشافی محل (CDCs) که در سطح قریه‌ها انتخاب می‌گردد و به انکشاف معیشتها و حل منازعات محلی پیرامون دسترسی به منابع طبیعی رسیدگی می‌نمایند.

علاوه بر ادارات ملی، یک تعداد از سازمان‌های بین‌المللی بسیار بزرگ، هم بین‌الدولتی و هم غیر دولتی نیز در افغانستان فعالیت می‌نمایند. در مورد حفاظت تنوع بیولوژیکی، پروگرام محیط زیست ملل متحد (UNEP) و پروگرام انکشافی ملل متحد (UNDP) به ادارات مرتبط دولتی در مورد مدیریت حیات وحش و منظره طبیعی، کمک می‌نمایند. علاوه بر آن، تعدادی از سازمانهای غیر دولتی بین‌المللی (NGOs) مانند انجمن حیات وحش (WCS)، مرکز بین‌المللی انکشافی جامع مناطق کوهستانی (ICIMOD) و غیره در افغانستان فعالیت دارند که در تقویت ارزیابی و فعالیت‌های حفاظت تنوع بیولوژیکی نقش عمده را ایفاء می‌نمایند.

بالاخره، از طریق منابع دو جانبه و چندین جانبه، بشمول تسهیلات جهانی محیط زیست (GEF) بالای کمک‌های بین‌المللی اتکاء زیاد وجود دارد. افغانستان با داشتن تعدادی از چالش‌های اجتماعی و اقتصادی عمده که باید به آنها رسیدگی گردد، مدیریت تنوع بیولوژیکی از جمله اولویت این کشور می‌باشد. در حالیکه محیط زیست طبیعی در فایق آمدن بر این مسائل، یک وسیله خلی مهم است، اما از طرف خیلی از ادارات دولتی هنوز بطور کافی تشخیص نگردیده است. بناءً کمک مالی دوزر ها برای رسیدگی به همچو چالش‌ها ایجاب می‌نماید که تأثیرات موفقانه پروژه‌های تحفظ به نمایش گذاشته شود.

ستراتیژی ملی تنوع بیولوژیکی و پلان عمل افغانستان که اخیراً تدوین گردیده، نیاز و فرصت‌ها برای همکاری و هماهنگی بیشتر را برجسته ساخته است تا تمام طرف‌های ذیدخل نقش و مکلفیت‌های خویش را بدانند. جلوگیری از تکرار تلاش‌ها و رقابت بر سر منابع محدود مالی، و همچنان ظرفیت انسانی، یک امر حتمی می‌باشد. همچنان وضع نمودن اهداف مختص، قابل سنجش، قابل حصول، مرتبط و محدود به زمان (SMART) در طرح پلانگذاری CBD و بطور خاص در رسیدگی به ظرفت‌های محلی منعیث هدف اولی، و با منابع کافی برای تأثیر کارآ و پایدار، خیلی مهم می‌باشد.

ضمیمہ ہا

ضمیمه I: معلومات در مورد طرف گزارش دهنده و آمادگی برای پنجمین گزارش ملی

REPORTING PARTY

CONTRACTING PARTY Islamic Republic of Afghanistan

NATIONAL FOCAL POINT

Name and title of contact officer Mostapha Zaher - Director-General

Full name of the institution National Environmental Protection Agency

Mailing address Central Post Office
Box Number 209
Kabul, Afghanistan

E-mail dg.nepa@nepa.gov.af

CONTACT OFFICER FOR NATIONAL REPORT (IF DIFFERENT FROM ABOVE)

Name and title of contact officer Ghulam Mohammad Malikyar - Deputy Director General

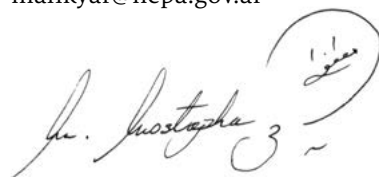
Full name of the institution National Environmental Protection Agency

Mailing address Central Post Office
Box Number 209
Kabul, Afghanistan

E-mail malikyar@nepa.gov.af

SUBMISSION

**Signature of officer responsible
for submitting national report**

Date of submission 31 March 2014

PROCESS OF THE PREPARATION OF THE FIFTH NATIONAL REPORT

Primary responsibility and ownership of the report as well as extensive essential input has been provided by Director-General Mostapha Zaher and Deputy Minister Ghulam Mohammad Malikyar as well as their whole staff and technical experts in NEPA, MAIL, and other government and university departments. The process was led by a joint team from the National Environmental Protection Agency of the Islamic Republic of Afghanistan, with support from the UNEP consultant, Mr. Tristan Tyrrell, working with the UNEP Afghanistan office under the guidance of UNEP Country Programme Manager Mr. Andrew Scanlon.

Interviews with key national knowledge, planning and policy experts took place during January-March 2014, in addition to extensive desk reviews and research. The contributions of Mr. Abdul Wali Modaqiq, NEPA Deputy Director-General (Policy and International Relations), Mr. Ezatullah Sediqi, NEPA Chief of Staff, Mr. Amanullah Hussaini, NEPA Executive Secretary, Mr. Sayed Naqib, National Biodiversity Expert, and Dr. Stephane Ostrowski, WCS are also acknowledged.

ضمیمه II: منابع اضافی معلومات

LITERATURE CITED

Afghanistan Central Statistics Office 2013. Statistical Yearbook 2012-2013: Area and administrative population. <http://cso.gov.af/Content/files/Area%20and%20Administrative%20and%20Population.pdf>. Accessed March 2014.

Alikuzai, H.W. 2013. A Concise History of Afghanistan in 25 Volumes. Trafford Publishing.

Bai Z.G., Dent D.L., Olsson L. and Schaepman M.E. 2008. Global assessment of land degradation and improvement. 1. Identification by remote sensing. Report 2008/01, ISRIC – World Soil Information, Wageningen. http://www.isric.org/isric/webdocs/docs/Report%202008_01_GLADA%20international_REV_Aug%202008.pdf. Accessed March 2014

Breckle, S.W. 2007. Flora and vegetation of Afghanistan. Basic and Applied Dryland Research 1,2: 155-194 Centre for Human Development 2005

Chatterjee, P. 2009. The Afghanistan seldom seen. Asia Times, 19 March 2009. http://www.atimes.com/atimes/South_Asia/KC19Dfo1.html

Chivian, E (Ed.) 2002. Biodiversity: Its Importance to Human Health. Centre for Health and the Global Environment Harvard Medical School, Harvard.

Dickenson, E.C. (ed.) 2004. The Howard and Moore Complete Checklist of the Birds of the World. 3rd ed., Christopher Helm, London.

European Commission, Directorate – General for Humanitarian Aid (ECHO). 2006. Emergency humanitarian aid for the victims of drought in Afghanistan. Decision ECHO/AFG/BUD/2006/01000

FAO. 2008. Afghanistan National Livestock Census 2002-2003. FAO, Rome.

FAO. 2013. FAO Statistical Yearbook 2013: World Food and Agriculture. FAO, Rome.

Forced Migration Online (FMO). 2007. Afghanistan. <http://www.forcedmigration.org/research-resources/expert-guides/afghanistan/alldocuments>. Accessed March 2014

Global Footprint Network (GFN). 2014. Country Trends: Afghanistan. <http://www.footprintnetwork.org/en/index.php/GFN/page/trends/afghanistan/>. Accessed March 2014

Government of Afghanistan. 2012. National Priority Program 1: National Water and Natural Resources Development Programme. Draft for consultation. Government of Islamic Republic of Afghanistan Agriculture and Rural Development Cluster.

Groombridge, B. and M. Jenkins, (eds). 1994. Biodiversity Data Sourcebook. Compiled by the World Conservation Monitoring Centre. World Conservation Press, Cambridge, UK.

His Majesty King Zaher Shah, 1973. From the personal Memoires of His Majesty King Zaher Shah 1933-1973. Unpublished. Source: Prince Mostapha Zaher.

IUCN 2013. 2013 IUCN Red List of Threatened Species. www.iucnredlist.org. Accessed March 2014.

Khan, A. 2006. Conservation Strategy for Wetland Protected Areas of Afghanistan. Asian Development Bank. pp31.

NEPA and UNEP. 2008. Afghanistan's Environment 2008. National Environmental Protection Agency of the Islamic Republic of Afghanistan and United Nations Environment Programme.

Ostrowski, S. 2006a. A visit to the bird market of Kabul (Ka Farushi), 27 August 2006. WCS Field Report #2, Unpubl. report, Wildlife Conservation Society, Kabul.

Ostrowski, S. 2006b. A visit to the bird market of Kabul (Ka Farushi), 20 December 2006.

ضمیمه II: منابع اضافی معلومات

- Unpublished report, Wildlife Conservation Society, Kabul. 6 pp.
- Ostrowski, S., Rajabi, A.A. and Noori, H. 2008. An assessment of the raptor trade in Afghanistan: a short visit to Mazar-e-Sharif. *Falco* 31:14-17.
- Petocz, R.G. 2006. Interim management plan for Kol-e-Hashmat Khan. Unpubl. rep. submitted to UNEP
- Pisupati, B. & Warner, E. 2003. Biodiversity and the Millennium Development Goals. IUCN, Gland.
- Population Reference Bureau. 2005. 2005 World Population Data Sheet. http://www.prb.org/pdf05/05WorldDataSheet_Eng.pdf. Accessed February 2006.
- Savage, M., Dougherty, B., Hamza, M., Butterfield, R., Bharwani, S. 2008. Socio-Economic Impacts of Climate Change in Afghanistan; A Report to the Department of International Development. Unpubl. rpt by the Stockholm Environment Institute developed for UK DFID.
- Sayer, J. A. and Van der Zon, A. P. M. 1981. National Parks and Wildlife Conservation, Afghanistan. A Contribution to a Conservation Strategy. Rome: FAO; Technical Report.
- Shah, Z. 1973. Personal Memoires of His Majesty King Zaher Shah 1933-1973. Unpublished.
- UN Department of Economic and Social Affairs, Population Division. 2014. World Population Prospects: The 2012 Revision. http://esa.un.org/unpd/wpp/unpp/panel_population.htm. Accessed March 2014.
- UNDP. 2013. Human Development Report 2013. The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World. UNDP, New York NY
- UNEP Post-Conflict Branch. 2006. History of Environmental Change in the Sistan Basin Based on Satellite Image Analysis: 1976-2005. Geneva. 56 pp.
- UNEP. 2003. Afghanistan: Post-conflict Environmental Assessment. UNEP, Geneva. 180 pp. <http://postconflict.unep.ch/publications/afghanistanpcajanuary2003.pdf>. Accessed March 2014.
- UNEP. 2008. Biodiversity Profile of Afghanistan: An Output of the National Capacity Needs Self-Assessment for Global Environment Management (NCSA) for Afghanistan. UNEP Post-Conflict and Disaster Management Branch.
- UNEP. 2009. A Biodiversity Profile of Afghanistan in 2006: A Component of the National Capacity Self-Assessment (NCSA) & National Adaptation Programme of Action (NAPA) for Afghanistan. Unpubl. rpt. 175 pp.
- UNEP. 2012. Ecosystem Services of the Koh-e Baba Mountains of Bamyan, Afghanistan. Special Report. UNEP, Kabul, Afghanistan
- UNEP. 2013. Natural Resource Management and Peacebuilding in Afghanistan. UNEP, Geneva.
- UNEP-WCMC. 2009. World Database on Protected Areas. <http://sea.unep-wcmc.org/wdbpa/>.
- UNHCR 2013. Solutions Strategy for Refugees and Returnees. <http://www.unhcr.org/50002021b.pdf>. Accessed March 2014.
- United Nations Population Division. 2006. World Urbanization Prospects: The 2003 Revision Population Database. <http://esa.un.org/unup/p2kodata.asp>. Accessed April 2006.
- Wingard, J.R., Karlstetter, M., Simms, A., Johnson, McK. 2008. Eastern Forests Program: Timber Trade Survey. Unpubl. rpt, Wildlife Conservation Society, Kabul, Afghanistan. 57 pp.
- World Bank. 2007. Afghanistan - Emergency Irrigation Rehabilitation Project (English). Project

ضمیمه II: منابع اضافی معلومات

Information Document. World Bank, Washington DC.

World Bank. 2012. Afghanistan in Transition: Looking beyond 2014. World Bank, Washington DC.

World Bank. 2014. World DataBank: World Development Indicators. <http://databank.worldbank.org/>. Accessed March 2014.

World Resources Institute. 2005. The wealth of the poor: managing ecosystems to fight poverty. Washington, D.C.

Zahar, M. n.d. First Draft Country Report on the Status and Perspectives of the Animal Genetic Resources Development and Conservation in Islamic Republic of Afghanistan.

ANNOTATED BIBLIOGRAPHY OF NATIONAL-LEVEL ASSESSMENTS, REVIEWS AND DATABASES RELEVANT TO BIODIVERSITY STATUS AND MANAGEMENT PLANNING IN AFGHANISTAN

Adil, Abdul Wajid. 2001. The Integration of Biodiversity into National Environmental Assessment Procedures. National Case Studies. Afghanistan. Produced for the Biodiversity Planning Support Programme (GEF, UNDP, UNEP, The World Bank). Provides an overview of the state of the environment in Afghanistan; summarizes major environmental concerns, biodiversity richness and areas of ecological importance; and argues the need for a National Biodiversity Strategy and Action Plan and environmental impact assessment procedures.

Biodiversity and Wetlands Working Group. 2008. Final Thematic Report. A technical output of the National Capacity Needs Self-Assessment for Global Environmental Management (NCSA) and National Adaptation Programme of Action for Climate Change (NAPA) Projects. GEF/Government of the Islamic Republic of Afghanistan/UNEP. Provides a profile of biodiversity in Afghanistan, reviews existing institutions and capacity, reviews status of stocktaking activities, and identifies priority capacity needs and opportunities for capacity development at the individual, organizational and systemic levels. Priorities for implementation of the Convention on Biological Diversity in Afghanistan are to participate fully in the activities of the CBD; to develop a National Biodiversity Strategy and Action Plan; to determine the status of Afghanistan's biodiversity and initiate a national red-listing process for Afghan mammals; to develop a representative protected areas system; to implement CITES; to enhance public awareness about biodiversity and sustainable use; to establish community-based management of forests, rangelands and wetlands; and to understand and utilize traditional practice and knowledge of conservation and sustainable use.

Islamic Republic of Afghanistan. 2007. Environment Law. Unofficial English translation of The Environment Law (2007), which pertains to "the management of issues relating to rehabilitation of the environment and the conservation and sustainable use of natural resources, living organisms and non-living organisms". The Law includes chapters on Management of Activities Affecting the Environment; Integrated Pollution Control; Environmental Considerations Relevant to Water Resource Conservation and Management; Biodiversity and Natural Resource Conservation and Management (including National Biodiversity Strategy, Protected Areas Management, Management of Natural Resources Outside of Protected Areas, Sustainable Use and Conservation of Species, Species Trade, Access to Genetic Resources); Environmental Information, Education and Training; and Research, and Compliance and Enforcement.

Islamic Republic of Afghanistan. 2008. Afghanistan National Development Strategy 1387-1391 (2008-2013). An Interim Strategy for Security, Governance, Economic Growth and Poverty Reduction. National-level strategies with regard to the environment are to clarify responsibilities in the environmental arena and strengthen the capacity of NEPA, to develop and implement a legal and regulatory framework that ensures sustainable use of natural resources, to build environment and natural resources management capacity within the line ministries, to initiate community-based management of natural resources and to introduce environmental education and vocational training.

ضمیمہ II: منابع اضافی معلومات

Islamic Republic of Afghanistan. 2008. Rangeland Law. English translation of draft Rangeland Law, which pertains to “the sustainable use and management of the rangeland resources of the Islamic Republic of Afghanistan for the benefit of present and future generations. The Law includes chapters on General Provisions, Classification of Rangelands, General Principles of Rangeland Management, Private Rangelands, Community Rangelands, Public Rangelands, Institutional Arrangements, Offences, and Dispute Resolution.

Islamic Republic of Afghanistan. 2009. Draft National Environmental Action Plan. In compliance with the Environment Law (2007), provides “a national environmental action plan which assesses the urgency and importance of actions that should be taken in the short, medium and long-term in order to prevent, eliminate and reduce adverse effects as described in the most recent State of the Environment report, and, in consultation with relevant Ministries and institutions, determines a coordinated strategy and schedule for the implementation of those actions.

Islamic Republic of Afghanistan. 2009. Forest Law. Draft law (currently under consideration by the National Assembly) creating the framework for community-based participatory management of Afghanistan’s forest areas, in order to provide for their conservation, rehabilitation and sustainable use and harvesting. Identifies functions of relevant institutions, provisions for management of forest areas, and management of offences and conflicts.

Islamic Republic of Afghanistan. 2010. Medicinal Plants Law. Draft law (version 10) having the stated purpose of protection and sustainable use of medicinal plants. Includes chapters on general provisions, institutional arrangements, planning and protection requirements, allocation of resource rights, import and export provisions, administrative sanctions and dispute resolution.

MAIL. 2006. National Report of Islamic Republic of Afghanistan on the implementation of United Nations Convention to Combat Desertification (UNCDD). Ministry of Agriculture and Irrigation, Islamic Republic of Afghanistan. Identifies factors in the spread of desertification in Afghanistan and identifies initiatives relevant to desertification control. Desertification currently affects more than 75% of the total land area in the northern, western and southern regions of the country, resulting in loss of valuable forest resources, loss of access to grazing lands, and soil erosion and impacts on water supplies due to accelerated runoff.

MAIL. 2008. Policy and Strategy for the Forestry and Range Management Sub-sectors. Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock, Islamic Republic of Afghanistan. Outlines future strategies for forestry and range management (including wildlife resources) in Afghanistan, based on a balance between maximization of production and productivity in all agricultural land uses, and effective maintenance and enhancement of the natural and wildlife resource bases.

MAIL. 2009. Afghanistan’s Fourth National Report to the Convention on Biological Diversity. Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock, Islamic Republic of Afghanistan. Assesses the degree to which Afghanistan is being successful in addressing the CBD and Millennium Development Goal targets of reducing the rate of biodiversity loss. The rapidly increasing human population is the major underlying challenge to biodiversity conservation. Proximal threats are land encroachment, over-hunting, deforestation, over-grazing, shrub collection, dry land farming, and climate change, all of which are worsening. Afghanistan will not be able to meet the CBD’s goal of reducing biodiversity loss in the foreseeable future.

MAIL. 2013. Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock, Islamic Republic of Afghanistan. Annual state of agriculture report to Afghanistan Cabinet (in Dari)

NEPA and UNEP. 2007. A guide to Afghanistan’s 2007 Environment Law. UNEP Capacity Building and Institutional Development Programme for Environmental Management in Afghanistan. European Commission/Government of Finland/Global Environment Facility. Reviews and explains the Environment Law, how and why it was developed, and implications for Afghan citizens and the government.

NEPA and UNEP. 2007. A guide to Afghanistan’s 2007 Environment Law. UNEP Capacity Building and Institutional Development Programme for Environmental Management in Afghanistan. European Commission/Government of Finland/Global Environment Facility. Reviews and explains the Environment Law, how and why it was developed,

ضمیمه II: منابع اضافی معلومات

and implications for Afghan citizens and the government.

NEPA and UNEP. 2008. Afghanistan's Environment 2008. National Environmental Protection Agency of the Islamic Republic of Afghanistan and United Nations Environment Programme. Reviews the state of the Environment in Afghanistan as of 2008 including key challenges and opportunities; geography, economy and population; environmental governance; water resources; rangelands, forests and biodiversity; land use, agriculture and soils; urban environment; natural disasters and climate change; and energy and mineral resources. Significant gains have been made in environmental management in the last five years. Substantial gains are expected from mainstreaming environmental into the reconstruction agenda and the national budget.

NEPA and UNEP. 2014. Afghanistan's National Biodiversity Strategy & Action Plan: Framework for Implementation 2013-2017. Its purpose is two-fold: firstly, to provide the Government of Afghanistan with a policy document that will be useful in guiding development of its future biodiversity conservation and management programming; and secondly for communicating biodiversity conservation priorities in Afghanistan to the Convention on Biological Diversity, to other government agencies in Afghanistan, and to Afghanistan's development partners.

NEPA. 2007. National Environmental Protection Agency Strategy for Afghanistan National Development Strategy (with focus on prioritization). National Environmental Protection Agency, Islamic Republic of Afghanistan. Details NEPA's strategy and priority expected results within ANDS, the goal of which is "to protect the environmental integrity of Afghanistan and support sustainable development of its natural resources through the provision of effective environmental policies, regulatory frameworks and management services that are also in line with the Afghanistan Millennium Development Goals".

NEPA. 2013. Mission Report to Wakhan - June and October 2013: a joint high level evaluation mission by H.E Mostapha Zaher Director General accompanied by Ghulam Mohammad Malikyar Deputy Director General – Technical. The major target was to mainstream environment and upgrade the livelihood of native people through conservation efforts. The mission made an extensive consultation series with the two ethnic groups of Wakhies and Qirghezes, local government, tribal leaders, people in several villages and a broad range of stakeholders and non-government organisation representatives, Wakhan – Pamir Association and Traditional owners in Wakhan.

NEPA. 2013. Journey on Yak Back - NEPA Expedition Mission to Wakhan Oct-Nov 2013: An observatory appraisal report by H.E Mostapha Zaher – Director General and DDG/Technical Ghulam Mohammad Malikyar from NEPA to Wakhan in Oct and Nov 2013, highlights the requirement of conservation efforts in Wakhan. A package of local community's recommendation in this report, has further strengthened the idea of establishment of Wakhan National Park.

Shank, C. 2006. A proposed action plan for the conservation of Afghanistan's biodiversity and wetlands: 2007-2010. National Capacity Self-Assessment (NCSA) and National Adaptation Programme of Action (NAPA) for Afghanistan. Outlines priority actions necessary for Afghanistan to address the Convention on Biological Diversity. These include: 1) Convention on Biological Diversity: assignment of a focal point and development of expertise and capacity; 2) Afghanistan Biodiversity Strategy: development of a detailed, long-term and complete national biodiversity strategy; 3) status of biodiversity: development of a red-listing process for Afghanistan's mammals; 4) system of protected areas: establishment of at least one protected area, and development of a representative protected areas system; 5) CITES permitting system: setting up of a functioning system to administer CITES permitting; 6) public awareness and education for biodiversity and sustainable use: development of a national programme of biodiversity education and awareness; 7) community-based management of forests, rangelands and wetlands; 8) traditional practice and knowledge of conservation and sustainable use: development of a single strategic approach to implementing a national programme of community-based conservation that fully incorporates traditional knowledge and practices.

UNEP and NEPA. 2007. A Guide to Afghanistan's 2007 Environment Law. UNEP Capacity Building and Institutional Development Programme for Environmental Management in Afghanistan. United Nations Environment Programme and National Environmental Protection Agency. Describes the purpose and institutional background of the new environment law, which "creates a regulatory framework for the sustainable use and management of Afghanistan's natural resource base, and provides for the conservation and rehabilitation of the environment

ضمیمہ II: منابع اضافی معلومات

towards achieving specified social, economic, reconstruction and ecological goals”.

UNEP and NEPA. 2008. Afghanistan's environment 2008. National Environmental Protection Agency of the Islamic Republic of Afghanistan and United Nations Environment Programme. Reviews the state of the Environment in Afghanistan as of 2008 including key challenges and opportunities; geography, economy and population; environmental governance; water resources; rangelands, forests and biodiversity; land use, agriculture and soils; urban environment; natural disasters and climate change; and energy and mineral resources. Significant gains have been made in environmental management in the last five years. Substantial gains are expected from mainstreaming environmental into the reconstruction agenda and the national budget.

UNEP and NEPA. 2009. National Capacity Needs Self-Assessment for Global Environmental Management (NCSA) and National Adaptation Programme of Action for Climate Change (NAPA). Final Joint Report. United Nations Environment Programme. Provides comprehensive reporting on the NCSA and NAPA processes and follow-up action that needs to be taken. NAPA objectives are to “identify priority projects and activities that can help communities adapt to the adverse effects of climate change; 2) seek synergies with existing MEAs and development activities, with an emphasis on both mitigating and adapting to the adverse effects of climate change; and, 3) integrate climate change considerations into the national planning processes”.

UNEP, NEPA and GEF. 2009. Biodiversity Profile of Afghanistan. An Output of the National Capacity Needs Self-Assessment for Global Environmental Management (NCSA) for Afghanistan. United Nations Environment Programme, Post-Conflict and Disaster Management Branch. Provides a detailed summary of the current state of knowledge about the status of Afghanistan's biodiversity, including priority conservation actions, and a bibliography of over 500 publications.

UNEP. 2003. Afghanistan post-conflict environmental assessment. United Nations Environment Programme, Nairobi. Provides a detailed assessment and analysis of the post-conflict environmental situation in Afghanistan, including descriptions of the country context, urban environment, natural resources and environmental governance, and detailed recommendations many of which are of direct relevance to protected areas and biodiversity conservation.

UNEP. 2008. Multilateral Environmental Agreements: A Handbook for Afghan Officials. Post-Conflict and Disaster Management Branch, United Nations Environment Programme. Describes the MEAs relevant to Afghanistan, including (with specific reference to biodiversity) the Convention on Biodiversity, the United Nations Convention to Combat Desertification, the United Nations Framework Convention on Climate Change, the Convention on International Trade in Endangered Species of Fauna and Flora, the Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals, and the Ramsar Convention on Wetlands of International Importance Especially as Waterfowl Habitat.

UNEP. 2009. From Conflict to Peace building. The Role of Natural Resources and the Environment. United Nations Environment Programme, Nairobi. Provides a global overview and recommendations for integrating environment and natural resource issues into peace-building interventions and conflict prevention, including case studies from Afghanistan.

فهرست مخففات

AMP	<u>Aid Management Policy</u>
AMS	<u>Afghanistan Mortality Survey</u>
ANDMA	<u>Afghan National Disaster Management Authority</u>
ANDS	<u>Afghanistan National Development Strategy</u>
AWEC	<u>Afghanistan Wildlife Executive Committee</u>
CBD	<u>Convention on Biological Diversity</u>
CBN	<u>Cost of Basic Needs</u>
CBNRM	<u>Community-Based Natural Resource Management</u>
CITES	<u>Convention on the International Trade in Endangered Species</u>
ECO	<u>Economic Co-operation Organization</u>
EIA	<u>Environmental Impact Assessment</u>
ESIA	<u>Environmental and Social Impact Assessment</u>
FAO	<u>Food and Agriculture Organization of the United Nations</u>
GEF	<u>Global Environment Facility</u>
GLASOD	<u>Global Assessment of Soil Degradation</u>
ICP	<u>International Comparison Programme</u>
IDPs	<u>Internally Displaced Persons</u>
IGO	<u>Implementing Government Organization(s)</u>
IUCN	<u>International Union for the Conservation of Nature</u>
LDC	<u>Least Developed Country</u>
MAIL	<u>Ministry of Agriculture, Irrigation and Livestock</u>
MDG	<u>Millennium Development Goal</u>
MEW	<u>Ministry of Environment and Water</u>
MoHE	<u>Ministry of Higher Education</u>
MoLSAMD	<u>Ministry of Labour, Social Affairs, Martyr and Disabled</u>
MRRD	<u>Ministry of Rural Rehabilitation and Development</u>
NAPA	<u>National Adaptation Programme of Action for Climate Change</u>
NBSAP	<u>National Biodiversity Strategy and Action Plan</u>
NEPA	<u>National Environmental Protection Agency</u>
NGO	<u>Non-Governmental Organization(s)</u>
NPP	<u>National Priority Programme</u>
NTFP	<u>Non-Timber Forest Produce</u>
PPP	<u>Purchasing Power Parity</u>
RGO	<u>Responsible Government Organization(s)</u>
SAARC	<u>South Asian Association for Regional Cooperation</u>
SACEP	<u>South Asia Co-operative Environment Programme</u>
SGP	<u>GEF Small Grants Programme</u>
SMART	<u>Specific, Measurable, Attainable, Relevant, Time-bound</u>
TEEB	<u>The Economic of Ecosystems and Biodiversity</u>
TMAF	<u>Tokyo Mutual Accountability Framework</u>
UNDAF	<u>United Nations Development Action Framework</u>
UNDP	<u>United Nations Development Programme</u>
UNEP	<u>United Nations Environment Programme</u>
UNFCCC	<u>United Nations Framework Convention on Climate Change</u>
USDA	<u>United States Department of Agriculture</u>
WCS	<u>Wildlife Conservation Society</u>
WWF	<u>World Wide Fund for Nature</u>

Building Environmental Resilience

تقویت تاب آوری محیط زیستی